Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Theologica scholastica (Teil II, 4, 3) - Cod. Ettenheim-Münster 281

[S.l.], [17. Jahrh.]

Tractatus 1ma

urn:nbn:de:bsz:31-129974

Visual Library

tractanda noverimus consulto omissuri hinc
quare Unam hanc de Religione materiam 3bus
Tr. complectemur. primus erit de Religione
sm se, eiusdemque actibus externis et internis.
2dus de statu Religioso. 3. de Vitijs Religi
oni oppositis. Utemur a methodo consueta.

Tractatus 1mus

De Virtute Religionis et eiusdem actibus internis et Externis.

Sectio 1ma

De Virtute Religionis sm se.

Quaestio 1ma

Quid sit Religio et quodnam eius obiectum?

Con: ja. Religio, si Vocis etymon spectes
vel à relegendo dicta est, ut vult Cicero, quod
sit ea, quae ad cultum divinum pertinent aio
revolvenda et relegenda sint. Vel à reeli
gendo ut vult Isid. quod per eam Deum, quem
peccando abiecimus iterum ipsi reeligamus.

Vel dicitur à Religando. Ut vult Lactant. quod ea
nos Deo quasi astringat, s. eligat, dum ei
cum supremo verum Domino, cultum et obse-
quia nostra exhibemus.

Con: 2. definit Religio fere hunc in modum.
Religio est virtus, quae debitum cultum Deo
cum jo verum omnium Principio exhibet. Cultus
hoc loco nil aliud est, quam nota quaedam s. con-
testatio qua divinam excellentiam cum quadam mentis sub-
missione protestamur. Differt ab honore quod
hic solum ac ipsum sigfet testimonium excellentiae
alterius quo fit ut et aequalis, l. inferior possit
honorari, coli a. l. adorari non possit. nisi aliqua
ratione superior. addit quod cultus honori quandam
omnis submissionem erga et l. personam quae coli
dicitur, quam submissionem sum se honor ipse non
includit. Regnum honorat sitos non tamen colit.
Cultus porro alius est internus alius externus.
Quod ut diligas adverte. In officio reli-
gionis 4. actus spectari possunt. Primus est actus Illius
quo tum infinitam Dei excellentiam tum nostrum in
Illum et omnimodam à Deo dependentiam cognoscimus
qui actus ad fidem pertinet. 2. est
practicum iudicium s. dictamen Illius Deo hic et
nunc pro ratione summae eius excellentiae congruum

cultum cum debita subiectione deferendum qui
est actus prudentiae. 3tius est profunda mentis
submissio et inclinatio coram Deo, qua mens in
terius summam Dei excellentiam suumque nihilum
vicissim testatur. 4tus est eorundem professio
exterior, verbis, gestu corporis, vel aliis mo
dis. primus et 2dus actus supponunt religioni
vel fundamentum. 3tius est actus interior religionis
qui est reperitur in Angelis. 4tus est actus exterior
proprius hominibus qui vid. signo aliquo externo
exprimit et immediate nota est internae submis
sionis. Et v. licet cultus hominis nunquam possit esse
sine actu externo quandoque actus mere internus
vel potest alteri homini penitus ignotus non potest esse nota
s. contestatio submissionis erga alterum, in cultu
tamen dico, potest esse actus internus sine externo,
quandoque scrutans corda et renes Deus non minus
perfectos habet actus internos quam internos.

Con. 3tia Religionis obiectum materiale duplex est.
Primo propinquum s. obiectum Unde, et Remotum s.
obiectum Cui, obiectum materiale quod adeaque propinquum
Religionis est ipse Cultus divinus s. honor quem
Deo volumus s. pobis omnes nostrae, tam interna
quam externa quibus Deum cum aliqua submissione
colere intendimus. Obiectum materiale Cui s. Unde

est ipse Deus cui cultum et honorem volumus.
Prob. quia illud est obiectum propinquum virtutis in
quo ipsa virtus immediate tendit, atqui religio tendit
immediate non in Deum, l. in excellentiam divinam sed in eius
cultum, mediate v. in ipsum Deum cui cultus de-
fertur, quia obiectum materiale quod propinquum quod ipsa
virtus religionis immediate affectat et appetit est cul-
tus divinus, remotum v. s. obiectum cui est ipse Deus
sub sua excellentia. Confir. a simili sicut n.
obiectum materiale quod s. propinquum iustitiae par-
ticularis non est ipse proximus sed res proxime debita
proximus v. est obiectum remotum s. cui, ita obiectum
immediatum quod religionis non est ipse Deus l. ex-
cellentia Dei, sed cultus Deo debitus. obiectum v. cui
est Deus ipse qui colitur.
Con: 4ta Utrumque obiectum religionis antea
dictum habet suam propriam rationem formalem obiectivam
ratio n. formalis quam religio in suo propinquo
obiecto, id est, cultu divino spectat, et ipsa ratio de-
biti et congruentis Deo, est n. affectus quidam
erga cultum divinum, quia Deo debitus est, nam cum
sit pars iustitiae necessario exigit debitum alteri
Tandem modo ratio formalis obiecti cui quam sic in
Deo formaliter spectat religio non est ipsa divina bonitas
sed se spectata, sed eius excellentia s. nobilitas
et praestantia, unde formaliter amamus Deum quia bonus est.

honorarum a. et colimus quia excellens est, ac ipsum
verum omnium principium. Ratio n. primi principii includit l. sub
ponit omnem excellentiam perfectionis ejusque causa ut Regula
culta sit dignus et cur à creatura sit debitus.

Con: 5ta Religio non est virtus Theologica sed moralis
Ratio est. quia ad virtutem Theol. requiritur pro immediato
obiecto habeat ipsum Deum, religio a. pro immediato obiecto
non habet Deum, sed cultum Deo deferendum s. potius omnem
aliquam nostram ad Dei cultum relatam, Ut si hic ipse
cultus verbi vera Deum, velut obiectum Cui.

Con: 6. Religio est virtus una specie infima Ita
S. Th. 2.2. q. 85. a. 3. Prob. quia ratio formalis obiectiva,
s. formale motivum religionis unicum est, nempe
ipsa excellentia increata Dei. ad religionem per-
tinet inquit S. Th. exhibere reverentiam in Deo sed
una ratione in quantum sic est ipsum principium creationis et
gubernationis verum omnium.

Bicl. Infinita sunt attributa in Deo quod debet
ei cultus infinitae speciei. Confir. quia per Sacrificium
testamur illum hoc vitae et mortis statum, adoratione,
esse Rerum omnium, oratione esse liberalem et omnipotentem
iuxta assertorio, esse veracem.

Rx neg. Consequ. ratio est. quia infinitae rationes attri-
butorum concurrunt ad unam rationem primi principii
verum omnium quod includit omnes perfectiones omnium attri-

butorum, q pro dicta perfectione non debet dicta
adversa, cum ratio colendi Deum, sit una et sim-
plex. Ad confirmationem per eam plus non probari q
ce tm materiale differt inter hos modos colen-
di Deum qui tm vel ut exhibeant Deo quod est
omnium nostri jus proprius et verum omnium sub una fali-
tate obiecta constituunt species infimas non secus ac
color ut visibilis constituit visum species infimas
sensus, etsi color sub se species dictas habeat materiale
considerabas.

Con: 7.ma Religio est habitus supernaturalis per se infusus
Ratio est; quia Religio est virtus qua Deus ut obiectum
supernaturale s. ut est author gratiae et vitae super-
naturalis perfecte colitur non quem actum se homo naturae
viribus extendere non potest, cum necessario supponat
cognitionem excellentiae divinae supernaturalem. patet tamen et
dari virtutem religionis saltem imperfectam quae
naturalibus actibus acquisita sit cois est Mt. Sententia.
Ratio est; quia sunt Deus naturali et ratione aliquo modo cog-
noscitur et colendus eligitur, vid. ut author na-
turae et proprius vitae naturalis ita et per actu
proportionato voluntatis coli ex quibus actibus fre-
quentatis naturalis, et acquisita religionis vir-
tus comparari potest, qua et ab Ethnicis et
a Christianis pictoribus vi ipsa Deus nonnunquam
suo modo colitur.

Con: 8. Religio inter oes virtutes morales præstantissima est Ratio est: quia post virtutes Theologicas quæ immediate circa Deum versantur inter ipsas morales, eo virtus quæque est præstantior qua vicinius attingit Deum, atque post virtutes Theologicas Religio vicinius illum attingit nempe tanquam verbum cui cultum defert ergo

Qo 2da

Utrum et 2mo Religio distinguatur à cæteris virtutibus.

Con: 1a. Religio effectu differt à cæteris virtutibus moralibus à prudentia quidem, quia hæc subiectatur in Illum, Religio in Voluntate s. affectu. à Temperantia et Fortitudine quæ hæ versantur circa passiones. Religio a. cum pars iustitiæ circa actiones quibus cultus Deo tribuitur. Rem illæ recte componunt homines in seipso Religio a. ordinat homines ad functiones quæ sunt ad alterum, nempe Deum, à Iustitia v. saltem humana, tum quia hæc ad homines illa ad Deum dirigitur, tum quia Religio non continet nec constituit perfectam æqualitatem ad alterum ut alibi diximus.

Con: 2da Religio dnguitur et à virtutibus Theo-

logicis ita cois. à fide quae fides est habitus
illius, non religio, à spe et charitate quae hae vir-
tutes immediate attingunt ipsum Deum, tanquam proprium
obm. Charitas a. amat Deum ut ipse est bonum
suum, s. vult ipsi Divinitatem et ae bonum.
Spes v. illum desiderat et sperat ut est bonum nrm.
Religio v. non versatur immediate circa ipsum Deum sed
circa cultum Dei, id est circa signa externa l.
interna quibus Deus honorat et colitur.
Dices 1o. Religio colit Deum ut dicat excellentiam
suam, ergo immediate versatur circa Deum ac proinde est
virtus Theol.
Sed ex eo, quod Deus dicatur coli ut sua dicat ex-
cellentiam non sequitur Religionem immediate versari cir-
ca Deum, sed circa cultum ipsi exhibendum
quod est obm immediatum quod religionis
et aliquid creatum ut pote opus nrm, Deus
a. est obm remotum s. Cui.
Dices 2do. oratio et laus dia immediate at-
tingunt Deum ut obm et tamen sunt actus religionis.
Sed neque oratio l. laudem attingere Deum
sicut actus vitalis suum obm, sed sicut signum
attingit suum signatum sunt n. actus religio-
nis veluti signa et testimonia nrae sub-
missionis erga Deum. oratio igitur non refertur ad Deum
nisi velud ad obm Cui representans sc. nra vota
Deo.

Con: 3tia Atqui probabile sit, Religionem non di-
stingui à virtute pietatis, observantiae et gra-
titudinis erga Deum, probabilius tamen videtur eandem
ab ijs fratrum ductam esse. Ita cons. ja pars colligo
ex S. Th. q. 106. a. 1. ad 1. Ubi dicit sicut religio
est quaedam excellens pietas ita est quaedam excellens gra-
titudo. Ratio est: quia omnia istarum virtutum emi-
nent continenti in omnibus Religionis pietas non
est quae debitum cultum parentibus exhibet ob-
servantiam superioribus, gratitudo benefactoribus
ratio a. parentis superioris et benefactoris con-
tinentur in Deo excellentissime quod est debitum
erga illum, ut parentem superiorem ac benefactorem
continet in debito erga eundem ceu jus nostri et
omnium verum principium. 2da Pars Prob. quia gra-
titudo fratrum respicit debitum ortum ex beneficio,
Religio a. hoc non respicit ut omnino frale. cum
debitum ipsius praecise fundetur in excellentia divina
abstrahendo a gratitudinis affectu, qui tamen in
se motivum esse potest ad actum religionis ex-
citandum adeo ut ipsa religio hoc sensu quasi
interpretative gratitudo dici possit quo sensu
locutus fuisse videtur S. Th. citato quidem de
fidelitate erga Deum hoc non respicit debitum ex
promissione illudque solvit, non ex affectu Deum ho-

norandi, sed ex affectu satisfaciendi debito ex promis-
sione contracto qui duo affectus, videntur omnino dicti
gratuitis actus alterius vicissim ab altero impera-
ri possunt.

Con: 4ta Religio non dicitur ab ea virtute
qua colimus sancti sive colamus per excellentiam extrin-
secam et inventam ipsius Dei ad quem ipsi aliquam
effectum habent. Ita vis. Antequam Con. probet
Nob. 1o. sanctos per excellentiam extrinsecam Dei
duplici coli posse, 1o ut Deus sit obiectum et termi-
nus, ipsalis illius cultus. Sancti v. tamen secundarius
2do ut ipsi sancti sint integer terminus cultus per
dicta tamen excellentiam ipsius exhibiti. Utrovis horum
modorum colantur, eadem virtute colentur qua
colitur Deus. Prob. quoad 1um modum. quia ut
sic non tam ipsi colunt quam Deus in ipsis tanquam
in suis templis, tabernaculis imaginibus per con-
sideratum non tunc sancti non ipsi ipsi sunt cultus
capaces sed velut res inanimae, v.g. crux ima-
gines per quas Deus nobis repraesentatur. Unde
etsi externum signum cultus ad ipsos dirigatur
tamen ibi non sistit, nam inferior submissio fit
Deo, quem in ipsis spectamus atque ita est exte-
rior cultus ut subest interno ad Deum transit.
Prob. et quoad 2dum modum. quia etsi hic cultus

hic cultus physice terminetur ad ipsos sectos tanquam
ad integrum obiectum quod colitur. Non inter spectatione et
sum moralem aestimationem redundat in ipsum Deum ita
ut Deus magis censeatur honorari quam sancti. Ratio est.
Quia tota ratio honorandi, atque non totus terminus) est
Deus et excellentia divina atque ut quod unumquodque tale
illud magis. Sicut cum quis medicinam appetit
ut sanitatem, magis ipsam sanitatem appetere censetur quare
in hoc cultu sanctorum virtualis quoddam et implicita
latria continetur.

Con: ata, si sancti colantur ut intrinsecas et absolu-
tas perfectiones, ut ut visionem Dei, charitatem sanctitatem
sic non colentur virtute religionis sed alia longe
inferiori ac directa, quae Iudaica dicitur. Ita (vis.
Probatur. Ubi est dominum genus excellentiae per se honorabile
ibi etiam est dominum genus cultus, et consequenter dominae vir-
tutes inclinantes ad eiusmodi cultum, atqui ex-
cellentia illa sanctorum toto genere dicitur ab ex-
cellentia divina, sic tanquam ens creatum
ab increato, ergo constituit obiectum
dominae virtutis, ut ex Cor. docet S. Th.
q. 82. a. 4. ad 3tium.

Qō 3.tia

Quos nam in genere actus tum Internos, tum externos habeat Religio?

Conclusio ja. Actus religionis sensum loq. alij sunt immediate eliciti à religione, alij quasi imperati s. mediate ac ex dario eliciti. actus per se immediate eliciti sunt internus actus voluntatis qua Deo cultum debitum volumus et aliud non est quam profunda et submissa Inclinatio coram Deo, qua voluntas vult profiteri Dei excellentiam, eique in omnibus iure subesse. actus Religionis imperati sunt, quibus internam illam animi submissionem vipsa profitemur s. in eadem potentia voluntatis s. in diversa potentia egistant s. interim ab alio aliquo virtutis habitu eliciuntur, s. per se ad nullam aliam virtutem quam Religionis pertineant. Nota n. est, actus imperatos Religionis esse in duplici differentia, quidam n. ita imperantur à Religione ut interim ab alia media virtute s. habitu directo eliciantur, huiusm. sunt actus Charitatis, spei mediae, hi n. quis à religione referuntur in cultum divinum, sunt opera eiusdem imperata; quis v. immediate à Charitate spe, et mia procedunt, sunt actus earundem eliciti. alij v. sunt, qui quidem ab alia potentia eliciuntur, quam sit ea, in

qua est religio, non tamen medio alio habita s. virtu-
te. ut oratio, sacrificium, adoratio p. et priores quae
vocantur actus remote imperati à religione, poste-
riores a. proxime imperati. s. ut alijs dicere placet
mediate elicitus, eo quod sint alia virtute media impe-
rantur. Et quis Caiet. eiusm. actus et absolute
elicitus appellet, (dicit n. non esse de ratione actus elicitus
ab aliqua virtute quod sit elicitus ab eadem potentia, in
qua est virtus, sed tamen quod non elicitur ab alia virtute
et quod sit à volente movente aliam potentiam ad talem
actum, ex immediata inclinatione talis virtutis) tamen
ut à communi loq. modo non recedatur, magis placet
appellare elicitus cum addito id est mediate impe-
ratus a. immediate ita Suar. l. 2. de Relig. c. 4. n. 5.
Con. 2da. Fructus religionis imperati quibus nempe re-
ipsa Dei excellentiam nostramque submissionem profitemur
alijs sunt externi alijs interni quibus proinde nonnunquam
consumatur religionis virtus. ja pars. prob. quia ma-
nifestum est, cum constemus animo et corpore opor-
tere nos utraque Deum colere ut cor et caro nostra
in Deum excellent, neque enim aequum est, ut caro quae
Dei figmentum est, à tributo servitutis dicta sit
libera, et quis homines ea videant quae parent,
Deus a. intuetur cor. ut tamen cordis nostri devotio
erga Deum exciteretur opus est quadam corporis exteriori

eputatae id est, actibus quibusdam exterioribus et
corporalibus quibus interior religio fovetur et egi-
tur. 2da Pars est cons. AA. qui in eo
res pene consentiunt religionem pro obiecto hic
actus non tantum externos ut putarent Bonav. et Jam.
Maior. sed etiam internos, quibus proprie ipse religionis
cultus nonnunquam consumetur. Res patet tum in
Angelis qui cum spiritus sint, nullis corporalibus
sed solum specialibus signis diam excellentiam testantur,
qua non videntur esse alia, quam apprehensiones quasdam
illius, et speciales locutiones quibus diam excellentiam
suumque nihilum profitentur sese et submittendo et
totos in suum obsequium offerendo. patet id etiam in
hominibus qui saepe absque ulla exterioris veneratio no-
ta solo interiori mentis affectu dicto se famulatum
consecrant, eiusdemque supremam dignitatem venerantur
ut patet ex illo 1. Cor. 14. orabo spiritu, orabo et
mente.

Con: 3tia Actus religionis interiores sunt, Reverentia
et oratio, et quibus illa est actus immediate elicitus a
religione, haec mediate tantum et secundario immediate tantum
imperatus ut dicimus. Exteriores in 3 plici
sunt differentia quibusdam n. homo tantum corpus suum ad Deum
venerandum exhibet, qualis est adoratio, aliis ali-
quid de rebus exterioribus Deo offertur, quale
est sacrificium, oblationes, decimae, primitiae.

aliis dnis in divinis nominis honorem aliquid
assumitur puta l. sacrum, de quo alibi, l. nomen
Dei, idque l. ad propria verba confirmanda et
iuratum, l. ad alios ut faciant inducendum et
adiuratio, vel dnis ad laudandum Deum l. benedi-
cendum et est laus Dei. Quia v. non tm Deo
cultus adferri, sed etiam in eius honorem aliquid ei
promitti potest, fit ut insuper votum in actibus reli-
gionis locum suum habeat, s. id solo animo, s. etiam
ore, s. de solo interiori s. etiam de exteriori actu
fiat. Quia item Deus non tm in se, sed etiam in suis
personis aut rebus ad eius cultum speciali consecra-
tis s. dedicatis honorari potest et debet, ideo etiam obser-
vatio immunitatis Ecclesiae ad actus religionis
revocari potest. Et quia dnis Deum, non tm positiva
exhibitione cultus sed etiam abstinendo ab operibus eius-
dem cultui contrariis honorare possumus ideo non in-
congrue etiam observatio festorum inter actus reli-
gionis recenseri debet. Actus igitur relig. tum eliciti-
tum imperati ferme sequuntur numerantur. oratio, ado-
ratio, sacrificium, oblatio, primitiae, decimae
observatio festorum, immunitas Ecclesiae, votum,
iuratum, laus Dei. quibus adiungit S. Th. gratiarum
actio, quae duo tm postrema commode sub oratione
tractari possunt.

Rices. Adoratio, votum et iuramentum, non minus actu interno fieri potest, quam oratio, et oratio non minus actu externo, quam illa. Quod non est ratio cur illa inter actus externos hoc v. internis actibus annumeretur.

Rp. S. Tho. oratione (: etsi sum vocis ethymon vocalem tantum significet :) inter actus internos religionis posuisse quod effectus consistat in elevatione mentis in Deum, quae interna est, et magis requirit internam attentionem eamque assiduam. Adoratio a. etsi pro obiecto habere possit et cultum interiorem, nihilominus tamen tum ex ipsa impositione, tum ex proprio et recepto usu leg. notam externam cuiusdam gestus corporei denotat, quo in ~~[illegible]~~ terior adoravis actus ultimato completur ac consummatur. Votum etiam etsi Deo fiat, non tamen requirit elevationem mentis in Deum, nec attentionem internam ad ipsum directam assiduè praeter eam quae necessaria est, ut homo advertat quid agat. Adde etiam S. Th. videri magis respexisse, ad praestantissimum genus votorum, religionis sc. quae ventis conficit, tum ad materiam sub voto cadentem, quae frequentissime est quaedam s. opus quoddam extrinsecum est, quod Deo offerre, ac praestare promittimus. Iuramentum dicitur ad hoies referri, et ideo praeter intentionem internam iurandi actum externum locutionis requirit qua Deus in testem vocetur, cum si alterum horum absit, non erit iuramentum.

Sectio 2da

De Actibus Internis Religionis.

Quaestio 1ma

De Devotione et oratione in Genere.

Con: ja. Devotio est peculiaris et specialis actus à Religione immediate elicitus nil aliud est, quam interna sui addicionem, cultum oblatio ac traditio. quae si cum voto aut iuramento fiat, perfecta dicitur inducitque obligationem, secus si fiat absque tali vinculo cum sit mera interni affectus ac propositi explicatio. Unde D. Th. a. 1. ad 3um. recte dicit devotionem esse actum voluntatis, hominis offerentis seipsum Deo ad ei serviendum. Nomine actus illique non tantum elicitum sed quoque et imperato coniunctum, oblatio n. sui non fit sola volitione, sed necessarius quaque est actus illius velut locutio, quaedam, qua se de facto ac vi ipsa homo tradat ac dedicet Deo. Not. dixi). Est peculiaris et specialis actus, à Religione elicitus p.) nam devotio quoque sumitur pro conditione tantum generali ad quemvis religionis actum, quo modo sumpta nil aliud est, quam promptitudo quaedam l. fervor affectus, ad cultum Deo exhibendum, v.g. ad orationem, sacrificium p. t. est ipse

affectus ad hoc promptus et fervens ut superentur difficultates, quae hominem in praestando cultu divino lentum faciant, atque ita eos qui se in sacrificiis precibus votisque Deo solvendis promptos exhibent devotos dicimus, in hisce v. excitantes lepidos appellamus.

Con: 2da oratio quae late sumitur pro vi motu animae in Deum interiori, s. per cogitationem, s. per affectum voluntatis quo modo definitur à s. Damasc. Ascensio mentis in Deum. Item pia cum Deo sermocinatio, s. sola mente fiat, s. et voce, et complectitur petitionem, gratiarum actionem, oblationem et laudationem. Stricte v. dicitur, Petitio decentium à Deo, ut docet idem Damasc. Vel ut alii est actus Rationis practicae desiderium animi coram Deo explicantis ut aliquid ab ipso impetrent. Ad actus Rationis. Quia petitio est locutio quaedam mentis interna qua desiderium nostrum explicamus quod ad rationem pertinet. Addit practicae, quia locutio haec nostra sit ut Deus desiderium nostrum illigat sed ut eum permoveamus ad rem desideratam exequendam.

Dices 5. Per Religionis actum Deo cultus exhibetur per orationem v. tamen aliquid à Deo petitur nil ei exhibetur.

Ho. Ex ipso quod à Deo bona petimus, praefitemur in Sacra exercitio eum esse supremum Dominum et Authorem bonorum nostrorum nos v. eidem inferiores eaque indigere hinc fit, quod superbi dyre oreat.

Dices 2do Deus immutabilis est, in iis quae ab aeterno decrevit, quae frustra est oratio qua eum flectere ad vota nostra nitimur.

Resp. Deum quidem esse immutabilem in suis decretis eadem tamen decreta non esse facta de verbis nisi post praecisionem orationum nostrarum, ita ut praecisae orationes nostrae sint causa, cur pleraque ad salutem nostram opportuna hoc modo Deus decreverit.

Con. 3tia oratio est de necessitate medii necessaria adultis ad salutem consequendam. Ita Suar. c. 28. Less. lib. 2. c. 37. d. 3. Probat. quia attento ordinario à Deo statuto modo homines adultos salvandi Deus neminem ad finem vitae aeternae praedestinat, nisi per convenientia ab ipso ordinata media, ordinarium autem medium est oratio, ad quam usurpandam ipsemet nos excitat, atque adiuvat ut id assequi possimus quod sine orationis medio nobis non praeparavit. Testatur hoc insigniter S. Aug. lib. de Eccle. Dogmat. c. 56. nullum ad salutem nisi Deo invitante venire, nullum invitatum salutem suam nisi Deo auxiliante operari, nullum nisi orantem auxilium promereri. Ex quo sequitur orationem homini viatori esse necessariam necessitate praecepti divini, ut probat Valent. Suarez Vaginal. vis in actus ad salutem necessarius hoc ipso est et necessarius praecepto divino, talis autem actus est oratio, nam Matth. 6.

iubemur quaerere primum regnum Dei, pro quo
recurrendum est ad Deum per orationem, quia non sufficientia
nostra ex Deo est, sine quo nil possumus facere. Ioan. 15.
Tempora a. quibus determinate praeceptum orandi ob-
liget non ita sunt definita: hoc certum est, non diu de-
bere intermitti iuxta id Rubici 8. ne impedia-
ris orare semper Luca 16. oportet semper orare.
hoc a. tam crebro et serio sententia non ingeminaret
nisi res esset necessaria, non ita loqui solet de consi-
liis. Per accidens tamen ratione circumstantiarum et quo-
rundam eventuum praeceptum orandi ex Charitate obli-
gat Jo. quando quis in periculosa tentatione advertit l.
advertere debet, sibi necessaria esse orationem. 2. in proxi-
mo mortis periculo. 3tio si communitas in magno peri-
culo sit constituta ut Dei auxilium pro malo aver-
tendo necessario implorandum videatur. 4to quando proximus
in gravi corporis l. animae periculo est nec alii ei suc-
cursi sunt, aliqui tamen in hoc casu recte dicunt sine mor-
tali orationem omitti.

Con: 4ta orare tamen iis convenit qui ratione sunt pro-
diti ac superiori seu potentiori statui subiecti.
Hinc et Angelis et hominibus convenit orare, quando
v. in psal. dicitur qui dat iumentis escam ipsorum et
pullis corvorum invocantibus per nomen Innocentius in
proprie summum. Hinc etiam nulli personae divinae ora-
tio stricte convenit quia superiorem non habet a quo

quid petat orando. Qn̄ v. Rom. 8. Ipse S. Dī postu-
lare pro nobis genitibus inenarrabilibus sensus est
Sm̄ Aug. lib. de Bono perseu. c. 23. qn̄ ipse nos
doceat postulare, aut moveat ad postulandum
sicut Math. 10. dī, n̄ vos estis qui loquimini sed
Spus pris vestri. An v. Chrus dnus iam in Cœlo pro no-
bis oret proprie qua hō est, videri pt Azor. t. 9.
c. 29. q. 27. ubi affirmat Xm̄ in Cœlo pro no-
bis quoddam petere à Pre ostendendo illi sua meri-
ta, humanitatem et vulnera p iuxta Rom. 8.
qui et interpellat pro nobis. quis n̄ supplicio more
genua flectenda. Illud certum est Xm̄ et qua hō
est, ab Ecclia nunquam rogari, sed ipse pro nobis oret
quod Pre sed semper ubi illa formula (Miserere
nobis) n̄ a. ora pro nobis. qn̄ dirigunt
preces ad nam humanam Chri ut subsistentem sub
posito dio, certum quoq; est, nras preces alī ad Pre
n̄ fundi quam ut eas pp merita et humanitatem
Chri exaudire dignet. Vn̄ Ecclia ves suas preces
illa solemni formula absolvere consuevit Per Xm̄ p
Zacar. 1. ad sitas S. Angelos h. hoies attinet fide tenendum
est, eos in Cœlo pro nobis orare et in parti. Re An-
gelis pt Zach. 5. Rne exercituum usquequo tu n̄ mi-
sereberis p Tobiae 12. qn̄ orabas cum lachrimis ego
orationem tuam obtuli Rno, certe n̄ alī mi et suam
adiungendo ut utiq exaudiretur.

Re hoibus aliis Prob. Mach. 2. vlt. unias ap-
paruit Judae orans pro populo, et Jeremias de
quo unias dicit, hic est qui multum orat pro
populo &c qui tamen non dum erant beati quanto magis
in statu Beat. orabunt. Item prophetae in terris
ambulantes Elias Elisaeus &c ex revelatione Dei ne
tales afflictorum ad se accedentium nosse potuerunt
quanto magis noverint ij qui diam faciem perpetuo
contemplantur. Ex quibus Colligitur et fide
catholica tenetur sectos in coelo tam homines quam
Angelos recte à nobis invocari non tanquam
jarios authores vitae et salutis, sed ut ad
victores ad praecandum Deum, et ut ad mi-
nistros quaerendam beneficiorum quae ipsi per se
nobis conferre possunt, ut daemonum machinationes
impedire salutaria suggerere, mala averterent
nec ideo Deo debitum cultum detrahimus quia
non eadem orandi formula ad eos utimur
qua ad Deum, nec oramus ut illi nobis peccata
remittant, aut gratiam donent, sed ut patroni
esse apud Deum ad ista velint. Sed nunc iusti
in purgatorio detenti erant pro nobis?
negat D. Th. 2.2. q. 182. a. 15. ad 3. affirmat
Suarez qui lib. 1. n. 15 ait, probabile et pia
esse sententia affirmat. quia est et Bellar. lib. 2.
de purgat. c. 15. quia saltem in genere orare possunt

pro amicis et aliis magis indigis. Item pro iis
qui erant vicissim pro ipsis etsi eos in spe
ignorent. Nec videtur talis oratio aliena
ab illo statu, tum quia et nos viatores dum eos
nos cognoscimus tamen pro aliis orant, et nihil
obstat, quominus eos iam ad regnum damnatos
orare possit pro alio reo. Tum quia licet non sint
in statu merendi, tamen eorum preces Deo sunt grata
et ex mia Dei aliquid impetrare possunt. Confir.
ab exemplo Omnia Superius posito. Ubi etiam
aia sanctorum in limbo orare pro aliis referuntur.

Sed nunc licet sanctoribus in hac vita orare?
Videtur quod non. Joan. 9. Scimus quod peccatores Deus non
audit. Chrysostomus in Math. qua fronte petis
quod promisit Deus, si non facis quod vult Deus.
Sed vero eis licere, cum oratio per se non sit mala sed
bona. Hinc etiam mali clerici non solum possunt sed
etiam tenentur vitare horas suas. Ista v. obligata
est, si peccatores aliquid petant non in confirmationem
Veræ fidei, sed ut sectarii vel falsarii in confir-
mationem doctrinæ falsæ, tunc non Deus petitionem
implere non potest, alias esset contestatio falsi
quæ in Deum cadere non potest. In cæteris v. etiam
peccatores exaudiuntur, modo ut S. Ph. ait,
pro se petant necessaria ad salutem, sic et
perseverantiam, quod ideo etiam moneo ut caveant

Confessarij et Concionatores terrere pctores
qsi via earum opera bona et preces apud
Deum inutiles exstant. etsi n. ex condigno
nil mereantur, nec vim satisfandi pro pctis
habeant, tn utilia sunt per modum impetrationis
de congruo, si ex fide et spe in Deum proce-
dant.

Con. 3ta Pro oibus hoibus orandum tam vivis
quam defunctis, modo l. auxilij per orationem
impetrandi capaces sint. Ut non sunt damnati, pro
quibus orare nefas est, l. auxilio orationis egeant
uti non egent beati, pro quibus si quis oraret, iudi-
caret illos non esse beatos, tn vulgatum illud
Iniuriam facit Martyri qui orat pro Martyre.

Prob. Con. de vivis. qa pro his orandum esse
est communis doctrina Ecclesiae, sn ulla exceptio-
ne inimicitiarum l. religionis acatholicae.
i. Thim. 2. obsecro fieri orationes pro oibus
hoibus. Nec pagani l. haeretici l. schisma-
tici sunt excipiendi, etsi n. pro talibus velut ex
voicatis Ecclesia non oret publice, licet tn
pro iis privatim orare. Bipi. sn ulla ex-
ceptione inimicitiarum, qa etsi nemo ex
praecepto teneatur orare in parti pro inimi-
co nisi forte in extrema l. gravi eius mihi

medio alio non suppetente, quin tamen pro conte
aliqua, cuius ille pars est, oratur, excludi
neutiquam potest sine inordinato affectu odij aut
desperatis illius salutis. Prob. Con.
est de mortuis. nam pro animabus in purga
torio ut à poenis liberentur, salubriter nos
orare, fide certum est. cum ex Trid. sess. 25.
Tum ex 2. Machab. 12. sancta et salubris
est cogitatio pro defunctis exorare. Tum dicitur
ex antiquissimis liturgijs Apostolorum Jacobi et
Mathaei, quae orationem pro defunctis conti-
nent. quibus accedit totius Ecclesiae semper ob-
servata consuetudo et authas, quam S. Aug.
in libro de cura pro mortuis c. 15. luce-
lenter allegat his verbis: Etsi id nunquam
in scripturis veteribus vel legerem (: orationem vi-
vorum prodesse mortuis:) tum suffere debet vrsa
Ecclesiae, quae in hac consuetudine claret,
authas. Et de verbis Apostoli c. 32. oravibus
sancta Ecclesia non est dubitandum mortuos ad-
iuvari, hoc enim à PP. traditum, vrsam ob-
servat Ecclesia. Verum haec videant acatholi-
ci, haeretice profitentes nullum dari locum
in quo animae iustorum non dum sufficienter purgatae
post hac vitam expientur antequam ad coelos
admittantur. Sed hi confutantur

Jo. Ex eo Matth. 6. reddet unicuique secundum
opera eius; quod sane falsum foret si non daretur
purgatorium, quia pro levibus venialibus iustorum quorum
aliqui subita morte decedunt, nihil redderetur.
2do. Ex eo 1. Cor. 3. Uniuscuiusque opus mani-
festum erit, dies n. Domini declarabit, si cuius
opus arserit detrimentum patietur, detrimentum
patietur, ipse a. salvus erit sic tamen quasi per ignem.
Ubi sic argumentor. Si post hanc vitam aliqui
poenam sustineant, ita tamen ut salventur, tunc
datur purgatorium quod nihil aliud est, quam locus
poenae temporalis post hanc vitam. Sed ex hoc loco
Apostoli, aliqui in die Domini post hanc vitam
salvi fiunt sic tamen ut detrimentum poena
temporalis patiantur. 3tio Ex eo Matth. 12.
Omne verbum otiosum quod locuti fuerint homines,
reddent rationem de eo, id est poenam temporalem post hanc
vitam, non a. aeternam patientur tantilla culpa.
4to. Saepe fit ut homo, qui peccavit mortaliter
liberetur a culpa mortali et consequenter a reatu
poenae aeternae. Et tamen maneat obnoxius alicui
poenae temporali, quam si antequam persolvat illam poe-
nam egrediatur e vita, debebit illam persolvere
post hanc vitam quod alibi fieri non potest nisi in pur-
gatorio.   Saepe etiam fit ut homo cum multis

venialibus subito ex hac vita non relicto
spatio delendi abripiantur, et sic maneat ob-
noxius poenae temporali illis peccatis debitae, quo
casu non potest admitti in coelum, nisi ab ijs liberetur
nil non coinquinatum intrabit in regnum ce-
lorum, non non liberabitur in coelo neque in infer-
no, ergo in purgatorio.

Obij. haeretici. duo tantum esse loca animarum post
mortem Math. 25. ibunt hi in vitam aeternam
illi in supplicium. Eccli. 11. si ceciderit
lignum ad austrum vel ad aquilonem, in quo
loco ceciderit, ibi erit.

Ex esse tantum duo loca status perpetui et immu-
tabilis, non autem status cuiusque, quia V. Joan. 5.
dicit, qui credit in me non venit in iudicium
illigandum est de ijs qui sunt perfecte iusti, etiam
quoad veniale, non autem imperfecte.

Con. 6. Bona quae a Deo in oratione petit dicunt
aut possunt in 3plici sunt differentia, quaedam non sunt ab-
solute et simpliciter bona ita ut eis homo male
uti non possit, huiusmodi sunt dicta gratia, virtutes
tam supernaturales et infusae quam naturales et
acquisitae, Alia sunt absolute quaedam bona
hominis non tamen adeo, quin eisdem male uti
possit, ut scientia artes quae alia dicuntur sunt indif-

ferentia quae per se non habent rationem appetibilis
sed solum sunt utilia ad aliud bonum procurandum
ut divitiae, honores, gloria &c. Bona igitur
sunt generis absolute petenda sunt à Deo, ita ut
oppositum petere fas non sit, sunt enim media per
se ordinata ad salutem, quae primum homo semper
desiderare et petere debet. Bona 2di
generis etiam absolute sunt expressa conditione cum
nobis ipsis tum aliis petere possumus, sunt enim [illegible]
naturales hominis quae per se absolute sunt appeti-
bilia sunt vectam rationem consequentem et recte ab
authore naturae petuntur in oratione modo inte-
rim orans ita saltem virtualiter affectus sit,
ut nollet ea petere si sciret sibi sunt pro-
vidiam Dei non expedire. Istud tamen inter
haec et superius posita bona discriminis in-
tercedit, quod haec ita possumus petere à Deo ut in-
tendum liceat nobis ad bonum finem petere eius-
dem contraria, ut aegritudinem corporis mortem
paupertatem &c. nam etsi haec sint mala hominis sunt
naturae, et ita non appetibilia, in ordine tamen
ad altiorem finem sunt indifferentia, ideoque aliquibus
singulares sui conditiones, utiliora ad aliae
profectum. consequenter interdum à Deo peti possunt.
saltem sub conditione si ita expedire iudicet.

Bona Ntis Generis, q̄ sc. oīo indiffra sit. sicut
ob bonum finem desiderari. ita et peti à Deo pōt,
ob frequēs tm̄ periculum q̄s obtendi absq̄ condiōe
adiuncta (: si petenti conducat :) peti n̄ debet,
sed n̄ huiusm. bona, ita comparata, ut hoīes ad
spualem perniciem hoīs quam eius salutem inseruiant.
Si quis vel peccaminosam quantumuis veniali tm̄
à Deo peteret, n̄ modo religionis actum n̄ exer-
ceret, sed ut sacrilegus mortali delinqueret V. G.
si quis oraret, ut alium leui mendacio decipere
posset et ad bonum finem et n. petitio valde in-
iuriosa Deo. secus dicendum si n̄ peteret auxilium
ad actum pcti, sed bonum eventum ex pcto secu-
turum quod dicitur n̄ est. si quis v. rem indif-
ferentem, V. G. lucrum ex ludo, n̄ proposito
vello alio fine bono à Deo peteret, actum reli-
gionis n̄ fret, sed peccasset pp irreuerentiam n̄ tm̄
mortali, qa irreuerentia tam grauis n̄ est, n̄ n.
petitio concursus ad pctum sed ad rem indifferentem.
Con: 2ma fructus orationis praeter alias est meritum
satisfactio et impetratio. priora duo, n̄ consequitur
orans cum sit in gra. impetratoria a. merito
de congruo. nec pctoris oratio caret si quod
decens petat. In eo vero sensu infallibilis est

(Ad) promissio, quae exaudienda sit oratio nempe
Velut damno postulata, l. alia salubriora
cum his conditionibus. 1o. si petunt ad salutem pro-
ficua. 2. si oratio sit pia, id est, cum debita at-
tentione et veneria. 3. si sit cum perseveria.
Illud. Not. non posse certam regulam dari de tempore
aut numero actuum, quo perseverandum est, in
petitione non dum obtenta, sed solum quasi negativa
dici potest nunquam esse desistendum ob diffidentiam
animi deiectionem, l. quasi impatientiam. Quod si tamen
oratio sit pro temporalibus bonis, intendit ex dilatione
temporis l. ex aliis effectibus aut successibus, conjici potest
non placere Deo illa concedere, et tunc desisti
quidem potest, a tali petitione. cum submissione ad diam
Voluntatem, semper credendo ita nobis melius esse. Tamen
v. petitio est de spiritualibus bonis non est facile desistendum
quia talis oratio per se semper utilis est, et saepe im-
petrat effectum. licet nos lateat, ut si quis vel li-
berari se ab aliqua tentatione, quam adhuc pati-
tur, non ideo debet desistere ab orando, quia forte
per illam orationem impetrat, ut non supervenient
aliae magis nocivae futurae. Vel ut hanc
tandem maiori cum merito Venerab. Suar. Po. 2.
de Relig. l. 1. c. 26. Non solum a fructu
carebit, sed in peccatum degenerabit eius oratio, qui
sine attentione et veneria orat, mortale quidem
si oratio sit ex praecepto l. voto, et absit pro-

possibilem saltem virtute, eam inter opportunum tem-
pus repetendi. Secluso v. tali praecepto aut vo-
to, in oratione etiam deliberate distractus per se
loq. solum veniale peccat. Alfor. lib. 10. c. 12.
q. 11. Imo nec veniale peccat deliberate di-
stractus in precibus quas dicit ipsi maior tam
sine intentione orandi, sed aliis se occupandi l.
mente recreandi. Caiet. v. Oratio. quia aliis
in tali casu possit esse actus otiosus ut notat Val.
Cor. 8. Decens et fructuosum est, orationes publicas
in publicis templis ac oratoriis fundere, tam
ob pontificiam loci consecrationem, tum realem Chr.
in Euch. praesentiam, sanctorum reliquarum, angelorum
praesidium, ac Dei promissionem templis factam
tum ob exemplum et imitationem mutuam fidelium,
quae via multum iuvant ad excitandum affectum et
impetrandum quod petitur. Privatae v. et liberae
preces certum locum non requirunt, dummodo caetera
circumstantia non desint, nec aliquis locus est tam
immundus, qui orationem dedeceat, sabius n. est ut
etiam ibidem nos Deum laudantes inveniat daemon
quam otiosas.

Ad 2da

De Horis Canonicis.

Praesupponendum ex dictis orationem aliam esse inter-
nam, quae solo mentis affectu fit, aliam ex-

trinsecam et vocalem cum interno ac affectu vocis
l. verbo explicare. Et hanc iterum duplicem esse.
Christianam et publicam. Illa est, quam quis proprio
nomine ad Deum fundit, s. pro seipso, s. pro aliis.
Haec est, quae nomine totius Ecclesiae, a minis
eiusdem deputatis persolvitur. Eiusmodi sunt praeter
caeteris, illae quas horas Canon. alias divinum
officium et Ecclesiae dominus. atque ita de-
scribi potest: Oratio et laus Dei, mente
ac voce expressa per Ecclesiam determinata,
et quotidie ab eiusdem ministris persolven-
da. atque de hac orandi genere nobis est
deinceps agendum.

Dubium sive
Quinam obligentur ad Horas Canoni-
cas recitandas.

Con. Sa. omnes Clerici in maioribus constituti. Ac-
nullum penitus beneficium habent, tenentur sub m. ad
horas Can. minoribus a. initiati, Ac si ex de-
centia pbg. debeant recitare quam laici tamen
lege non tenentur. Ita Cris. extendit v. dicta
obligatio ex communi sententia et ad Clericos suspensos
excommunicatos et degradatos, quos nonnulli quo
ad degradatos alii sentiant quibus tamen non suffragantur
Sa. v. one. nec a. tenetur recitare horas qui
ex Pontificia dispensatione in maioribus ut pare

dicit, l. qui ad vsurpare ad suum ordinem
ducta vocavit controvertit inter DD. affir.
Azor. l. 10. c. 5. q. 5. Navar. V. lib. 3. consil.
de Celebra. missae consil. 25. priorem casum in
vtramque partem disputat et eidem inclinare
in partem negativam, cui et nos assentimur.
Siquidem talis vsuratus ab ordinum executione
in saecularibus suspensus habetur.

Con: 2. vers. qui habet beneficium Ecclesiae S. Simplex
S. curatum, obligatur sub p. m. ad vicendas
horas Can. S. in maioribus constituti sunt S. ad sunt.
Ista ex Con. lateran. generali sub Leone 10.
sess. 9. in Bulla reform. quam constitutione postea
renovavit et explicavit pius V. Bulla sua
§ 38. quam refert Navar. cap. 25. Manua
lis. n. § 22. Haec obligatio extendit jo
ad eos, qui beneficium et malo titulo possident
modo fructus percipiant, iustitia n. postulat, vt
qui fructus vsurpat, officium quoque et onera su-
beat. 2do. Extendit ad illos qui licet
minis et imperio parentum ad statum Ecclesiae
coacti, ex beneficio tamen fructus equiunt hoc si paren-
tes eos auferant. 3tio ad eos, quibus jo et 2do
anno quo beneficium adeunt, de more omnes fructus
subtrahunt eo quod reserverent decuncti beneficii,
ubi haeredibus l. creditoribus etsi illi forte

(ut in quibusdam germaniae et Hispaniae locis.)
non recepta Extra Vagans Joan. 22. qui
novo beneficiario jo amo vult dari dimi-
dia partem fructuum, siquidem eas aliquo saltem
modo percipient, dum sindi privilegio post mor-
tem se gaudiosos esse norunt. Sot. lib. 10. q. 5.
a. 3. Suar. lib. 4. de horis. c. 20. Idem Verosi-
milius asserit quam regim. vocatus l. dantur anti-
quioribus beneficiatis, siquidem et ipsi deinceps fru-
entur isto antiquorum commodo. Vel desti-
nari fabricae siquidem hac pacto efficitur ne ad
eam conservandam subsequenti vita semper debeant
contribuere. Ita Mald. Pr. 10. c. 2. d. 3. Ass.
lib. 2. c. 34. n. 30. Contrarium dictis ex-
presse defendunt Navar. de orat. et Horis Can.
c. 7. n. 3. Nicol. Garsias de benefic. quorum
sententia non improbabilis est, si consuetudo mpe im-
memorialis in Ecclia existat, ut Canonici pro eo
tpe quo nullas fructus percipiunt ab orando immu-
nes sint. 4to. Extenditur ad illas qui studi-
orum l. alia iusta de causa absentes sunt ab Ecclia
licet Ecclia inserviant per alium Clericum, qui
beneficiarij noie horas veniet. Ita Panorm.
cap. Presbyt. de celebra. missarum. Quod etiam
verum est, etsi eidem substituto cogatur tm per-
dere de fructibus ut nil supersit, tales n. vere

percipiunt fructus. Ita Mald. ubi sic non te-
neri ad horas qui titulum solum habent, et à
Pontif. impetrant ut omnes fructus tantum admini-
strare beneficii habeat alter? Affir. Azor. c. 4.
q. 5. negat Suarez Ta. 2. de Relig. l. 4.
c. 20. Tolet. ad finem cap. 14. qui ony vi-
tandi in administratorem vicerint.

Sed quid de eo qui plura beneficia habet, non pariter
ad plura officia teneri? negat B. Th. quod libello 5.
a. 15. quod continuata consuetudo comprobat.
Quidam tamen dicunt inter iustum et iniustum pos-
sessorem, hunc aiunt teneri ad plura officia de illo
negant Navar. c. 22. de orat. n. 65.
At dicta obligatione vitandi excipiuntur 1o. qui
collatis beneficii possessionem nondum acceperunt, modo
nihil fructuum eis currat, ante possessionem, et per ipsos
stet quod possessionem non habeant. Ita Less. Mald. ubi
2do. qui absque sua culpa et negligentia nullos fructus
ex beneficio recipiunt, ut si fundi V. G. ex quibus Iulius
vestitus percipiam ab hostibus occupentur secus si
moraliter certi sint, se beneficii fructus postea accepta-
ros, puta quia de beneficio lis est, et interim
fructus sequestrari dumodo interim moveant
in eius possessione et administratione cum probabili
Vel (. ut malunt alii) cum certa spe se causam obtentaros.

Navar. Con. 25. n. 104. Scot. c. 19. n. 10.
3tio quorum beneficium adeo tenues proventus habet ut
3tiam partem mediocris sustentationis alicuius vulgaris
derici non attingat, V.G. si ad summam 8. duca-
torum non ascenderet. Mald. Less. Navar. citatis
n. 101. Rodrig. in summa c. 142. n. 3. Ara-
gon. 2.2. q. 83. a. 12. contra multos. Quod
si tamen mos alicuius Iuliae obtinuisset et tenuia
beneficia, cum obligatione orandi conferre omnia ce-
dendum est tali provisos ad vivendum teneri.
4to quia praestimonia s. praestimoniales par-
tiones id est quae ab Iuliis additibus ab-
stracta per modum subventionis adolescentibus
derici conferuntur, possident modo eas non ha-
ant in titulum perpetuum pro aliquo obsequio speciale
quod per laicum expediri non potest sed pro aliam causam qua
cessante, ipsis auferantur V.G. dum versantur in
studiis usque dum sacerdotes fiant, l. donec beneficium
aliquod acquirant. Ita n. non sunt beneficia Iu-
lia sed mera stipendia Less. citatis c. 34. dub. 20.
Medi. q. 7. de orat. 5to Pensionarii
qui accipiunt pensiones ex fructibus alicuius be-
neficii subtractis pro aliqua temporali, ut
aedituus contores, Iudi magistri, Professores p

Reio (ob aliquam temporalem) quae si pensio sit
simpl. clericalis, id est ob ministerium spirituale cle-
rico concessa, tunc cogit saltem quotidie recitare
quotidie officium parvum B. Virg. ex Constitu-
tione V. in ex obligatione alterius Titulo, sic quia
l. sit beneficiatus est, l. in maioribus constitutus reci-
tet officium canonicum. tunc n. desinit obligatio reci-
tandi officium parvum. 6.to Quia habet be-
neficium aliquod in commendam, sed temporalem tantum, sed a-
qui habet perpetuam, Ratio quia commenda tempora-
lis solam administrationem, s. custodiam beneficii tri-
buit commendatario, non a. plenum ius de fructibus
disponendi, et hoc ad tempus tantum, et in utilitatem
Ecclesiae ut interim beneficium a commendatario ad-
ministretur, donec idonea persona instituatur.
Garzias p. 3. c. 1. contra Medi. ex. Commenda
v. perpetua haud dubie obligat ad recitationem officii
quo constituitur in utilitatem personae habentis proprietatem
et effectus beneficii, de cuius fructibus plene dispone-
re potest Commendatarius eosdemque in suam utilitatem
convertere.
Quod hic dicimus, de Commendatario, idem Ali-
quando de Vicariis, Vicarii n. perpetui, l. qualis
sit qui ab Ecclesia in vestitum congrua illis reddi-
tuum portione constituta, ita ut amoveri non possint

nisi ob causam iure expressam.) obligari ad Canonicum officium, temporales a. qui ad tempus tantum constituuntur, v.g. ob absentiam, infirmitatem, occupationem, beneficiati, non obligari, cum nullum ius S. beneficii titulum habeant, sed solam administrationem et custodiam, sicut supra de commenda temporali diximus, nisi forte speciatim deputati sint ad canonicum officium vice alterius in Choro dicendum vel tota administratio beneficii cum authoritate Episcopi (tametsi ad tempus tantum, et cum potestate amovendi) illis committuntur, quod praecipue tunc fit, cum Rupalis, cuius Vicarium agit, officium non persolvit. v.g. cum alicui commendatur Ecclesia, inter eum dum beneficiatus puer, qui per se orare non potest, adolescat. Item cum Paracho ob incurabilem morbum inutili designatur Vicarius, qui etiam in temporalibus administrationem habeat, certa portione Paracho infirmo relicta. Vide Suar. lib. 4. de Horis. c. 22. n. 15.

7mo Excipiuntur, coadiutores beneficiatorum et instituti cum futura successione nil obstante quod aliqua portio ex reditibus beneficii ipsis pro laboribus suis obveniat, quia coadiutoria non est beneficium. Idem dicendum de cooperatoribus Parochorum; quibus hi omnes si maioribus sint initiati

ad horas obligari sed sine onere restituendi si omittant, modo praeter cooperaturam pro aliud beneficium non habeant, et peculiaria pro cooperatoribus beneficia non sint fundata. 8.vo Excipiunt, qui habent capellanias non collativas, hoc est non sacras, quae sine Epi authe conferuntur sed profanas tantum, quae sine consensu Epi profana potestate conferuntur, C. intendunt n. laici relinquunt bona sua cum hoc onere, ut certa pensio quae a nis alicui, dicto dato qui tot b. tot missas dicat, et hoc cum non sint beneficia Ecclesiae, obligationem recitandi non inducunt. Novar. n. 16. et 17. Azor. Suar. c. 22. n. 12. et 13.

Con: 3tia Ad horas Canon. sub p. m. tenentur et Cons. religiosi, professi ad Chorum destinati. Conversi a. et Novitij lege communi ad has non tenentur. quamquam et illum non tam ob aliquid ius commune, quam ob peculiares religionum consuetudines et instituta servandum sit, siquidem de hac obligatione nullum Ecclesiae canonem extare cum AA. fatentur. quare professi et professae ordinis approbati, et chorum habitis C. non item professi militarem ordinem ad bellum l. alia munia localia ut sit Ab. mia. ut consuetudinis potius obligatur sub p. m. quam vi legis ad horas.

modo tales professi maioribus ordinibus non
sunt initiati. Rixi sub. p. m.) quam rationem
esse sententiam ait Valent. eam tamen dubiam putat Ca-
iet. Verbo Horae. c. 5. Arago. a. 12. Joan.
medi. de orat. q. 3. Alphons. à Castro. c. 5.
Aragnali c. 8. Simpliciter negant religiosos in sacris
non constitutos ad horas teneri nisi vi regulae
sub peto ad eas obligem. Cum a. non omnium
ordinum regulae sub peto obligent ideo SS.
praedicatores sacris non dum initiatos si officium
divinum negligant, nisi ex decimis aut red-
ditibus Ecclesiis alam. Et quidem Arragon.
iudicat, non peccare mortaliter Monachum nec
dum sacris initiatum si semel aut iterum
horas omittat, at v. qui per negligentiam crebro
omitteret ait se non audere à mort. excusare.
Verum nihil obstante authe horum quippe
quos rois B. B. sententia oppugnat vio te-
nendum est, omnes et singulos Religiosos
qui profitentur Religionem choro addictam
non minus quam Clericos maioribus ordinibus
initiatos sub m. p. ad Canon. officium obli-
gatos esse, idque vi generalis consuetudinis
quae in omnibus Religionibus Choro addictis
acceptata est.

Extenditur v. dicta obligatio et ad religiosos
fugitivos teste Aspor. q. 5. et 6. Idem
dicendum videtur de eiectis per sententiam, et de
damnatis ad triremes, manent n. veri
religiosi ideoque astricti eorum obligationibus
ut recte docent Navar. Rodrig. Aspor.
Lacis cum licet contrarium senserit Sotus
Sanch. lib. 8. de Mat. D. 8. n. 15. Ass. c. 9
n. 50. quorum sententia in praxi probabilis et
tuta est, si eiectus in maioribus ordinibus
constitutus non sit.
Non extendit tamen eadem obligatio ad eos re-
ligiosos qui superioris auctoritate ad gradum
conversorum translati sunt, tales n. à recitatione
divini officii liberos esse fatentur quia statum
mutaverunt, cui talis obligatio annexa fuit.
Idem dicendum de iis, qui ex dispensatione summi
Pont. ad saeculum reversi mutato statu et
habitu, Chores ducunt, uti n. per hanc
mutationem commodis ac privilegiis religi-
onis orbantur ita et oneribus subducuntur.
licet ad sententiam Rodriguez. sit an di-
spensatus ut Chorum non adeat ac perpetuo

extra monasterium degat nihilominus tenetur
ad horas si in sacris constitutus non sit
Probl. negat Aforis. Tom. 1. l. 10. c. 6. q. 8.
probl. affir. Navar. c. 17. de orat. n. 20.
Suar. c. 17. prope. Rodrig. ubi quorum sententia
tenenda est.

Dubium 2dum

Qua devotione dicendae sunt Horae Canonicae?

Ad implendum praeceptum recitandi horas
canonicas praeter intentionem Deum reveren-
ter orandi (: quam etiam censent hic is qui
eas aggreditur persolvere cum generali saltem et
implicito proposito mu. neri suo satisfaciendi:)
requiritur aliqua attentio interior, ad substantiam
orationis pertinens. quae generatim loq. est
quaedam Mentis advertentia ad orationem
quae exterius profertur l. ad eius Obm, quam
Dplm sunt Theol. Superficialem, lite-
ralem, et specialem. ja est, qua ad verba
attendimus, ut integre et citra errorem

proferam, quales hic est et qui latine non
illigit, si legere possit, et hoc licet ceteris
aliis imperfectior sit, valde tamen necessaria est,
in vocali oratione praesertim canonica ne
error aliquis obrepat, mutilando, transpo-
nendo, omittendo, cuiusmodi erroris maius
periculum est, si ex memoria vitiis quam
ex libro, item si solus oret quam cum socio.
2da est, per quam verus verborum sensus per-
cipitur, eique affectus accomodatur, et hoc perfectior
quam est ceteris, non tamen in praecepto, et doctis,
vel eam sine culpa saepe intermittunt, et lit-
terae solum superficiali intendunt ut inferius
dicitur. 3tia est, qua attendit ad finem
orationis, vid. considerando, se Deo praesente et
cum ipso verba fere aut a Deo beneficia petere,
quae attentio duplex accipi potest. Ideo stricte
si dum lingua profert verba mens in con-
templatione mysterii v. g. circa Christi huma-
nitatem aut passionem, l. circa vi nostrae occu-
petur. 2do late, quatenus ea ad cuiusvis
orationis essentiam intrinsece spectat est n. oratio
Ascensus l. elevatio mentis in Deum, unde et qui

qui ad verba tm attendit necesse est et
id faciat ex proposito tali modo honorandi Deum.
Quaelibet porro horum attentionum hic est
aut actualis vel virtualis, l. habitualis.
V. G. incipit quis orare aio persolvendi offi-
cium divinum, sed postea in progressu cogi-
tatione ad varia divagatur, ita ab initio actu-
alem habuit attentionem s. expressam, et
in actu ipsi signato cogitavit (: Volo
recitare horas attente :) s. advertens actu
quid faciat orationem inceperit, quae dici-
tur attentio in actu exercito. Ubi a-
lia orans in progressu ad alia distrahatur
censetur tm adhuc virtualem attentionem modo non
mutavit aium attendendi. Habitualis at-
tentio foret, si quis sola consuetudine
s. imaginatione orare inciperet sine ulla
mentis advertentia quae etiam à dormiente
fieri potest. His nat. scit
Con. ja. attentio requiritur ad substantiam orationis
adeoque sine ei attentione orans hora ca-
nonicas lethalem peccat, et tenetur repetere

hi tempus praescriptum non dum sit elapsum. Ita
cum AB. sumitur ex cap. dolentes de
celebr. miss. Ubi Innoc. 3. districte
praecipit ut officium divinum dicatur studiose
pariter ac devote. Ubi Glossa interpre-
tatur studiose quoad officium oris, devote
quoad officium cordis. et Ratio est. quia
Ecclesia suis mentis praecipit actum orationis
oratio a. non est, ubi nulla est attentio
mentis s. in Deum elevatio ergo contrariam
sententiam tenent multi AB. ex quibus Aura.
4. sent. dist. 15. q. 12. Palud. ibid. s.
Aboning med. sylvest. Ochella, Gabr.
Aegid. Ron. Dicentes Clericos satisfacere
Ecclesiae praecepto neque peccare mort. sine ulla
attentione persolventes divinum officium, modo
nulla externa actione quae divinum officium im-
pediat sese occupent. quae sententia non vi pro-
babilitate caret, Nam confessario eat. saltem
inservire sit ut clericis beneficiatis ita
recitantibus fructuum restitutionem imperare
non debeat ut notarunt Corduba Polet.
Henriq. lib. 9. c. 25. n. 5.

Cm: 12da sufficit si una attentio ex
ibus supradictis habeat. Jam qua adver
ba attendimus semper requiri putat Poletus
c. 13. alij negant eam simpliciter necessariam esse
quos sequitur Azor. c. 12. q. 2. Videtur
tamen utrinque in re convenire neque enim pri
ores negaverint satisfacere eum qui actu
ad verba non attendit, integre tamen et de
voto ea profert nec quidquam omittit
posteriores s. non admittunt satisfacere eum
qui ad verba integre proferenda nullatenus
advertit, non requirunt tamen actualem adver
tentiam sed satis putant, si quis ita reci
tet, ut non exponat se periculo aliquid omit
tendi. Et sic utrique bene loquuntur. quare
memoriter psalmos recitans licet ad ver
ba actualem non attenderit si advertit se
ad finem pervenisse persuadere sibi potest
se via integre dixisse nec repetere
tenetur Azor. ibi. Navar. n. 224. Secus
esset si quis adverteret se quodam omit
tere solere quin ad verba non attendit quod
facilius contingit quin versus similes l. inte

gri l. medij in eodem psalmo sæpius occurrunt.
Aliqui dicunt, non sufficere solam jam attentio-
nem Ita Val. §. 4. atque eam sufficere docent
Caiet. 2. 2. q. 83. a 13. Polet. ipse Bellar. de
horis. Verum non adeo dissident hi AA. nam
dupli ad verba attendere sumus jam sine vi inten-
tione cultus dei, ut si quis officium Canon.
recitet mente ad alia voltrie distractus ta-
methi ad externam verborum prolationem attendat
tamen materiale tantum, et sine intentione Deum lau-
dandi, colendi &c. Et talem intentionem omni-
me sufficere tradit Bellar. qui expresse deuo-
tionem necessariam esse docet. 2do attendimus
verbis recte proferendis, cum aliqua tamen cultus
divini intentione ut si Monialis non illi-
gens latine solum attendat ut recte profe-
rat verba quæ novit continere preces
sacras et laudes divinas, nil interim de
Deo cogitans dicente sed nec intenta deli-
berate ad alia vana et sæcularia. atque
hanc sufficere recte docent Caiet. Pol. et alij.
Perfectissimus igitur modus recitandi horas est,
quo ita quis recitat ut sensum verum psal-
morum et cæterorum attendat illius affectum adiungat.

proprius est, ut dum quis sensum non assequitur l. assequi non intendit, interea l. circa rei postulandae rectae occupatur, l. meditatur aliquid mysterium divinum, alicuius sancti pro non tamen mere speculative, puram sic eius sciam inquirendo sed practice: affectum sic suum, per illum ad Deum excitando. Dummodo interim non exponatur morali periculo aliquid omittendi, sed namque huiusmodi cogitationes minime impertinentes ad orationem, tales non si forent, fovendae non essent.

3tio. et infimus est, quando quis nec sensum percipit, nec aliud pro dicte meditatur, sed solum dat operam, ut sacra verba venerem et integre pronunciet, habita intentione saltem confusa ad Deum, neque quicquam profanum sponte voluat animo, aliudve exerceat quod attentionem necessariam ad verba et veneriam in Deum excludat.

Con: 3tia Quamvis attentio tota orationis terrae actualis durans optima sit, non tamen requiritur, sed sufficit virtualis, quae tunc censetur haberi quando quis accedit ad horas dudas animo eas modo consueto persolvendi, suaeque obligationi et Iuliae praecepto satisfaciendi, neque

hunc aiunt postea Voltrie mutat, idq; s.
fratr et directe qa expresse vult mentem
ad alia incompatibilia cum debita attenti
one transferre s. interpretatione et indirecte
puta l. qa advertens, se alia extranea aio
cogitare tn permittit cogitaones libere va
gari, l. qa deliberate occupat se in aliis avibus
qbus advertit oraonis attentionem impediri
Hinc si qs in progressu oraonis distrahatur
n advertens se distrahi, neq; etiam eigm. aones
requisitam attentionem excludentes scienter
exercens retinet attentionem virtualem, adeoq;
satisfacit praecepto recitandi horas. in ergo
homini (s. praesertim scrupuloso) certo constet
se Voltrie mutasse rectum propositum initio
oraonis saltem implicite habitum, rectius facit
si nihil repetat quis in fine psalmi vel
horae deprehendat se vio sic distractum fuisse
nec recordetur se ullum versum l. psalmum di
pisse. dummodo nullo certo indicio ipsi
constet aut recordetur se aliquid n dipisse.
Probabilius n. credere est se via dipisse, maxime
si libro usq fuerit aut etiam memoriter dipe
rit ea, in qbus pronunciandis n solet coir errare.

Ita Navar. c. 15. n. 29. Ma. 4. dist. 12.
q. 7. Rel. Navar. lib. 2. de vest. c. 2. n.
124. Caiet. verbo hora. Suar. lib. 4. c. 26.
n. 20. Notandum dixi supra (l. qa deli
berate se occupat in alijs actibus p.) Not. n.
est actum alias esse incompatibiles cum oratione
ut scribere legere p. et has inter orandum
exercere illicitum est, nec satisfacit praecepto
alias v. cum oratione suapte nata incompatibiles
esse, v. g. se vestire, lavare p. et in his
simpl. ait Caiet. nullam culpam esse si eas ali
quis inter orandum exerceat, atq. interim orationi
attendat. Quamvis Suar. ibi c. 26. dicat
ordinarie id esse aliquid, utrum saltem ven. quod
verum de oratione loq. non est verum, secus si sermo
sit de officio Canon. cum n. hoc minister noie
Ecclesiae et quod cum habitudine aliqua ad Chorum
dicat facile videtur indecens esse et culpa
ven. non vacare. Ergo si hoc fiat ex ali
quali nute et in modica tm orationis parte
cum cura debitae attentionis.

Con: 4ta necessarium est, ut preces Canon. ali
quo modo voce fiant. nec sufficit mere
mentalis oratio. Ratio est. qa cum horae Can.
sint oratio publica quae noie totius Ecclesiae

s. Ecclesiae populi fit à ministris Ecclesiae
ad id deputatis, ideoque externa s. vocalis
esse debet, ut innotescat populo. S. Th. q. 83.
a. 10. in 0. non requiritur ut quis tam clare
pronuntiet ut ab astantibus audiri possit
neque etiam ut seipsum audiat, sed sufficit verba
ore formari quantumvis submisse dummodo
sint vere vocalia. attendere tamen inquit Polet.
debent c. 10. qui mussitando recitant ut
sc. verba proferant quae vox sit plene
articulata, et suis syllabis constet.

Rubrica 3tia

Quae ordine, tempore, et loco
recitanda sint Horae Can.

Conclusio. In horis dicendis servari debet ordo
consuetus, et in breviario praescriptus pro
in ordinem horarum invertens absque caeli causa
peccat si tamen absit grave scandalum et con-
temptus non erit in ven. s. iam haec inversio
sit in ordine horarum eiusdem l. subsequentis
diei ut si quis dicat Complet. ante Vesp. vel
matutin. sequentis diei ante Complet. vel Vesp.
diei praesentis s. inversio sit in ordine
partium eiusdem horae ut si quis invertat psalmos

quis hac casu petitum sit maius quo in
versio est notabilior quia non sit tam destructiva
pulchritudinis et artificij horarum, sup
petente tamen rationabili causa vis producta in versio
licite fieri potest, Unde sequitur jo si clericus ad chorum
obligatus tardius illum ingreditur et ut probabilius
horam cum alijs coepta cum ijs persequi et
postea quae omissa sunt subsplere potest ut ex
eo docet Sa. V. Hora n. 8. Jomo Henriq.
quodlib. 12 Maior in 4. Dist. 12. q. 6.
nil subsplendum esse sine multum in Choro pro
cessum est cum societatis vinculum alij contortis
eum defectum subsplere censeant. Idem dicendum
de ijs qui dum libros parant, cereos emun
gunt altare purificant, l. aliud ad officij
celebritatem pertinens agunt, interim aliqua
cantare l. dicere negligunt eo quod totus Chorus pro
illis suppleat Ito Henriq. citato Jomac. 3.
in Cap. Rolentes. De Celebr. miss. Sylvest.
V. Hora Astor. Sot. 10 Navar. et si mo
neat omissa subsplenda esse, tamen non audet ob
omissionem aliquem peti damnare. Idem docet
Arrag. 22. q. 83. a. 12. Rodriq. parte 1.
summa c. 140. de eo qui Voro, organis muti-

is alternis Versibus videlicet hunc n. aiunt ad
esse obligatum ut Laus est proferat. Addit
tamen Navarr. ibi partes quae organo pulsa
tur à Choro vocitandam esse l. ab uno
l. a singulis l. certe à sacerdote quod
tamen potius consilium quam praeceptum apparet
Suar. c. 8. n. 7.

2do. Cum qui 3tiam V. G. vocitat et in ea
aliquantum iam progressus recordatur se non
dixisse Primam citra peccatum sit absolvere
3tiam ac dicendi deinde sic.

3tio. Si quis dictis psalmis matutinis V. G.
non habeat lectiones ad manum l. eas ratione ita
neris V. G. legere non potest, et instat occupationes
quae debitam postmodum impeditura ce
dunt, potest eas lectiones differre et cae
tera persequi teste Philiarcho part. 3. lib. 1.
c. 6. eadem est ratio si commemoratio aliqua de
festo l. Inde quod non adsit.

4to. Cum qui invitatur ab inferiore l. viro
gravi vel comode non potest negare obsequium
ad vocitandam horam posteriorem sit in fine nondum
pirri dicta. Ita Suar. Tess. 4 Tor.

Cap: 2.da Quod ad tempus Horarum attinet
Dico 1o. Ubi consultum sit in publica
recitatione tempora observare nihilominus tamen
modica immutatio cum vulgo vocare videtur
ut si ja dicatur duobus horis ante solis ortum
mane hyeme, l. è contra ut estate. l.
3tia et c. sub ortu solis cum ja mane in
hyeme, vel Vesperae cum Complet. dicantur
non multo post meridiem, si a. causa exigat
tum maior mutatio fieri potest v. g. ut ante Horae
minores sumus mane dicantur l. ad solis ortum
vid. ob maiorem quietem et devotionem stu-
dendi nutem l. quaerunt causam et occasionem ho-
nestam. Si v. diuturna cogi necessaria
occasio impendeat, et Vesp. adiungi possent
non item Complet. sicut hic cap. 1. de Celebr.
Miss. non maior cultus urgeret quae raro acci-
dere solet. eodem modo cum vulgo vocatur si
in privata recitatione matutinum cum Laud.
dici seq. in praecedente Vesp. circa horam
4tam completam in hac solemnitas n. sequent.
diei à Vesp. incipit, ideo usus obtinuit
ut post publicum officium Vesp. et Completorij
preces nocturnas privatim ductare liceat.

Notabile tn praeveniens 4tam V. G. media
hora, non satis est tutus quis in partibus
nris ubi sol post 4tam Hyema occurrit
matutinum, plus aliquanto anticipari potest
tali ut saltem an Lucerna accensionem efficiat
poit.
2do. si absit contemptus non peccat mort. etsi
per magnam negligentiam non servet tempus convenientem
aut consuetudine recepta approbatum
in Ducla quacunque hora, dummodo totum
officium dicat intra eundem diem naturalem qui
incipit à medio noctis usque ad insequentis
noctis medium Ita Lois. Hinc inferte
jo. Non peccat mortaliter eum qui et sine causa
rationabili jam et ceteras horas Rnica V. G. usque
ad Complet. inclusive recitat statim post medium
noctis Rnicam praecedentis.
3do. Qui matut. et ves horas diei Rnica
recitat à meridie die Rnica s. Hora 9. s.
10. s. 11. Vespertina non peccat mortaliter modo
absolvat an mediam noctem id est; an duodecimam. Ita Expresse Navarr. c. 3. Philiar
chus - quae via illigo de iis qui privatim
horas recitant, etsi nec publice decantantes

et à consueto tempore tam canonico quam con
suetudine recepto recedentes peccarent mortaliter
nisi id fieret absque contemptu et scandalo
s. gravi populi perturbatione. Rico.
3tio Ubi statorum temporum metam notabiliter et
sine iusta causa transgredi non sit p. m. et tamen
ven. et tanto gravius quo magis à prae
fixo termino recedit. hinc sine causa differre
jam l. 3tiam usque post meridiem l. recitare vesp.
ante meridiem ven. nopa non caret mi in
Quadrag. quo tempore vesp. post prandium
sine causa differre sine quasdam ven. sine alias
rectius sentientes nullum est peccatum si de pri
vata recitatione sit sermo. Navar. et alii con
tra Azor. et Polet. nec obstat cap. solent
dist. j. de Consec. in quo praecipitur ut ante
officium vesperti. ubi non sumatur loquitur in
tantum de publico officio. 4to Qui
aliquis intra spatium diei naturalis unam l. alte
ram l. cupabilem l. inculpabilem neglexit postea
ita obligatione orandi solutus est, ut nil te
neatur amplius repetere quia cuius officio certa
dies ita assignata est, ut ea transacta oio
esset eius obligatio. sed est dubium. De
jmis vesp. festorum quae videntur adhuc
dudum in ipso festo si prius omissa sint,
sed verius est ad hoc neminem teneri tum quia ja
vesp. tantum spectant ad celebritatem diei sequentis

n ad substantiam. Tum quia alias unius diei
officium non constaret 7. horis, tum dum
ab omnibus dicitur non peccare mortaliter, qui horam
differt ad tempus in quo sit adhuc dicere
quod potest sine mortali. differre jam Vesp. ad
diem sequentem quod tamen DD. non admittunt. Q.
Con: 3tia singulae horae debent dici conti-
nue ac sine interruptione tum quia alias Vni-
tas l. sta orationis ab Ecclesia instituta ipsi
solveretur. Tum quia per se indecens foret caeptam
semel cum Deo collocutionem leviter inter-
rumpere. Excusatur tamen a peccato breviter inter-
rumpens. quia et hic parum pro nihilo reputa-
tur, l. qui est dicitur sed vel utilis l. necessa-
ria, qui a. cuius interponeret male quidem
faceret nil tamen repetere teneretur si interruptio
magna non esset, quod si interruptio et maior
et impertinens foret putant haud improbabile
Azor. Navarr. Medi. talem peccare mortaliter
adeoque debere horam sic interrupte dictam
repetere. Alii tamen inter quos Suar. c. 24.
n. 15. Leff. c. 17. d. 10. aeque probabile si non
probabilius utrumque negant, quia ut idem Leff.
ait quisque psalmus continet perfectam orationem ac
laudem Dei, neque hic effectum commemorationem cum
sequi. sed accidentaliter tamen ex instituto Ecclesiae,
qui tempus et diuturnum interponit censetur saltem

substantiae obligationi licet eo modo peccet.
Consultius tamen est si commode fieri possit repetere
sacrum ab initio, si non habeat facultatem. Nocturni l.
psalmi, si interruptio magna esset, ipsa [illegible]
Rtr. Dixi si interruptio non perlonga fuisset quia
multis viris probabile est si mora sit, neque quae interrum-
pitur ad aliquot horas, fiet, tamen in facto est ex-
tione dispensare

Quaeres: soli recitantes possint aliquas inculca-
torias l. pias meditationes intermiscere.

Quaeres aliquis recitare conveniens ad [illegible]
eam distraheris occupationes breviter. 3tio qui
dixerit missae e superiores l. proprij muneris
expeditione aut Chorale tantum qui proprium
orationem interrumpant v. g. integram confessionem
continuas interponendo, quod tamen aliquis potest in
brevibus horis non facile committendis, nec repetito
expediri posse vel audire confessionis unius l. duarum
aliqui tamen Nauar. scribit se defendisse eos qui
dum missa tunc intra celebrandum duas
horas debitas et non ab oratione sacerdotis vel verba
desisterent ac postea finito v. g. Evangelio con-
tinuarent.

Con: 4ta Quod ad tempus officij distinctum
attinet, dicta juxta regulam conscientiae procedere
nisi tamen invenias rationem quod liceat diu post

Divinis. at in Eccl. Cathed. regularibus sol
leg. ex praecepto Ecclesiae publice dandum est, tamen
talium Ecclesiarum Clerici beneficiati, et singuli
tenentur sub m. chorum frequentare et horas
ibi complere, singuli tamen religiosi et choro
deputati per se ad hoc sub m. non videntur
obligari nisi ubi speciali constitutione ob prae
cepta ita fuerit declaratum. Ita Suarez ibi
Caiet. quem sequitur Armilla. Ratio quoad reli
giosum est, quia is in particulari solum tenetur ad sol
lendum in choro tantum ex vi regulae quae regulam
non obligat sub reatu culpae sed tantum poenae et quis
ex consuetudine gravis obligatio inveniatur
Praelato ut sub p. et m. in Ecclesia non omit
tam officium eadem tamen obligatio ad Religiosos
non ita spectat ut p. m. damnari debeant
si aliis in choro vite conventibus ipsi ob si
gratiam sileant l. absint. at v. in Clericis l.
Canonicis Ecclesiae collegiatae praecipientibus aliud
longe est, hic non tenentur choro adesse ex justitia
ratione beneficii et stipendii quod ideo ab Ecclesia acci
piunt, lex a. vestitio ex suo genere obligat
sub m., licet eius transgressio poterit levis
ex parvitate materiae, quae etiam hic contingere potest,
Vt si Clerici eius utraque detrimentum Ecclesiae
absint excusandi videntur a m. Ita BB. cit.
Item circa hanc Con.

Ex. j. An Canonici in Choro praesentes sed tacite
tamen recitantes satisfaciant suae obligationi?
Ex. Iure cui ex omni sententia Canonicos teneri in
Choro psallere alta voce et ad id ab Iuris ex
compellendos praescribit Trid. sess. 24. c. 12. in iis
tamen locis ubi est consuetudo ut Canonici non psallant
sed eorum vicari proble et eos excusari a peccato et
vestitione modo privatim orent et psallentibus
veneratim assistant. non confabulantes, colloquentes
litteras vel legentes ut dicitur in Concil. Basil.
Ex. 2do. An is qui socios non adiuvat canendo versus
suos submisse tamen recitat satisfaciat? Negat
Caiet. v. hora. Armilla n. 22. Navar. Ratio.
quia sic recitans versus sui Chori non vincet alteri Choro
quod sibi recitat non aliis quod praeceptum non implet, quod
ubi impleri per mutuam communicationem recitantium
Confir. j. Tamen ut satisfaciat praecepto necesse est
ut recitet versus suos non tamen necesse sed ut ~~[illegible]~~ illius
orationis partem dicat fratri s. per mutuam com-
municationem talis sic non dicit sed sibi. 2do. Quod
alias quod potest satisfacere praecepto audiendo in
Choro l. ab alio legente unam partem, et alia
non recitando, quod iusculum. Pro Resp.
Nota. Duo hic quaeri posse jo. an talis rec-
itans satisfaciat officio recitandi. 2do. an
expleat debitum officium Chori. quo Not.

Ex jo. Qui quis sic vitat satisfacere muneri
vitandi vitat et totum officium, nec obligatur
aliter. Ita Suar. c. vi. n. 8. Rod. Ad
integrum officium sufficit unam partem dicere
et alteram audire vel causas Caiet. ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ eximunt privatim vitantem cum socio
ad horas non obligato non satisfacere si suas
versus ita submisse dicit ut ab aliis non possit
audiri, nam ille vere dicit partem suam
quoad a. alter non audiat contra nullum
praeceptum est, cum ad vitandum non obligetur.
Item si 3. sit privatim vitent ut
audire utrumque
ut satisfaciat, quod si unus alterum alte alter
submisse dicant vel satisfacit quia vel suam partem
dicunt et alteram audiunt. Unde ad Rom. Caiet.
Ex dicto Ma. qui submisse dicit non vincit alteri
partem suam Med. non vincit ab altero
partem suam Nego. Ut a totum officium dicit,
satis est ut habeat unam partem a se alteram ab
aliis. Ut si suam non vincit, neque enim ~~[illegible]~~ est
ea vincere respectu singularum sed vitis.
Ad jam Confir. Ex non dicit suas versus ut
partem publici et solemnis officii non dicit
partem suae integrae vitavit, nam ea est pars
cuiusdam integrae vitavit saltem privatae.

Ad. 2. 1. neg. seq. qa is qui unam partem officij ita accidit eam non recitat, neq. Eccl. absoluto permittit partem officij dicere et unam accidere sed solum alternando, quod facit qui singulos versus ad se pertinentes dicit.

Ex 2. Nec qui sic recitat non satisfacere servitio Chori. ratio a priori est, qa his personis dum redditus Ecclesiae spectant et sub hoc onere ut Choro serviant, si non canendo officium suum non faciunt ad eos intra iustitiam pecant m. tm. mas parvitas excusat ut sibi ter non recitent. aliud forte est de religiosis, etsi n. hi ad Chorum deputati ex vi regulae teneantur adesse Choro et ibi canere qa tm singuli nullos redditus pro se recipiunt sed pro vi tam stricte ad Chorum non obligantur, ut emanando l. submisse recitando m. non peccant, et ven. non effugiunt.

Dub. 4tum.

Quid et quo ritu recitandum

Obligatus ad horas ita ad integrum officium obligatur ut peccet mort. si l. uno tm die omittat l. totum l. notabilem eius partem quaelibet est quaelibet hora, ex vi, et minima l. sm quosdam 3tia pars cuiuslibet ex 7. horis

qd tn aliis omnibus dicitur minus verum
videri, nam assignanda est pars notabilis
esse totius officii dei non esse cuiuslibet
horae, ut pote maior inadaequata huius
praecepti, non videtur tn a. m. excusandus
qui dimidiam horam et minimam omit-
tit l. partem ei aequalem, in matutino
v. Nocturnum. Ita Suar. Cas. p.
Non propterea 7. peccata mortalia committit
qui una simplici volte omittit res 7. horas
unius diei sed unum gravius tn quam si unum
tm l. duas omitteret illige tn si fiat ex
neglia quadam non interrupta nam si saepius
volte omittendi expeteret plura peccata essent
utrum v. ducte explicanda sint confessario
alibi dicitur qui v. pluribus titulis obli-
gatus est ad officium, ut qa in Maioribus est
et qa beneficiatus si negligat has preces tn du-
bio graviter peccat, imo alii intendunt
tales duplex peccatum admittere, unum contra
religionem ratione ordinis alterum contra iustitiam
ratione beneficii qd non improbabile ita Sanch.
Henriq. Suar.
Con: 2da satisfacit praecepto dicendi horas qui
attente audit solummodo quis non via percipiat
quae dicitur ab altero choro et praesertim
a socio cum quo iuxta receptam Iuliae

consuetudinem alternatim dicit versus
psalmorum, hymnos &c. Ast ille nec obligatus
sit alioqui ad dudas nec requisitam atten-
tionem adhibeat. Ita Sa. n. 9. Afor. q. 6.
Suar. c. 25. n. 2. Peccat tamen et quidem pro-
vi materiae graviter qui verba non integre
ex negligentia profert, qui syllabas ultas absor-
bet aut versus suos incipit antequam is quo-
cum vicitat versus vio absolvat quod si adeo, ex
quo faciat et in notabili quantitate eum mor-
talem peccare nec satisfacere praecepto docent
Navar. c. 25. Manualis Less. Suar. et Col-
ligi ex Concil. Basileensi sess. 21. cap. quali-
tatem. Idemque asserit Navar. de eo qui
ad officium divinum obligatus cum alio ita cor-
ruptae et depravatae vicitat tamen proposito item
repetendi. Verum si quis verba proferat ita
imperfecte ut tamen substantiam quasi servet l. cum
altero vicitans ita versus suos anticipet
ut versus a socio dicti substantiae integri
censeantur an anticipatione credibile est nec
mortalem peccari nec quidquam repetendum esse. Afor.
Con: 3tia Quando sol. 3. v. g. aut 4. privatim
vicitant non tenentur contra usum Ecclesiae
tres l. 4. Choros, sed duos tantum sunt tam
nihilominus lectiones l. singulae a singulis

l. ves ab uno legi, et cu modus alter
natim cum socio orandi uhorsari et sit in
aliis precibus, v. g. corona B. V. l. Sponte
l. ex obligatione S. Voti S. pœniæ dndis.
Capitula quoque et oraves ab uno, versus
v. hymnorum et psalmorum alternatim
dndi st. antiphonas a. ab vibus divi debere
ait Rosella v. Horæ n. 8. sed recte Sylv.
et Navar. ac alii dnt suffre si attente au
diantur cum dnt à socio. An satis
faciat Iuliæ qui alia lingua quam lati
na recitat officium Quæstio est; aliqui putant
quovis idiomate satisfieri sa. v. Horæ.
n. 20. admittit 3. linguas quas doctas dnus
Græcam latinam, Hebræam si quis privatim
horas dicat ut v. quis utatur vernacula lingua
in locis dndis non facile admiserim.
Con: 4ta ves ad officium obligati debent illud dre
iuxta fram Breviarii Romani à Pio 5. editi
et à Clemente VIII. reformati exceptis iis
Iulys et religionibus qui l. ex Institutione
per sedem Apostolicam approbata l. consuetudine
200. annos superante proprio breviario
hactenus usæ fuerunt. quis hæ ipsæ Iuliæ
et conventus cum consensu Epi et Prælati
accepto possint Romanum et cum illo pro
prium legitime hns utentur vel commutare

l. solles ex eodem restituere qua commutatione sit
nil facta non sunt Romano recepto pristinum suum
propria authe resumere siquidem illa commutatione
tenentur renunciasse renunciari Pontificia uti
rendi suum. Ita expresse habetur in Bullis Pijs.
Ao 1568. et Clem. 8. Ao 1601. editis et Bre
uiariis praefixis. In quibus porro Iulijs
l. monarijs usus Breuiarij proprij et antiqui
legitime adhuc uiget decet Clericos l. con
uentuales talium Iuliarum in priuata recitatione
eundem ritum tenere cum Pontifex non uideatur
dare statim utendi nouo Romano (. nodum
alterius dicta religionis (. Iuliae.) absque con
sensu Capli et Praelati. non deest tamen graues
PP. inter quos Nauar. Rodrig. Sa. Less.
probabiliter asserentes eiusm. sectiuae confusione
et scandalo libere uti posse Romano quod
mpe affirmari sit 1o de Clericis et mona
chis in Academia studiosis ubi Romanum
in usu est. 2do de ijs qui ad titulum Patri
monij sui ordinati sunt, nec Iuliae alicui
deseruiunt sicut notat maior. 4. dist. 11.
q. 6. ad 1. 3tio de Clericis illius Iuliae quae
contra constitutionem Rom. Pont. retinet proprium.
Caeterum si quis tamen legitima facultate aut causa
obligatus ad Romanum, recitaret alterius re
ligionis aut Iuliae quantum consuetudine
aut Apostolica institutione approbatum Breuiarium

peccaret mort. aut Ven. pro exigentia vi
et materiae, si n. frequentius sibi non concesso
breviario uteretur mort. si rarius Ven. pec
caret.
Con: 5ta qui non utuntur Breviario novo
Bij V. obligantur etiam dicere officium B. V. parvum
defunctorum, Psalmos Poenit. Graduales diebus
per rubricas Generales in fine breviarij
positas notatis. Si statuto l. consuetudi
ne receptum sit ut eiusm. preces in Choro
dicantur imo etiam à singulis dicendae erunt si
consuetudo l. statutum id exigat. qui v.
utuntur breviario Rom. novo, vel ex Rom. resti
tuto, non obligantur amplius ex praecepto illas
dicere ne in Choro quidem excepto officio B. V.
cuius dicendi usus est consuetudo si quae ante
erat, adhuc maneat in choro, iuxta rubri
cas tamen reformati Breviarij habitaque ratione
non tamen consilij quam praecepti. Ut videntur aliquibus
obligantibus sub p. m. quae tamen obligatio non ita
ad singulos descendit ut si id in Choro dicere ne
gligant, l. scienter distracti persolvant pec
cent mortaliter sed ad eos tamen qui in causa sunt ut
officium vero in Choro non recitent. Quod ne
fiat, imo Praelati ac Superiores cavere sub
gravi culpa tenentur in privata tamen recitatione
extra Chorum nullam amplius super esse obligationem

Ondi officium pauca B. Virg. Verius est.
Ais tn̄ ad obstantibus oēs et novo Breviario
vtentes tenēm in die aiarum officium
defunctorum et diebus S. Marci et Rogaon
dr̄e Litanias omn̄ SS. cuncta Sedes rubri
cas eorum dierum tam intra quam extra
Chorum suar. Graphis. c. 22. n. 20.
Con: 6. qui sicut et sn̄ cōobli cōa offi
cium Vnius diei mutat cum officio alterius
V. G. dicit de Sancto cum Ondum est de feria
l. è contra. petitum n̄ tn̄ in Ven. committit
Ita Caiet. V. Horae c. 2. Less. d. 10. n. 77. Sylv.
Afor. et aly contra Kolet. et Angelum arbi
trantes ēē mort. quorum sententia tunc saltem
Vero similis est, si n̄ semel aliquis iterum commu
tāo fiat, sed frequēr aut perpetuo muter
t. ita mutandi intentio Kaar videtur n.
tum gravis in versio et suffers cōa p. m.
qui a. bona fide adeoq. inculpabili ista
mutaōe fecit n̄ manet obligatus ad
aliquid repetendum, qd̄ ipsum affirmant Less.
Caiet. Syl. et de eo qui culpabile aut
data opera permutaōe fecit quis lauda
bile ēēt repetere. Kāo ipsorum est. qa
Eulia jario praecipit 7. Horas. de
quo a. solum est incommodia, atq. ita

n̄ teneri re petere qui sic recitavit
s. bona s. mala fide id fecerit. quorum sententia
probior sustineri p̄t si officium q̄d loco al
terius recitari sit aequivalens secus si sit no
tabili brevius, videtur n. tunc sic recitans
obligatus ad compensationem fundam ne tanta pars
officij omissa maneat. Ita Suar.
Porro si iusta causa mutandi urgeat ut
si V. G. n̄ haec ad manum lectiones de scto
et instet tempus exolvendi te penso oravis
nulla erit cuiusque officium mutare V. G. de
feria dic̄ ut ex cōi docent Azor. Suar.
Laudem et mutationem impune concedunt
illis qui in aliena dyoecesi hospitati
recitant officium de jario scto dioecesis
aut loci in quo morantur tum ob iustam
causam devotionis erga sctum, tum ut moribus
eius loci se conformet. Ita testatur Philiarchus
de officio sacerdotum.

Dubium 5tum

Quaenam causae ab officio dic̄o
excusent.

Con: Causae ab officio dic̄o excusantes sunt vere
sequentes. ja s. naturalis s. inculpata oblivio

tpre habili ad vesetendum iam elapso;
2do. gravis infirmitas s. ipsi in ipsa
corporis qua quis citra notabile
damnum valetudinis vitare non potest quales
vir non est febris tertiana l. quart. quae
plerumque aliquo tempore relinquit l. ante l.
post. In dubio v. an morbus sit gravis
ut excusationem ab horis mereatur prudentis
ac probi medici iudicio acquiescendum
erit, tametsi n. medicus in lege vocandi
sicut et ie iuvandi dispensare non potest sed tamen
tollere dubium et tum circumstantias edicere
iustam causam hoc excusationis, quod si et medicus
dubitet superior dubium componet ut in
Bno videbitur proble n. est c. 27. n. 20.
superiorem ff. usus iurisdict. pro solutione in
casu dubii aliquo condonare pro modum di
spensationis aut relaxationis, quod si tamen is non potest
adiri tunc aut tutior pars eligenda est,
vitando vis. etsi fiat cum aliquali peri
culo dispendii in casu adeo dubio utique
non magni aut consulendus doctus et timo
ratus Confess. aut dux dubium practice de
ponendum, quia v. g. l. dubium non est aequale
cum forte plura faveant excusationi, l. non est

ita purum, quin admittat secum probabile iudi
cium de causa ad excusationem sufficiens. Ita
Suar. ubi n. 21. Ex eadem causa excu
sari caeci l. alias magna oculorum debi
lite laborantes multo magis qui loqui
nequeunt aut non nisi cum magna difficultate
vocem in verba contegere possunt. Sunt tamen ex
hoc capite non excusari etsi forte sacrificium non
audiat cum praeceptum hoc per se non obliget
ad audiendum sed dandum officium. 3tia
Carentia inculpata breviarii ut si quis
apud infideles captivus teneatur, l. qui per
periculosa loca proficiscens timet ne per
ipsum hostibus prodatur et ab iis male tractetur
l. certe in itinere breviarium amisit.
quod si quis sua culpa breviario careat eo quod
illud sponte proiecerit ita tamdiu peccato omissio
nis ex probabili sententia obnoxius erit quamdiu de
spontanea proiectione non poenituerit, post
poenitentiam tamen omissio illi non amplius imputabitur
ad culpam quamdiu aliud breviarium habere nequ
erit. si tamen talis breviario l. culpate l.
inculpate destitutus (idem de caeco) ex me
moria possit recitare horas utique non excusa
bitur quia praeceptum non obligat horas ex
libro legendas sed ore proferendas.

Quid si a. partem tm̄ sciat? Rndet Navar. c. 55. n. 15. Ad for. ~~cujus~~ Rod. Po. 5. q. 42. a. 3. simpl. et à toto eg[illegible] si quis maiorem saltem (loquuntur de toto tpre horarum,) l. praecipuam officij partem V. G. matut. cum laud. vitare n. poet, atsi partem minorem l. minus praecipuam V. G. parvas horas l. Vesp. vitare poit, et hoc satis probl. Verum vetus

Rx 1o. si indubitatum sit breviario desti[illegible] l. caecum l. alia graviore occupatione l. aegritudine praeditum integram aliquam horam Ad minimam V. G. Tertiam aut praecipuam eius partem vitare poit et alias horas n. poit teneri illam vitare eo quod quis hora per se sit canonica oratio à aliquo officij partibus divisa Ita Suar. c. 78. n. 24. secus est, si tm̄ minus praecipuam horae partem vitare sic queat.

Rx 2do. si vero vitam sit aliquem ob aegritudinem integrum officium canonicum vitare n. pae dubitet bn̄ an unam l. alteram horam poit praesumendum est eum simpl. eg[illegible] eo quod pia mater Ecclesia tuto rigore n. obliget ut maiorem angustiis l. scrupulorum aegro pariat.

4ta Occupatio repentina et gravis q̃
sit notabili incommodo differri nequeat ea
tn obligatione horarum n vio tollet si satis
fieri potest orti ei pondo l. postponendo in
tra spatium prostitutum. Ubi pt. probli is
qui ob curam infirmorum V.G. unciones
l. publicam lectionem hndam aut ob confessi
ones pro suo Xpre à Horis recitandis impediti.
5ta Ignorantia qua excusatur jo. qui nec
dum breviarij recitandi periti ordinarii
tales n. licet graviter peccent tm Afor
suar. et cum AA. postea tn dum curam
id discendi adhibent recitandi obligatione
immunes st. bn tn monet suar. satis
ee tales casu pelures errores private committere
quam via intermittere. 12. Pueri
obtinentes Canonicatum qui ad officium
dndum pro tunc obliget bn adhuc legere
nesciunt, etsi n. tam ipsi q̃ procurantes et
conferentes graviter peccent, interim tn dum
discendi studium adhibent excusatum curare
a. dbnt, ut l. q̃primum sufficientem sciam ac
quirant l. ipsa beneficium resignent in
ter legitimam dispensationem Pont. obtinue
rint reg. de obligatione à recitatione quod forte
alij accepto stipendio eis noie recitet,

non recitatio est ung personale. Ita
Dispensatio summi Pont. qua non solum Clericus
aut religiosus sed etiam beneficiatus excusari, et alias
forte illa non fuisset licite concessa. Ita Suar.
c. 28. n. 38. Azor. q. 9. Pontifex quoque
conferens beneficium puero quem scit non posse le-
gere censetur eum sic liberare ab onere vi-
tandi donec adhibito studio legere possit
secus si ignoret eum posse legere Azor. q. vi.
Navar. Sed nunc etiam dispensare
possit alius Papa inferior? Affirmant alii
sed vis opinio (extra casum occurrentis
dubij de sufficientia causae per se excusantis)
simpliciter negat. Vide Azor. supra. Porro
qui legitime ab horis excusatus est is non tenetur
audire alios recitantes, nec tenetur mente me-
ditari aut alias preces earum loco persolvere
vel alium suo loco substituere cum hoc ung
sit personale nisi beneficium id expresse requirat
vel per se vel per alium beneficio quod inserviat est
horas dicat, quod si quis nequeat solus recitare
potest a. cum socio tenetur eum adhibere imo con-
ducere pretio si id commode praestare potest vel
ex redditibus Ecclesiis aut ex Patrio in ordi-
nariis titulum dicato ex alijs v. patrialibus
bonis non tenetur quemquam conducere Navar.
de oratione.

Dubium 6.tum

An et quae restitutio Clericis ob neglectas horas sit facienda?

Con: quilibet huius beneficium cum l. sine cura si
post sex menses ab obtento beneficio dicti
officium non diperit legitimo impedito cessante
beneficiorum fructus non faciat suos pro rata
omissionis officij et temporis sed ut iniuste
perceptos in fabricas Ecclesiarum huiusm. beneficiorum
l. pauperum eleemosynas aut alios
usus pios erogare teneatur. Ita ad verbum ex
Con. Later sub Leone 10. sess. 9. quam
constitutionem innovavit et ita declaravit
Pius 5. Ut qui post 6. menses ab obten
to beneficio eius horas vero l. pluribus diebus
omiserit eius beneficiorum fructus illi l. illis
diebus respondentes si quotidie divide
rent. et quam qui mat. cum laud.
dimidiam qui caeteras horas praeter
Matut. et Laud. aliam dimidiam qui
horum singulas Vesp. sc. septam partem
omittat. Circa quam Pont. constitutionem
Not. 10. non teneri ad ullam restitutionem quod
est hic beneficium Ecclesiae Hinc qui ratione

solis ordinis l. professionis, eligendo
obligari ad horas nil tenerum restituere
Ibi cooperatoribus Sacerdotum aut Sacel
lanis qui accepto stipendio serviunt nu
natibus nulla per se loq. Id est vacante bene
ficio incumbit restitutio esto regula sit mori.
Not. 2. omittentem horas Cap. primis sex
mensibus ab obtento beneficio nondum elapsis
graviter quidem peccare ad restitutionem tamen non teneri
quod postea negant Sotus. Medina
in Instruct. Confess. c. 14. §. 11. Petrus
Navar. de restit. Suarez. asserentes
eum. At eo tempore ad restitutionem teneri non
quidem ipsorum fructuum reatio (cum post sex
menses elapsos) sed l. fructuum l. alterius rei
aequivalentis (quales fundo in compensationem
l. in oratione l. sacrificiis pro fundatum eorum
est, quod obligatio restituendi sit neglectum offi
cium sive substantia ex iure naturali descendat
quod ob violatam iustitiam commut. imperat
restitutionem ex quibus unquam tandem bonis fundam
quoad determinationem l. ac modum resti
tuendi, quod sic fructus et non aliud eorum loco
restituendum sit proveniat ex iure Tullio

quod post 6. menses ab obtento beneficio obliget
Ratio quia beneficium datur pro officio adeoque quasi
sub conditione praestandi officij non datum
ob causam causa non secuta iure repetit.
Verum Navar. c. 25. Manualis n. 123.
Azor. Ro. 1. lib. 10. c. 14. q. 3. et 4. Lessius
lib. 2. c. 34. dub. 32. primo semestri
nullum vis obligationem restituendi agnoscunt
ut quod ex solo iure Iulio provenire arbi
trantur quorum sententia probabilis est, maxime quoad
beneficia curata et capellas quae papali
ad alias functiones, non ad horas sunt insti
tuta, ut ad sermonem, praedicationem. Quod
v. attinet ad ea beneficia quorum toto l. pro
cipua functio est praecisa canonica subest
quidem ex natura vi suffragij ratio quia stipendium
potest recipi et beneficiarius cogi ad restitutionem
non tamen tenetur sponte restituere in Iulia sig
fet se id velle. Ja pars habet rationem
ut possit cogi ad restituendum post quia
beneficium datur pro officio quo non praestito
fructus officij possunt repeti. 2da quod non teneatur
sponte restituere in Iulia sigfet se id
velle Prob. quia ad Concilij Lateran.
nullus fuerit Canon. quo beneficiarij tales

negligentes cogant ad restit. Rein. ipsum
Concil. et Dig. 5. aperte insinuant eos
non esse obligatos in primis 6. mensibus
signum est eos iure naturae ad restit.
non obligari idque primum post 6. menses et
tenti beneficij. Confir. fructus beneficio
rum non dant immediate Clericis pro officio
quotidiano ut merces famulis pro
servitio diurno (quia officium diuinum non est
pretio aestimabile ut servitium illud)
sed dant populum pro sustentatione mini
strorum meis Eulia sub onere tamen et
obligatione pro fundatoribus et populo Christiano
has preces recitandi. Unde tenentur quoque
ex iustitia preces has recitare quas tamen omissis
iure tamen naturae non tenentur fructus offendere
quia non censentur aliquid pretio aestimabile
detrahisse in Eulia expresse id iubet
sicut non iubet ante 6. menses elapsos. Ita
Ass. Malder. qui recte addit cum sylu.
donatione Eulici beneficij esse donationem sub
modo non sub conditione inter has a. donationes
hoc discriminis esse quod in posteriori non
impleta conditione donatarius est datum
teneatur restituere in priori a. multa point

à restitutione excusare Ad modo non impleto
sicut quae diximus de Promissionibus ubi
ex cap. Verum de condit. appos. dauimus
Ad Iuliam non tenere restituere Ad sibi
donatam sub modo eo Ad non impleto
Iulia quod dans Clerico beneficium intendit
quod officium sic non addit collationi tanquam
conditionem sic intendit ut Clericus sustentetur
atque ita gratis sine mercede implere possit
officium. Atque ubi sentiremus obligationem
restituendi sine substantia ex iure naturali
procurare posse tamen est quod ait Vasq. c. 4.
de Benefic. §. 5. n. 44. potuisse Consilium
Ad eos beneficiatos quibus nullum aliud of-
ficium nisi horarum incumbit immo senesti-
liberare à restitutionis obligatione applicando
eis additus ratione titulo et officii pro
stondi in futurum.
Nota: 3. Ubi sine probabili sententia beneficia-
ti immis sex mensibus ob neglectum divini
officium non teneantur ad restitutionem salubriter
tamen fere confess. si eis tamen aequaliter
aliquam satisfactionem imponant ut sc. pro
fundatoribus orent sacrificent &c.

Imo plerumq; expedire aliquam saltem
restitutionem fructuum per modum sumptus poenae
imperare tum ut ipsi pro suo delicto tum
ut menti fundatorum satisfaciant, quo etsi
non papam Bdario saltem voluerint obligare
beneficiatos ad modum suae donationis hoc est ad
onera Iudicia praestanda

Not. 4. quosdam dictam constit. interpre-
tari sum litteram ut sc. Cenig negligens
horas uno v. pluribus diebus amittat
omnes fructus illorum dierum esto alia offici-
a vite administret, eo quod verba Bullae
indiscriminatim loquuntur de beneficiatis
curatis et non curatis Ita Azor. Vasq.
Suar. et alij. e contra v. alios quosdam
eandem constit. benignius interpretari in
horas omittentes uno die v. g. debere
restituere fructus illius diei ita tamen ut de-
trahere possit portiones alijs oneribus re-
spondentes. Ita Bartol. Medina.
Henriq. et alij. quorum sententia probabilis
benigna et in praxi tuta est.

Quaeritur a. pars reddituum Canonicis officio
videre censet?

Poletus ait non minus quam 3tia Medina
quam putat in curatis, in sacellano 3.
Sa. in curatis ait sufficere 5tam in aliis quam
aut 3. Ex quibus satis mihi arridet Me
dina ita, ut tamen in parte hac credam
esse attendendam partim alia officia ut
interdum septuplo l. pluries officium con
superent, partim etiam ad quantitatem ipsorum
censuum, qui saepe tam pauci sunt ut vix
ex iis restitutio imponi possit.

Not. 5to Noie 6ta partis ob intermissam
parvam honorem restituendo bene illigi partem
6tam dimidii fructuum vim diei respon
dentium et ppter recitationem officii dei debi
torum.

Not. 6. fructuum restitutionem fundam esse non
expectata iudicis sententia quia aliqui putant
constitutionem illam esse mere poenalem nec ante con
demnationem obligare quod minus securum puto
illum bene monet Navar. si ipsemet beneficiatus
pauper sit fructus restituendos
eidem per modum ellemosynae applicari
posse consultum tamen hic erit si confess.
similem aliam satisfactionem imperet V. G. Oratores

sacrificia &c. quod etiam dandum si fructus vix
aequent l. non multum superent iustum vita
stipendium quod beneficiato iure naturae ob alia
gravia onera deberent etsi canonicum
officium non recitarit. Adde tamen huiusmodi
beneficiatos si pauperes non sint sed propria
bona patrialia habeant aliquam expedire
aliquam saltem satisfactionem ex fructibus im
ponere pro poenis.

Not. 7. Etsi vio problis sit sententia Naum.
Valent. et aliorum horas recitantes cum
Voltria distractione sine exquisita attentione
non minus ad restitutionem teneri quam eas vio
omittentes, tamen aeque probabile est sententiam Azor
et aliorum a restitutione excusari eum qui
absque debita attentione horas complevit
neque propterea debere a confess. ad
restitutionem cogendum eo quod populus ad hunc
per externam prolationem aedificetur et quod
sic prolatae et noie Ecclesiae fusae etiam aliquam
a Deo impetrare possint. Item dandum de eo
qui recitaret horas expressa intentione
non satisfaciendi si eas intra tempus congruum

nec repeteret nec intentione revocata
p horas iam dictas satisfacere vellet ad
restitutionem non teneri licet mort. peccasset.
Unde habes regulam Navar. n. 3 j. vel
tantum horas cum p.m. ita ut intra tempus
iterare teneatur obligari ad restit. si non
iteret, Ubi non est verum.
Dices. Tales non satisfaciunt praecepto quia
non minus tenentur restituere quam si omnino horas
omisissent.
Rx Non satisfacere in ordine ad evitandum
mort. satisfacere a. quoad obligationem restit.
Not. 8. Non recitantem horas ob aliquem
legitimum impedimentum l. ex inculpabili l. certe
non mortali culpabili inadvertentia, l. bona
fide credentem se non debere orare non
teneri ad restit. ita Cajet. cum Aug.
Dubium An Canonici lucrentur fructus beneficij
et distributiones quae non cum aliis horas
in Choro persolvunt.
Rx 10. proble. beneficij fructus acquirere
Canonicum absentem à Choro si extra illum
officium recitet modo absentia sua
causas legit. habeat videnda tamen consuetudo.
dixi. si legiti. causas ex qua si Cerius à

beneficio residentiam postulante illegitime
absit fructibus privari causa tamen cognita
quare expectari et ictari debet, et con-
tumax et beneficio privari quia de re
Vid. cap. ex parte 1. et seqq. de Clericis
non resid. et Prid. quod sicut Canonicus
si ultra 3. menses quolibet anno ab
fuerint 30 anno privandos dimidia
parte fructuum 2. vibus eius anni.
Vultus ut res dia per se et non per substi-
tutos compellantur obire officio Episcopo ce-
lebranti assistere et inservire atque in
Choro nostro divum laudare dicte et re-
verenti, continet tamen hec dispositio poenam
ferenda sententia non lata, praeterea Sess.
23. c. 1. sicut Clericos curatos fructus
absentia culpabili vendentes suos non fre-
neque tuta conscientia retinere possunt et
nulla Judicis sententia subsecuta quod tamen
non puto eo rigore receptum sit absentia
notabile Dannum Ecclesiae illatum non fuit
ut quo Vicarius constitutus erat. Concedit
a dicta Synodus loco istius Episcopi et Cano-
nicis ut ab Ecclesiis suis duarum l. 3. men-
sium spatio singulis annis ab iustam

causa qualis est honesta recreatio, et sic de
Trimestro gregis obeunt. Darachi et
tempore bi nestri tm. Utrum a ad hanc
ipsam absentiam Epi licitia aequa sit non equi
mit clare. Negat Navar. c. 35. n.
121. affir. Pfor. lib. 7. c. 4. q. 3. Less.
c. 34. dub. 29.

Ex 2da Ubi distributiones quotidianas
saltem integras non lucrantur Canonicus in Choro
praesens sed non schallens ubi ad schallendum cum
aliis obligatur statuto l. consuetudine l. man
dato Epi per quem ad id compelli sit iuxta
Prin. Ubi tamen iam consuetudo obtinuit
ut Canonici non schallant per se sed per alios id
praestent lucrantur distributiones modo prae
sentes sint et horas saltem extra chorum
dicant. Det. Navar.

Ex 3. Distributiones et absens lucrari sit
sed impeditus legitime adverte modo impeditum
tale sit vere causa absentiae. Sed v. aliquot ad
ob quas Canonicus legitime excusatus distri
butiones et absens lucrari sit; ja est infirmitas
s. iusta et caeblis corporis nutas. 2da Uti
litas Ecclesiae cum sc. proseqtur negotia et causas
ad Ecclesiae suae utilitatem spectantes. 3tia
sunt problem DD. quos ibi Garicas. Pfor.

Nauar. h. Innocentius ob causam à Jure concessa absens sit v. g. necessaria recreationis gratia r. di. eby in mense quolibet aut 2. l. 3. mensibus quolibet anno, quis n. beneficiatis ob Religionem utilitatem l. corporalem infirmitatem et nempe ob necessariam recreationem de iure communi non de Oeconomi distrib. Ut docet Bonif. 8. in cap. cum non deceat de Elect. in 6. interim nil obstat quominus consuetudine l. statuto introduci possit ut ob talem iustam absentiam causam distributionis acquirantur ut declarat idem Bonif. in cap. Tu. de Cler. non resid. in 6. et explicant ibidem Glossa et DD.

Ex 4to. Ubi ad lucrandas distributiones sufficit praesentia in Choro vel saltem ut ut exteriorem attentionem praestet officio divino hoc est, ne interim semper confabulentur dormiat.

Sectio 3tia

De Actibus externis Religionis.

Quo ja

De Adoratione.

Sub. jam

Quid et quotiplex sit Adoratio.

Con: ja. Adoratio in genere loq. nec est aliud
quam veneria alicui exhibita ob sui excel
liam, s. est actus quo quis alteri apprehenso ut
excelliori exhibet interioris veneria et submis
sionis signum externum adeoque ut consi
derati facile patebit duae sunt adorationis partes
in. interius affectus servitutis et submissionis
natus ex iudicio de alterius excellentia et ex
terna signum quo talis affectus declarat ut nu
dato capitis pro atque hoc signum exterius
dicitur a multis adoratio naturalis interior a. affectus
adoratio formalis.

Con: 2da Quoniam alter alterum excellere potest 1. quo
ad naturalia v. g. ingenium, civilia officium pro l.
quoad supernaturalia v. g. scientiam, potestatem Ecclesiam pro
hinc sit ut sit duplex species adorationis altera
Politica s. civilis quae deserti alicui ob
honorem civilem ut reges adorantur; altera
sacra deserturus ob excellentiam supernaturalem qua
v. [illegible] sunt gradus excellentiae supernaturalis [illegible]
[illegible] sunt [illegible] adorationis sacrae actus nam
jo. Increata et summa Rei excellentia ado
rati cultu latriae quae vox etsi ex impositione
quis servitutem suggerat tamen ex accommodatione
sua plerumque soli Deo tribuitur et n. compo
sita ex parte [illegible] quae in compositis graecis

sigfe valde et verbo Deo quod tremere
sigfe. ut sic sigfer Deum ob summam maie
statem cum summo tremore colendum et hic
cultus nobis germanis idem est quod ambitus
ut licet latinum in aliquo sensu bene dicere
poimus nos sitos adorare germanice tamen ita
loqui non debemus nam quod vulgus male
sonat. 2do si excellentia est creata quidem ma
ior tamen quam quae per gratiam et gloriam con
ferri qualis est unio hypostatica et
maternitas Dei. Certe quoniam in gratia
gratia et gloria est extraordinaria sup
eminens tum cultus ei debitus dicitur Hyper
dulia hoc est servitus maior quam qua
aliis sitis defertur. Hyperdulia talis debetur
Ambi Christi et B. V. de qua alibi.
3tio si excellentia sit gratia et gloria sup
naturalis non extraordinaria tum cultus ei de
bitus dicitur dulia s. servitus qua colunt
siti triumphantes in coelo militantes
in terris et in purgatorio luentes et si non
siti dicuntur proprie dudi non sint certe tamen
ipsis honorariam servitutem exhibemus.
4to si excellentia sit dignitas Iudicia
debetur illi Ambi dulia et observantia sic Papa
pedum osculo adorari p

Atq; ja ex his sacra adoratio speciebus ad
virtutem religionis proprie spectat cetera
l. partes virtutes constituunt l. sit dicti actus
unius virtutis ad religionem aliquo modo re-
vocabilis. Porro hae species adoratio
interno mente affectu dicuntur etsi n. quoad
signa externa ex consuetudine iam soli
latriae sint appropriatae ut sacrificium templum
quae proinde sanctis tribui non possunt tamen plerique alia
signa sunt vi adorationi communia et tam Deo quam
creaturis dicto tamen affectu exhibentur ut genuflexio
osculum p. quare interdum sanctos et Deum eadem
signo vereremur in hoc non colligitur nos sanctos
pro Deo colere quia dicto affectu colimus sicuti
tituli quoad Deo et sanctis ... dispari
sensu V. G. Deus et B. V. dicitur species nostra ille
ut jmus author et fons vis Pontificis ista
ut deprecatrix. Christum vocamus mediatorem
B. V. mediatricem illum ut qui pretium re-
demptionis pro nobis solvit, hanc ut quae
precibus nobis redemptionis fructum impetrat
Christus dicitur vita nostra quia author vitae. B. V.
quia tulit fructum vitae.

Con: 3tia Adoratio obiectum Cui est ipsum
ea differt Ratio V. talis ... quam est ipsa

excellentia quae si propria sit et insit ipsi
obiecto cui tunc dicitur adorari adoratione abso-
luta sed si excellentia non sit propria nec insit
obiecto cui defertur adoratio sed tantum dicat respectum
analogicum quandam scilicet representativam seu con-
iunctionis auctoritatis aut substantiae ad illum
cui excellentia tamen propria inest tunc dicitur ado-
rari adoratione respectiva sive generaliter ado-
ro sequitur absolute ob excellentiam regiam
ad thronum adoro respective non enim adoro pro-
prium ob propriam excellentiam sed excellen-
tiam regi propriam ad quam eo respective dicit.

Dubium 2dum

Utrum et quo modo co-
lendi et invocandi
sint sancti.

Cum fide dia certum sit Deum per summam suam
excellentiam colendum esse cultu latriae ex-
cellentissimo proprio et absoluto iuxta id. Rom.
Deum tuum adorabis etc. de modo quo colendus
sit hic nil tractabimus sed ad cultum sanctorum
qui maioris difficultatis molestiam per ha-
reticorum impugnationem causat convertimur
Dico igitur an liceat invocare sanctos in coelo
existentes sub hac formula ij Christum catholici

Sancta maia ora pro nobis, Sancte Petre &c.
Con. Ja de fide est Sanctos esse invocandos Ita
Trid. sess. 25. Jo. quia antiquissimi PP. suo
id nos exemplo docuerunt ut Nectarius Theodoretus
Nazianz. et quot quot in secuti. 2. quia
hoc invocandi Ecclesiae approbata est, tota
a Ecclesia errare non potest. 3. quotidie fructum
in experimur nam multi invocatione huius l.
illius sancti consequuntur sanitatem corporis alii do
num castitatis alii illustrationem illius alii alia beneficia
ficia. Ex certa est quae non temere negari
non potest. 4to Constat ex Sacra pium ac utile esse
invocare Sanctos in hac vita mortali egi
stantes hoc n. fecit Apostolus Coloss. 4to orationi in
stantes orantes se et pro nobis et 2. Thessal.
3. fratres orate pro nobis ut sermo Dei cur
rat et clarificetur sicut et apud vos ergo et
pium et utile est invocare Sanctos cum Christo
regnantes magis cum horum intercessio magis
efficax sit quam exterorum. Not. tamen hic quod
diximus de fide esse Sanctos invocandos id
hoc sensu invocare accipiendum, quod licitum
sit eos invocare non quod praecepto ullo ad
hoc teneamur, nam quos eorum festa praeci
piunt ab Ecclesia ut publicae Litaniae
dicti Christi et ex speciali lege tenerum

eos invocare in hoc, imo fieri potest ut
ex decreto executivo praedestinationis sit
alicui nostrum medium ad salutem efficaci-
ter consequendam ut ait Suar. n. 23.

Contra catholicam Con. ipsam insurgunt
adversarii nostri qui more suo contem-
nentes antiquos PP. consensum Ecclesiae et
fructum pietatis dicunt 1o quod Invocatio
SS. sit injuriosa Reo qui solus vult adorari.
2do Quod sit injuriosa Christo qui solus est Me-
diator Dei et hominum. 3. quod sit signum
diffidentiae, quia quando confugimus ad sanctos videmur
diffidere Reo et Christo. 4to quod sit
res inutilis quia sancti in coelo non audiunt nostras
orationes neque sciunt quod hic apud nos agatur idcirco
frustra illos invocamus. Sed haec argumenta
parvi sunt valoris. Ut sane si 3. priora
valerent, oppugnarent etiam Apostolum, aeque non im-
pugnat invocationem sanctorum in terra militan-
tium quam Apostolus usurpavit ac Invocationem sanctorum
in coelo triumphantium quam nos usurpamus.
nam si haec consequentia bona est (solus Reus vult ado-
rari ergo non licet sanctos invocare in coelo) etiam
haec erit; solus Reus vult adorari ergo non licet
sanctos invocare in terra; nam particula (solus)

nō minus excludit hos quam illos. Item si
hæc est bona solus Christus est mediator; ergo pec-
cant Catholici invocando sctos in Cœlo, Ad hoc
erit ergo peccant adversarij invocando sctos in
terra. Bng si sequitur, Catholici invocant
sctos in Cœlo ergo diffidunt Deo et Christo, sequetur
Ad: adversarij invocant sctos in terra ergo dif-
fidunt Deo et Christo, sequetur Ad.
In 4to argmo supponunt Adversarij ss. in
cœlo nō audire nras orationes neq; scire quid apud
nos agatur et qmo id probant. ineptissime
ex his sse Locis Job. 14. Si nobiles fuerint filij
eius S. ignobiles nō illigent. et Eccl. 9. Viventes
sciunt se esse morituros, mortui v. nil nove-
runt amplius. et Isa. 63. Abraham nescivit
nos et Israel ignoravit nos. quæ testi-
monia nil ad rem faciunt nō n. disputamus de
his hoibus qui tpre vel. testmi erant in Cymbo
l. in inferno, sed de sctis qui tpre novi Pest.
st in Cœlo. Esto priores ignoraverint quæ
hic fiunt, nō sequitur in, Ad posteriores ignorare.
Sed Instant. Qmo scti in cœlo possunt cog-
noscere orationes nras et interna desideria,
ame hnt tam longas aures, ut vota nra
in terris facta percipiant. Ego vi-
cissim quæro qmo scti Stephanus in terra egi-
stens potuit videre Gloriam Dei ame habuit

tam longos oculos ut oculis apertis potuerit
videre Gloriam Dei &c. Quinto item facti in
hac vita possunt cognoscere arcana aliorum
consilia et cogitationes. Samuel cognovit
via quae erant in corde Saulis. 1. Reg. 9.
Elisaeus scivit via quae à famulo absente
erant perpetrata. 4. Reg. 5. Item via secre
ta consilia Regis Syriae 4. Reg. 6. Petrus
Apostolus scivit occultam fraudem Ananiae et Sa
phyrae act. 5. Rursus quae non cognoverunt
prophetae, quae ab oculis hominum erant ab
scondita? Si haec potuerunt fieri in terra
cur similia fieri non possunt in Coelo; etsi Schol
mista potuit dicere In conspectu Angelorum
psallam tibi, cur non etiam in conspectu SS. illis
aequalium? Neque dicas ista tantum constare
Angelis custodibus ex officio dum in terris ver
sant nam unus homo habet unum tantum custodem
et tantum plures psallentem videant et Luc. 15.
gaudium erit in coelo coram Angelis Dei super
uno peccatore &c.
Con: 2da B. V. spectata sum propinquas sibi dig
nitates matris Dei reginae totius mundi sanc
tis &c. Ibi adorari absoluta et perfecta
Hyperdulia spectata v. quis Christi sanguinis

et mixta eumq corporali tractauit, eo
tenus sit (per se loq. et secluso scandalo)
adorari latria non absoluta sed respiciens
s. mali. ja pars est de fide tradita à
BBB. à Vasq. D. Ggiritz qui etsi noie Hyper
dulie non vtantur nemo tamen quam scholastici
per hanc vocem illigant (nempe epi
miam et excellentem Hyperduliam B. V.
deberi clare exprimunt. Ad 2da est coior
BB. et colligi in: si n. crux l. vestis
Chri mali respiciens latria adorari sit tali
sc. quae absolute et formaliter defertur ipsi pro
totiusque Chri ut in Vlt. q. de Incar. dicitur
cur non et B. V. quae propinquius aeq
sit ac coniuncta fuit ipsi Chro quam crux
vestis &c.
Con: 3. sciti alij vero qua praediti propriis ex
cellijs gra sc. ac gloria sua sit adorandi
absoluta dulia coi. Ita coi Cathol. Rao.
qa ipse decor virtutum et dignitas sanctorum
quam ex gra et gloria sua obtinent et
suffrs rao formalis quam ipsis meritis honor
et cultus debeat. Dixi not. qua pro
diti sit propriis excellijs nam si spectent
tm excellentiam Dei increatam ipsis extrinsecam

quis n. sit templa, instrumenta Dei per se
loq. et secluso scandalo et adorari pro
latria materiali ut supra s. 1. q. 2. con. 4.
dicimus.

Ex hoies pij defuncti nec dum tn ca
nonizati à fidelibus coli et invocari possunt
Rx. non posse solemniter ac publice posse tn
privatim et praesertim alijs publicus n. d.
non qui coram alijs exhibet sed qui noie tantum
Ecclesiae et tanquam ab Ecclesia instituitur. Tn
sequitur jo situm non dum canonizatum sed speciali
licentia Papae in missa sacrificio officio ca
nonico publicis litteris et privato loco
veritatis invocari non licere nam hae preces
fiunt noie Ecclesiae. 2do. Non posse in me
moriam eorum erigi altaria neque eorum
ulliquas et imagines in publico templo ex
ponere fas esse nam haec ad publicum cultum
spectant. D. non esse licitum publicum festum
in talis honorem celebrare privatim tn
in eius honorem à servilibus operibus ces
sare non prohibet ut et non prohibetur
talium imaginem p honorari b. in privato
altari locare. Bn tn movent aliquid
neque in privata domo fas esse ulliquas

unicas sctis non canonizati in altari
exponere cum lampade accensa ita ut ab
ingredientibus domum veneratio eis exhibeatur
ubi eadem causa luctus non esse videtur sctis
non dum canonizati imagines cum vestibus in
domo vidum canonizata locare eoque
hoc ex consuetudine soleant esse signa cano
nizati sctis. propria. in forte antiqua
sctitis opinio et inolita pingendi con
suetudo excusat.

Dubium 3tium

Utrum et quomodo colendae sint SS. Imagines et reliquiae?

Con: ja. fide catholica tenendum est Christi
B.V. et SS. imagines in pretio habendas et vene
randas esse. Ita Trid. sess. 25. in decreto
de sacris imaginibus ubi definit imagines
sacras in templis habendas et debite honora
ndas, nam honor eis exhibitus refertur ad
prototypa quae repraesentant ita ut per ima
gines coram quibus caput aperimus per Christum ado
remus et sctos quorum illa similitudines
habent veneremur. faciet Sa. dum Josue 3.

tradit Arcam vel imaginem et non meli-
ores imaginibus ob vespus à Deo honoratam
ut laici ne appropinquare quidem auda-
rent. Gen. 9. Reg. gravissimam poenam
minatur homicidis ob imaginem suam in
hoie velut enim violatam. Sancti nomen Jesu
genuflexione honorant 2. philip. quod tamen
tum est signum Christi non minus quam ceteri ima-
go et hoies irreverentiam imagini suae factam
sibi imputant factam cur non et Reg. Reg.
Calvinistae poenam suam Euch. honorant cum
tamen signum Christi tum putent.
Concl. nostra adversant Iconomachi Calvi-
nistae item Lutheranis qui etsi omnes hae
in suis templis imagines tollerarint nunc
tamen easdem extorbent more Calvinistarum
alicubi tamen testa Dorimundo decreto
S. Michaele diabolum eliquerunt coelo
illorum dignum situm. argumenta eorum sunt
fere huiusmodi.
Ob. 10. Caelum imaginum iure divino prohi-
bitum est. Ex. 20. non facies tibi sculptile
nec similitudinem vim quae in coelo sunt.
Ex non vero hic prohiberi putarem l. sculpta
tam aliaque contra hoc Venisset Moyses

qui et Cherubim in tabernaculo et ser
pentem aereum fecit sed prohiberi tamen eo fine
ut tanquam idola venerent ideo statim addit
non adorabis ea et non coles per nam alioqui
essent ss. praecepta Decalogi et jam dicendum
est in deo jam de non sunda imagine alterum
de non adorandis imaginibus.

Ob. 2do in Concilio Eliberino Can. 36. legimus
placuit in templis non Christi picturas nec quod
colitur l. adorari in parietibus depingatur.

Ex Canone illo pictas in parietibus imagi
nes prohibitas fuisse tum ne immerente per
secutione in templis dicta vel transpor
tari non possint ludibrio fiant pagonis. Tum
quod imagines in parietibus depictae sed crusta
tam omittant crusta decidentia. In testa
Vasq. in Ichp. Ubi dictum Concil. fuit in
paucis templis Quinque imagines reperiuntur
praeter sancti Christophori sed plerasque in tabulis
l. statuis, quibus iam et illic ab hac ca
none decessum fuerit.

Con: 2da ss. imagines et reliquiae non sunt
nec debent coli dulia absoluta sed mediante
tamen respicientia. Ratio. quia ss. imagines et reliquiae
sunt se et absolutae cultum et veneriam non
merentur sed tamen respicientia quoniam ordinem alicuius

repraesentationis sunt ad ipsum exemplar. Ita ut
totus affectus internae submissionis ad pro
totypum referatur. Ita vis catholicae.
Ratio. quia nullae creaturae irrationali cultus aliquis
sunt se adhiberi debet imagines a. et reli
quiae SS. sunt se res inanimatae sed quia ipsis
non competit cultus nec veneratio. Prob.
Ma. quia cultus s. veneratio est signum submissi
onis vis a. creatura irrationalis huiusmodi naturali
subiecta est quia non debet homo ullam colere cre
aturam irrationalem. Adde quod creatura irrationalis cum
libero arbitrio et illum careat capax non sit
tumoris praemii laudis etc. cum per se nullam ha
bet excellentiam qua affectum subiectionis termi
net. Nos. dixi. Imagines absolute
et per se non mereri cultum quia saltem per accidens
concomitantem eas colimus cum prototypo quod
in situm aliquem apprehendimus ut in imagi
ne nobis repraesentatum et sic cum colimus ut
tam terminus adorationis sit solum prototypum
imago a. concomitantem se habet ut accidens
quoddam prototypi. Ex dictis
Reducitur jo. Eos qui non jactant l. sculptam
imaginem, iacentes precantur aeque minus cul
pandos esse quam illos qui sunt externa ima

gine prostrati (Kri) crucifixi similitudinem
in mente sibi formant, in cuius (Kri) ado-
rant, quod non illis est interna imago cogitatione
effecta hoc nobis est externa imago. Et
sicut ibi nulla intervenit idololatria ve-
nerando imaginem in mente formatam sic nulla
hic si veneremur imaginem corporalem visibi-
lem quia utrobique non per se jam imago sed ima-
ginatum s. prototypum adoratur.

Deducitur 2do neque eos culpandos qui
sacras imagines vestibus monilibus pro orna-
re solent ut constat Magnum tabernaculum
et Salomonem templum exornasse hodieque
nobiles cubicula sua vestiant aulaeis et
equos purpura auroque instruunt cur igitur
non liceat hoc fratrem imaginibus in honorem
(Kri) ac sanctorum quod ad honorem hominis sit parie-
tibus et ut mentis.

Deducitur 3tio neque reprehensione dignam
sed commendandam esse Christianorum consuetudi-
nem cereos coram SS. imaginibus accendentium
quod id in Vet. lege an arcam fiebat dio
mandato, merito et laudandum more
antiquo usu firmatum circumferendi
imagines in supplicationis hac non fieri potest in

imaginibus sunt quae olim fuerunt arcae
quae cum ipsa Dei circa Urbem Jericho
magno pompa circumvehere corruerunt
moenia. Caeterum victio certum
non nulli quod ad aliquas certas imagines sine
quibus over peregrinen adeoque in Cyro
ipsi fiducia collocent quod in quavis imagi
ne coli possit quibus Christus non ex Idololatriae
aliis de eius imagines quasdam praeferri ca
teris 2. quia ad excitandam pietatem sunt aptiores
sic B. Chrysostomus ait picturam dilexi fusi
li aera unsuetam plenam pietatis. Vel quia
coram ea Deus aliqua miracula operatur
curationum et sanitatum sicuti olim per Vir
gam Moysis et aeron potius quam per alia
eiusdem generis lingua et sicuti in hoc
potius quam in alio loco ad sanctum in vo
cant mirabilia operari solet quemadmodum
testatur S. Aug. Nia. in Virga Moysis
nil sanctitatis l. divinitatis inerat nec Virg
locus est alio sanctior ita non plus numi
nis est in Una imagine quam in alia
sed Deus est qui miracula operatur Ubi, quando
quomodo diu maiestati suae visum fuerit.
Con: 3tia Sacra aliquia sanctorum (quae

moie veniant ipsa eorum corpora s. cadavera
carnes, ossa dentes capilli, ungues, cineres
in quo conversa fuerunt, tela item pannis
et sandalia quae in vita tetigerunt s.
ad eorum demortua corpora admota fue-
runt. Item vestes et varia utensilia
quae in vita sua fuerunt usi. Honore
ac vultu Sanctae mariae sic et aspicia dig-
nos esse ex maiorum traditione definit
Trid. sess. 25. et Probat. 1o. si
terra in qua Deus apparuit colenda est,
ergo illum psalmi adorabimus in loco
ubi steterunt p. Isa. 3. Erit sepulchrum eius
gloriosum tunc etiam reliquiae sunt vultu dig-
nae ob paritem rationis. Probat. 2do.
Ideo quod Deus honorat etiam nos primus honorare
sed Deus honorat Lyphana Sanctorum dum per illa
patrat miracula, nam contracta officium
Tisbi mortuum suscitavit 4. Reg. 12. Eliae
pallio aquas divisit 4. Reg. 2. mortuum
curavit contactu fimbriae Christi math. 9.
Rem sed etiam talia capacia honoris non ab
solute et in se sed cum respectu ad sanctum unius
sit, et qui in illis colit. cum non adoratur
pro obiecto sed habeat alterius excellentiam quo

in vbi inanimis non est oportet illa cogi-
tare referre ad sctum ut in eius excellentia
terminetur affectus seruitij quare putant
alij eodem ratione afficiendas esse reliquias
quod ipso sctos sic tamen ut externum signum
honoris V. G. osculum ad reliquias per-
tineat inferior affectus ad sctos referatur
Excipiuntur tamen ipsam gratia cultus et quae
ad externum signum quae reliquijs propria
conferri requirunt, ut oratio haec n. ad ipsos
sctos dirigitur etsi coram reliquijs per-
agatur qua sermo tamen est ad intelligentem
in per prosopopoeiam res inanimatas alloquitur
qui placeat sicut Tulia crucem o crux
ave spes vnica.
Nec moratur nos haeretici dentes non esse res
per quas fiunt miracula dignas esse cultu
alioqui etiam asinam balaam colendam quae
locuta est. Respondetur n. non esse res esse
honoris capaces eo quod non in omnibus oppre-
hendatur relatio ad sctos; aut quod ipsa nam
sua sint indigna quae colantur propter quan-
dam indecentiam ut vermes cadaverum et
sctorum, labia Judae etsi Christum sint osculata
asina cui insedit (Christus)

Ut moderni haeretici concedant hono
rem SS. reliquijs et sctis, sed modum honoris
improbant, negantes eas festis, templis
aris aut vereis coli pie sed tm sepultura
Rem memoria rei gestae et demum vir
tutum imitatione. Verum ex hac seque
ret sctos non alii coli pie ij infideles
V. G. Catonem Ciceronem p quorum corpora
sepeliebant eorum memoria libris cele
brat eorum facta praeclara ad imitationem
proponunt. Rem si sepultura est
SS. corporibus debita cur haeretici ea
comburunt in fluvios spargunt ut non pudet
in Gallia fecerunt reliquijs SS. Irenaei
Hilarij p. Ao 1562. cur pedibus proterunt
et in patibulo ut fures suspendunt.
Templa quoque et arae sctis proprie non eri
gunt sed soli Deo in honorem, sctis a. in
memoriam, nec proprie sctis vota fmus
sed Deo invocata sed SS. intercessione. Aut
si vio sctis peregrinationem aut anathemata
fmus est ea sacra promissio laxe et im
proprie votum ut infra videbitur.

Testa v. agere in alicuius honorem non est
divinum cum etiam fiat in natalitijs et
Coronatione Regum. Item in memoriam
victoriae pro sonali nec per sectas propria
juramenta quae iurare est Reum testem veri-
tatis invocare. Prostratio item cor-
poris non est cultus Rei propriis sed cuius
alijs. cerei dnij ardentes cum nil a-
lium sufferent quam laetitiam. Item vitae et
virtutis splendorem utique sectis accendi
sunt cum Reg. etiam non raro sectarum scti-
tatem radiatione cultus prodiderit.

Con: 4ta. Ad privatum cultum reli-
quiarum satis est privatum testimonium
unius personae fide dignae. Item scheda
aut inscriptio aut alia ratio s. conjectu-
ra. Suar. P. 65. s. 2. Vasq. l. 3. n. 3.
c. 8. n. 114. Sanch. Moli. Ratio est quia
in Adoratione et cultu privato minus pericu-
lum est, etsi interdum error moralis contingat
modo bona fide agatur, ad cultum v. publi-
cum requiritur publica eorum approbatio quae
duplex est, una quae fit per Sanctam, altera
quae fit per Traditionem s. diuturnam Ecclesiae
approbationem sin. in aliqua Ecclesia ossa v. G.
pro alicuius sancti canonizati tenus dicitur

nihil habita sunt etsi alia testimonia exhiberi
nequeant quae incendio aliisque casibus periisse
potuerunt ipsa publica persuasionis continua
ata vetustas sufficit ad probationem sicut ex
eo docet Azor q. 3. reliqui Aff. cit.
Sed nunc licet etiam Ecclesia approbare reliquias
sancti antiqui nondum canonizati ac eas palam
venerandas exponere? Affirmant aliqui ex
Trid. sess. 5. de Invoc. SS. ubi concedit
Ecclesia noviter inventas reliquias vel de quibus
dubium aliquis exoritur recognoscere et appro
bare adhibitis in Consilium Theologis et
aliis viris Dijs. Sed recte negat Sanch.
ibid. n. 10. eo quod per Trid. sess. 5 (ubi dat
facultas Episcopis repertas reliquias approbandi)
non abrogetur per aliud decretum Concil. Lateran.
statuens ut reliquiae noviter repertae non
honorentur publice sine licentia summi Pont.
Nam decretis Concilij generalis non dero
gatur nisi specifica illorum fiat mentio, loquitur
quod Trid. tantum de reliquijs iam canonizati
sancti concedit Episcopis ut si dubium de ijs aliquis
exhibeat V. G. nunc vere illius sancti reliquiae
sint? possint adhibitis in Concil. theologis

et alijs viris cognoscere et approbare
videtur tamen per Deum posse proponi si
iam constet de sanctitate personae per tra
dicem et vulgo Ecclesiae consensum quae
canonizationi aequipollet ut supra
notatum est Sanch. a. 15. Sicut hanc con.

Item Nam Papa ita sit infallibilis in Ca
nonizando ut de fide sit esse sanctum quem
canonizavit. Affir. Bellar. lib. 1. de
sanctis c. 9. Val. Tom. 3. D. 1. q. 1. p. 2. Cang.
lib. 5 de locis cap. ult. Bonnes et
sumista pane vers. Negant V. Turri.
2. 2. q. 16. a. 3. Caiet. Antonin. cum S. Th.
quodlib. 9. a. 16. ubi ait Canonizatio est
medium inter duo sc. inter iudicium infalli
bile Papae de rebus fidei et iudicium fal
libile eiusdem in causis civilibus et cri
minalibus sic tamen credendum est quod neque et
in his iudicium Ecclesiae errore possit. Sed
prior sententia magis placet Probatio. ex
in canonizatione exprimitur manifesta fi
dei definitio quod sit tum ex communi tum spe
ciali forma Canonizationis in communi n. haec verba
afferuntur: eumque tanquam sanctum publice et
privatim colendum esse decernimus et defi
nimus. In speciali v. ita loquitur Sixtus 4. In
Canonizatione S. Bonav. hunc sanctum esse fidelem

firmiterq. teneri decernimus. Et in Cano-
nizatione S. Tho. Aquin. post recensita eius
miracula ita insit Joan. 22. hoc est testi-
monia tua Rex quae de hoc viro iusto
nobis credibilia facta sunt nimis. nam si testim.
hominum accipimus, testim. Dei maius est, quo aiam
eius coelum possidere iam credimus. Et dnus
in Canonizatione S. Ridaci ita loquitur sixtus
5. publico nro et huius sctae sedis testi-
monio quae a Spu S. gubernatur et regitur B.
Ridaci sctitatem optimo iure declaratam esse
ex quibus ita concludit: Vi huiusm. decreti
canonizationis obligationem res fideles sive dia tales
esse sctum et beatum quod decretum illud est infalli-
bile alioqui non posset totam Ecclesiam ad errorem
obligare. Prob. 2. Impossibile est Vrsam Ecclesiam
errare in iis quae ad divinum cultum et religio-
nem pertinent cum sit columna et firmamentum
veritatis cum quod Vrsa Ecclesia pro hoc et colat
a Dnis. canonizatum impossibile est ut hoc iu-
dicium sit falsum. Ex quibus, Reducitur Cano-
nizationem differre a Beatificatione non solum quod hoc
aliquando permittat cultum talis sctis solum alicui
parti Ecclesiae puta certae religioni et Patriae
sed etiam quod haec Vrsim solum permittit ut talis
habeatur sctus non a. ad hoc credendum obligat Ca-
nonizatio a. plane obligat ut is pro sctis habeatur et colatur.

Nec obstat jo Bont. in hujusm. Canonizatione
procedere ex testimonio hominum cui subesse possit falsi-
tas. Resp. hoc presupponi quod tanquam con-
dicio proprie tamen et ultimate Canonizationem
in eo non fundari sed in infallibili assistentia Sp.
Nec obstat 2do. sanctos non raro detineri post
mortem in purgatorio. Resp. eos forte l.
hoc ipso liberari in remissa eis pena ex ex-
plicatione meritorum (Ecc.) ab Ecclesia per modum
indulgentiarum. Rem non facile quod canonizatio
à morte non post multos annos et ex di-
ligentissime examinata quo spatio sit quod libera-
ri à purgatorio. Con: 5ta si post diligen-
tem inquisitionem maneat dubium non sint vera reli-
quia alicuius sancti abstinendum est ab earundem
veneratione et privatim sed maxime publice ita Ar-
milla V. Canonizatio suar. ubi Sanch. c. 9. non
tamen sunt contemnenda aut in ignem V. G. abijciendo
sed in loco decenti asservanda ne si abijcias
periculum sit sacrilegij aut ne si colantur pri-
culum sit superstitionis. quod idem probatur asserunt
si reliquiae sunt sint confusae cum reliquijs non
sanctis. quod si tamen moralis certum sit esse ali-
cuius sancti reliquias licet incertum cuiusnam in
particulari quia schedula V. G. amissa est poterunt ea
tam privatim quam publice coli ita ut pro-
pijs vocis Ecclesiarum.

Caeterum circa usum et abusum reliquiarum
notanda sunt adhuc aliqua jo. non esse putem
si Clerici l. et laici sacras reliquias reverenter
tangant (quis quod ad laicos attinet aliqui publice
ven. esse putent) aut eas decenter includant è
collo gestent neque speciali in confessione expli
candum si eas deferendo interim peccant mort.
eo quod hoc non directè cultui sunt adversus Ita
Sanch. c. 40. n. 20.
12do Graviter tamen prohibitum esse sacras reliquias
quaestus causa venales exponere Ita Trid. sess.
25. hoc n. Symonia est mortalis culpabilis.
Recipe si essent possessae ab haereticis l. in fide
lib. sic n. licet illas emere, ubi tamen non id quod
sacramentum reliquiis sed indigna earum tractatio vel
merces. Putat tamen Sanch. n. 22. praedicto loco
Trid. non prohiberi ostensionem reliquiarum ad po
pulum et si finis principalis sit lucrum temporale
dummodo hoc non intendatur tanquam pretium specialis
vi (quae videtur pertinere ad formam rationis
emptionis Symoniacae) sed tanquam debitum su
stentationis stipendium l. tanquam eleemosyna
gratis data adeoque esset tamen ven. consentit Sot.
lib. 9. de Just. q. 6. a. 2.
Sextio non licere reliquias furtive subtra
here et ut honorabilius servent in quid insti
dentes et haereticos qui sunt in iusti possessores

alioqui n. esset furtum sacrilegum et pulsus
mort. nam levitas mala excusat ex qua
tamen non tam spectanda est rei gratitas quam rei
oblatae dignitas. Afor. putat furem ve-
quiarum esse excoicatos sed suar. ait non esse in
certum eo quod extravag. Bonifac. 8. in
qua ipso facto excoicationem exenterantes cor-
pora defunctorum ut ea immoniter deco-
quentes ut ossa a carnibus separata ad alium
locum avehant nil ad reliquias factorum in
deorum pertinere. Ad hoc reliquias per-
petuae sepulturae traditas transferri non pos-
sunt Lopa l. Epi l. Synodi licia in periculum
sit incendij, Belli &c. Secus si non sint perpetuae
sepulturae traditae ita Sanch. Cap. 2. Antoni
Sylv. et alij &c.

Dubium quartum

De Cultu aliarum rerum sacrarum et
benedictarum, ut agnorum Dei,
aquae lustralis, Cereorum salis &c.

Ipsum spectat ad venerationem rebus benedictis et
consecratis debita cuiusm. sit Agni Dei
aqua lustralis, Cerei et similia quorum aliqua
scrutabilia vocantur vel quod in scrutinium colla-
tione adhibeantur l. quod ipsi similia sint scrutinij

ob speciale effectum licet imperfecto modo quo
nam ex opere operato gratiam conferunt ut Sanctus
quis Aforis. Con. 1. l. 4. c. 11. q. 4. Probatur etiam de
fendat Sacramentalia debere ex opere operato ve
nialia. Cui consentit Gretsh. lib. 2. de
Benedict. c. 9. nec Rei institutionem requirunt
sed Ecclesiae dispositionem relicta sit quorum efficacia
Prob. ex 1. Tim. 4. vis creatura Rei bona est,
sanctificatur enim per verbum Dei et orationem. Et Ille
Joan. 16. si quid petieritis Patrem in nomine meo
Unde sic argumentandum contra haereticos. Creatura
per verbum Dei et orationem sanctificatur quia aqua Cerei
et Indus creatura Ecclesiae precibus benedicta merito
sancta habentur. Item Reg. dat quidquid in Christo no
ve petitur quidquid Ecclesia in benedictione Sanctum
eum petit dabit ei. neque ideo exorcizamus
eum. Ex quo à daemone obsessos credamus
(quoniam et hoc aliquando fieri potest exemplo
Monialis 1. Dial. S. Greg. c. 4.) sed quidquid sciamus
daemonem omnibus, ubique corporeis, ad nostram per
mitiem uti posse ac velle, nisi Reg. prohi
beat ergo Ecclesia iure sibi in daemones
dato Marc. 16. Lucae 10. talia adiurat et
daemoni eorum abusum interdicit.
Praecipui effectus talium sunt 1o. remissio ven.
pti: 2do. expectatio actualis gratiae 3. remissio

pœna temporalis. 4to Compressio dæmonis
5to morborum et aliorum malorum propulsio.
Est a. duplex modus tum Suarez to. 3. d.
15. sect. 4. Koninck q. 71. a. 3. d. 1. quo
huiusm. effectus ex ista causant 1o per modum
obiecti quia ut ex sacra appetendum et sic
pias cogitationes excitant. 2do per modum
impetrationis, quia Deus ob Iuliæ preces quibus
aliquam benedictæ fuerunt mentibus talia bene
ficia conferunt, quare aspersio aquæ lu
stralis aut similis vel thurificatio gratiam actualem
per se non infundit sed ut precum Iuliæ quibus
benedicti impetrant eam à Deo neque per se de
let ven. nisi accedat dolor aut similis bonus
motus intuitu Iuliæ precum conferri so
lito, nec n. Iulia ipsa alicui immediate tum eius
pœnitentia remittere ven. non potest ita nec potest conferre
alicui vel cum immediate venialia delendi.
Similiter modo impetratorio remittit pœna tem
poralis dum impetrat bonus motus confiteationis con
trionis s. doloris pro peccatorum pœna satisfactionis
Quæ impetratio generalibus tum promissis de ratione
exaudienda nititur sub quibus tum multæ conditiones
illigant quare facile aliqua desiderat.
Jeronimi Suar. to. 2. de Relig. c. 8. n. 10. ait esse
superstitiosum adeo certo in huiusm. ubus benedictis
confidere quasi infallibiliter adiuturæ sint. quod

dictum limitandum videtur nempe si vis in
quolibet casu et ordinarie sic persuasum
esset Deus sed in aliquo tantum spectatis circum
stantiis ois putaret ad Rei gloriam pertinere
talem effectum Deoq. certo futurum crederet q
est fides miraculorum, quam damnare sapti
tionis non licet saepe a. cum scientibus fuerint mi
racula. his praemissis

Ex jo. An et quomodo liceat venerari Agnus
Dei. Not: Hos ex antiquissima
Iudiae consuetudine à Pont. non solum 1. sed
Ad 8. pontificatus Anno solemniter multis
cum precibus consecrari quorum vis magna est
contra fulmina, grandines incendia de
mones morbos ut experientia constat et
probat Greg. lib. 2. de Benedict. c. 34.
eos decem tractandos esse praecipit Greg.
13. in bulla quae incipit. Omni certe studio.
in qua sub excommunicatione ipso facto incurrenda
prohibet ne quis agnum Dei coloribus illustret,
l. auro depingat (. dum tamen id hodie duobus
pictoribus ex privilegio Romae permissum.) aut
venales proponat. qua Constitutione occurrit
jo irreverentiae ne à nuda manu laica agni
Dei tangantur qui non tantum sunt benedicti sed Ad sacro
krismate delibuti et tantum manuum contactu
vix possunt depingi. 2do. Avariae et symoniae

nam pictores istas picturatas imagines venum exponebant, et turpem quaestum faciebant quum eas qui falso putabant, agnos Dei ornationes maioris efficaciae esse retinere tamen sic depictas licitum esse docet Sanch. 2. moral. c. 43. n. 28. nam verbum Florere in Bulla non est de absoluta retentione illigandum sed ad praecedentia referendum; sic n. loquitur Papa nec illas venales proponere seu tenere quovis praetextu audeant.

A. subdiaconis licite tangunt laicis tamen sub ven. prohibetur quod etiam dicit Afor. et Sanch. de Clericis in minoribus puto tamen hos minus peccare quam laicos, et forte eis non peccare si absit contemptus et irreverentia.

In Concilio mediol. sub sancto Carolo statutum est ne illos quisquam omnibus inclusos gestet quod sic facilius turpi tactu polluantur. sed est tamen parte statutum et multis contraria praxis. Vendere a. l. emere cereos, agnos Dei, non dum benedictos ratione laboris et materiae informando non est prohibitum. sed nec post benedictionem putat is nefas esse Afor. lib. 9. c. 9. q. 4. si adhuc praecise ratione materiae ad sacras usus, si vero etiam ratione consecrationis aliquid pro illis acciperetur esset symonia.

Non est illicitum sed utile agnus Dei ad re-
stinguendum incendium in ignem proiicere vel ad
sedandas procellas in aquam. Hinc et sancti
Egonti in mare reliquiaria sua proiecisse
ad fluctus comprimendos alligata tamen funicu-
lis, ut retrahi possent quod de agnis Dei non est
necessarium. Baron. Tom. 10. fol. 808. n. 77. ait
agnus Dei ex cereo paschali et alia admixta
cera candida olim fieri consuevisse, et recens
baptizatis de collo appensos fuisse, cum non gen-
tiles infantibus suis bullas ad avertendas fasci-
nares appenderent, Iuliam superstitione in relig-
ionem versa ex sacra cera bullas confecisse agni
Dei referentis imagine in signitas quas rege-
nerati gestarent ut eius exemplo mansuetudi-
nem et humilitatem discerent. Sicut condis ima-
ginem gentiles in suis bullis ferebant ut si ne-
scerent se esse homines si corde praestarent. Est
a bulla ornamentum puerorum ex metallo con-
cavum et rotundum. Itaque mentitur Hospinia-
nus haereticus quod ait agnus Dei ex Ethni-
cismo in Iuliam venisse, cum Ethnici nunquam
usi sint agnis Dei bullae non haereticorum non
fuerunt Agni Dei licet in Iulia ocasionem
sumpserint ceras sacras appendi baptizatis
quod non est illicitum cum fiat intuitu veri Numi-
nis.

Ex 12do. Quid de aqua, cereis, sale et similibus rebus benedictis sentiendum?

Praemitto benedictionem duplicem sumi jo late etiam idem quod bona precari alicui sic benedixit Deus creatis crescite et multiplicamini, sic et benedixit Noe, Jacob. Rei tamen benedictio quae practica est, eiusque quod optat effectrix dicitur ab hac ideo haec optativa tantum illa et Rati va vocari potest. Benedictio hac alia est publica quae in publicis Ecclesiae officiis et conventibus datur ab Ecclesiae Ministris, et si à Papa Episcopo, l. Abbate fiat dicitur Pontificalis; si v. à sacerdote alio in missa l. extra dicitur sacerdotalis. Alia v. privata quae datur à privato quocunque non ex officio praecise sed ex benevolo in alium affectu. Solemnem benedictionem in Ecclesia dare non potest femina S. Ria unissa sit S. Abbatissa Ita Concil. Arausicanum jo. privatim tamen à femina sanctitatis opinione clara potest et viri benedictionem petere quam Deus et miraculis confirmavit in Vita S. Hildegardis et Brigittae. Istud S. Pauli Hebr. 7. difficultatem habet, quod minus est inquit à meliori S. maiori benedicere videtur n. falsum cum et mendicus benedicere Regi et Ho bona precari Deo dum ait sanctificetur nomen tuum.

Rndet Ribera in idem caput benedictionem sanctam
ut talis est, esse maiorem eo qui benedicitur cum be-
atis sit dare quam accipere. Sicut Paulus
tamen loqui tantum de benedictionibus quas homo homini
non Deo impertit, de hoc non semper verum est
Bonorum meorum non eges; alij aliter indent.
Mensae benedictio censetur privata tantum spectatis
ad benedictionem latè acceptam eo quod non con-
secret ordinariae cibus et potus ut absolute
ita dicatur benedictus sicut dicitur vinum S. Joannis
et illi cibi qui tempore paschali benedicunt.
horum non reliquiae ex reverentia non projiciunt
aiantibus quemadmodum reliquiae ordinariae mensae.
ac idem videtur dicendum de domo navi et
similibus quae per benedictionem non eximunt à
numero rerum profanarum, nec stricte bene-
dicta aut consecrata censentur, sicut censetur Ecclesia
cemeterium &c.
2do benedictio stricte est idem quod aliquo modo
sacrare s. consecrare. huius benedictionis materia
est partim res aiata et inaiata ut templa eorum
ornamenta, homines, sal oleum &c. Ipsa per se loq.
irreverentia est aquam benedictam vino infundere
praecise eo fine ut augeas vinum. Item passim
notatur uti cereo benedicto ad quamvis opera domes-
tica nisi id facias et eo fine ut inter ista opera

et per hoc vinum dæmon arceatur morti ve-
rent aut eorum pericula evitent quod pium est
ac licitum.

Aqua benedicta varia est aliquando benedicitur specialiter
ad possessionem jam capitis pro Ecclesia, aliquando pro
Ecclesia, altaris, campanæ consecratione. aliquando
pro eorundem reconciliatione aliquando solum pro
Baptismate. Demum singulis diebus dominicis
ad domesticum usum. et quidem à sacerdote non
à Diacono quia est certi ordinis. Hinc ad
dit Sylv. V. aqua benedicta fore illum irregu-
larem qui excommunicatus l. suspensus hanc aquam
benedicit.

Sed nunc aqua non benedicta affusa benedicta est
benedicitur? Ergo etc. de aliis liquoribus mixti-
onis capacibus.

Resp. jo. si non benedictum additum benedicto sit in mi-
nore quantitate quam benedictum tunc dignius trahit
ad se indignius totumque est benedictum ex in-
tentione Ecclesiæ à cuius precibus benedictio per-
det.

Resp. 2do. si benedictum sit non benedicto notabiliter in-
ferius non benedictum per benedictum non benedicitur aliquando
si unam aqua benedicta in mare fundatur
totum est benedictum contra mentem Ecclesiæ.
Hinc etsi aliquis sacerdos fratrem benedictionis
super mare lacum prosperet ita tamen non benedictum

fieret quia Tulia dum vult conservari aquam
quae est quoque usibus humanis necessaria est. Servat
quoque aqua benedicta in mare effusa suam bene-
dictionem, quia non corrumpitur sed cum mari non coi-
cat. Cum V. per singulos annos more
ab Epo benedicti ut Adriaticum ab Epo Adriae
Venetum a Patriarcha Venet. pro non est benedictio
stricte sed laxe sumpta, consistens in eo quod
per certas preces Rng Reg moveatur ad dandam
tranquillitatem in mari.

Pro 3tio quod paulatim et successive aqua non
benedicta benedictae affundit tota censetur benedicta
licet non benedicta repetitis vicibus et notabiliter
maior sit quam benedicta, quia in hac casu pro mente
Tulia moralis censetur adhuc eadem sicut vestis et
navis successive reparata licet partium quae
accesserunt sit maior numerus. Si vino conse-
crato addatur, aqua non consecrata benedicetur si in
vinum vertatur, alias non item quod sit alterius
speciei. Certum V. est vinum S. benedictum S. non be-
nedictum affusum sanguini Christi in calice non converti
in sanguinem. Plura Gretsh. lib. 2. de Pered. c. 20.

Dubium 5tum

Quid de numismis, granis benedictis et In-
dulgia donatis sentiendum?

Innoluit hic mea de Indulgiis quam prom

breviter aliquot quaesitis placet perstringere, Ut tum quae de re proposita sentiendum sit decidamus.

Ex quo jo quae sit Indulgentia? Resp. Est remissio poenae temporalis Reo debitae, facta per applicationem satisfactionis Christi et Sanctorum extra sacramentum. Pro quo supponendum jo. quod remissa culpa saepe cum Reo remaneat poena temporalis. 2do quod Christi merita sint in ex haustu et multi sancti plus poenae subierint quam pro suis peccatis debebant. 3tio quod Iulia ius habeat hanc exuberantem satisfactionem extra sacramentum applicandi per Reo extra sacramentum, nam ea quae fit extra sacramentum excellior est, in tituli solis meritis et satisfactionibus Christi, quae a fit per indulgentiam minus est praestans fitus non e Christi solius meritis sed se ex thesauro Iuliae id est B. Virg. aliorumque caelitum suffragiis. Per thesaurum Iuliae non est ut ens physicum quasi bona opera nostra Romam portent ex toto mundo aureo dein malleo reserando ut cavillantur haeretici, sed moralis consistit in acceptatione divina quae Reus meminit sanctorum ergo adhuc vult remunerari. Si igitur in aliquo templo dicatur esse indulgentia sensus est, quod nisi tantum illius templi sit condio requisita ad obti

vendas indulgiae, ut quod templum ipsum s. ex
quibus alia eiusm. effectu indulgiarum sortiatur.
Rec. tamen ideo ss. merita adiungunt meritis (tri)
quasi haec non sufficiant sed ex singulari favore
(tri) sacros amicos honorantis et in consor-
tium redemptionis admittentis istud contingit.
(tri) n. gloriosum est, et sctos ita perficere ut
aliis possint opitulari. Cum v. Isa. 6. 3. et Act. 4.
Vni Deo sctorum remissio ascribitur Jerno et de
remissione culpae, vel de iuria causa remissionis
poenae, siquidem nil nobis prodeunt sctorum merita
nisi in gra (tri) fundata. Licet a. finita sint
sctorum merita v. G. sctorum Petri et Pauli
non deficiunt tamen vio reg. n. Ecclia certam partem
determinat sed Rei providentia relinquit qui pro
iusto numero concedendarum indulgiarum ad finem
usque mundi ita potest dispensare ut eo usque defi-
ciant. Quod v. Ecclia habeat ius thesaurum
hunc dispensandi. Prob. jo. In omni re
publica, bona a privatis civibus delicta re-
dunt mysterium quod est in republ. Ecclia.
2do Matth. 16. dicitur quaecunque solveris per quod si
vere vinculum potest solvi ab Ecclia per merita
(tri) et vinculum poenae temporalis intra s. extra
sacram dummodo debito modo fiat solutio.
Oppones. Ex dictis sequitur quemcunque sibi ipsi

poe. indulgias impertire nam Indulgia est
remissio poenae temporalis per applicationem satisfactionis
abundantium, at quod alicui superabundat in
satisfactione potest id alio tempore sibi indigo applicare
atque ita sibi indulgias concedere.

Ex neg. seq. Ad prob. neg. itidem Sm. Kad.
quod merita iustorum quoad abundantiam satisfa-
ctivam transeunt in thesaurum Ecclesiae cuius di-
spensatio nulli privato sed soli Pont. competit
per se. Pro cuius explicatione Advert. quod
operans postquam opus bonum operatus est non amplius
habeat statum in illum sed transeat in thesaurum
Ecclesiae (: quoad superabundantiam satisfactivam
non quoad vim meritoriam sic non totum edit
operanti.) Non talis operans si postea incidat
in p. m. non potest priori opere satisfactorio pa-
nam minuere sed debet id expectare ex distri-
butione Ecclesiae. Non multorum in purgato-
rio existentium satisfactionibus alii vivi fruuntur
ipsis tamen (: in dispensatione Pont.) non applicantur.

Ex 2do Quotuplex sit Indulgia.

Ex jo. Indulgiam ratione effectus qui est remissio
poenae aliam esse totalem s. Plenariam aliam par-
tem. Plenaria enim poenam in purgatorio lu-
endam remittit, non item foro externo debitam ut est

carum suspendium, nec poenam in hac vita
immutabili decretam, ut sit morbi infamia
mors, nec quas Confessarius in medici-
nam et cautelam imposuit. Plenaria sub-
dividitur in Plenariam simpliciter quae solam
poenam delet, et in Jubilaeum quod est alia
privilegia conjuncta habet, ut potestatem absolven-
di a censuris et reservatis casibus commu-
tandi vota. Partialis Indulgia dicitur ea
qua per se pars poenae debitae aboletur. Quia
per se, quia ex accidenti fieri potest ut eadem aliquam
totam extinguat ut si indulgia sit 9. die-
rum Dictus V. G. poenam totidem diebus luendam
habeat, atque horum indulgiarum est determinata
quae concedit ad elagandam poenam centi-
tripis V. G. quadragenam, quae est 40. dierum
abstinentiae communis aut Poenam quae est 40. dierum
abstinentiae asperior in pane et aqua cum sequenti
septennio solo in aliquis poenitentiae operibus paulo
mitioribus traducendam, atque ita cum dicitur in-
dulgia unius Poenae l. quadragenae remit-
tit hoc tantum de poenitentia hic agenda, l. de
poena olim luenda quantum eluere per unam
Poenam l. quadragenam potuisset. Alia est indeter-
minata quae remittit V. G. 3tia pars petis
debitarum poenarum.

12do. Dicuntur Indulgia quasi ratione subi in
personales, locales et reales, Personalis dat
directe personis abstrahendo a loco, V.G. reli
giosis sodalibus. Localis dat certo loco et
templo, non quod ipse locus sit capax sed homines in toto
tali loco, vel ratione tamen loci et conditionis ad tales
indulgias lucrandas. Realis dat aliquo
signo mobili, ut Rosarijs, Medalijs cuius
origo haec esset lib. 6. de Vita Dij 5ti
abhinc annis circiter 80. Margarita
Parmensis cum in Belgio potiente rebel
les haeretici libellum supplicem obtulerunt quo
rum iniqua postulata, cum aegreferret Ducissa
quam astantium fert dixisse non esse curandos
Gensos quod gallice mendicos sunt vel hodie
Et illi haeretici Gasi vocant, qui hac con
tumelia irritati contra Regem Hispaniarum
conciverant et pro tessera conjuravis aereum
numisma e collo gestarent in cuius altera
parte Rex in altera mendicus erat expressus.
Catholici ad fidei suae protestationem et ipsi num
mos e collo suspenderunt, hinc (A) in Reipublicae
effigie insignitos quae pietas adeo placuit
Dio 5. ut ijs nummis largas indulgias con
cesserit. qui mos hodieque durat.

Not. h. j. ad lucrandam localem Indulgiam
sufficere foris mare si quis ob multitudinem
visitantium loco excludatur nisi expresse ingressus
requiratur quia foris astans et ingredi vicinus
censetur moraliter visitasse sacrum. 2do. si In-
dulgia localis concessa est ad determinationem
temporis V. G. diei tunc qui saepius in die Iuliam
visitat semel tantum lucrat Indulg. quia haec vi-
detur esse mens concedentis et propius fidelium
secus si absque determinatione indulgiae concessa
esset visitantibus. 3tio. sunt spe aedificandi
templo diruto, vel in alium locum sub eadem Pa-
trono et cum aliis privilegiis transferendi
pereunt indulgiae locales secus si aedificetur in eadem
loco tunc non aliquo modo, censetur eadem Iulia modo
prior cum hac spe aedificationis fuerit destructa.
Quaeritur 3tio quae dispositio requiratur ad con-
sequendas Indulgias.
Resp. necesse est ut quis sit in gratia, saltem tunc
cum lucranda sit Indulgia qui non est in p. m.
non est capax remissionis poenae. Consequimur a.
indulgias in instanti terminante ultimum opus pre-
scriptum etsi quis priori tempore fuerit in statu p. m.
modo ante finem ultimi operis quis recuperet gratiam lu-
crari potest indulgias. igitur si ieiunanti promissae

sunt indulgiae licet tota die sit in p. m.
modo in fine diei (qui est vespere ieiunij
media nox) contentus lucrabit indulgias.
Si a. in fine operis quod coeat gratia nunquam
postea indulgentiam illam obtinebit. Et in
hoc differt indulgia a sacramentis quae valide
percepta remoto obice conferunt gratiam.
2do. Ut quis deleverit eam culpam et venial.
cuius poenam vult abolere stante n. culpa nun-
quam remittitur poena, qui quod plenariam indul-
giam vult consequi debet ei culpa vacare.
quod cum rarissime fiat ob occultos affectus ad ve-
nialia paucissimi plenariam totam consequuntur.
3tio. Ut quis non sit excommunicatus excommunicatione maiori
quae privat participatione bonorum Ecclesiae.
4to. Ut impleat totum opus praescriptum quod
est conditio sine qua non, quare qui per ignoriam
id est oblivionem totum omittit nihil lucratur.
qui v. tantum partem, probabiliter et partem indulgia-
rum omittit in valde parum sit quod in moralibus
pro nihilo reputatur.
5to. Putant aliqui et requiri ut opus prae-
scriptum fiat cum intentione lucrandi indulgias
ipsa suae. ipse alij tamen aestimant non requiri
actualem intentionem sed sufficere habitualem seu in-
terpretativam sive vim. ne ipsa praestes quod requi-
ritur etsi oblitus sis l. ignores indulgiam concessam

ex. Ita Salas B. 17. de leg. c. 15. Sed
nunc sunt indulgias lucrari si alius pro me opus
illud faciat? Ex. si opus prostat alius tamen
instrumentum tu vel propter V. G. famulus ex
iussu dei pecunias pauperibus tunc obtines in
dulgiam si v. alius prostet opus propter vel sit in
ieiunio confessione orationem nil obtines quia
propie tu non ieiunas. Et hoc ex mente Pont.
indulgias concedentis.

Ex 4to quomodo dosa sunt indulgiarum sunt
intelligendo.

Ex jo. quod indulgia unius anni V. G. l. septemij
l. et 100. et 1000 annorum concedunt sensus
est, remitti tantam poenam pctis debitam quanta de
leretur per poenam unius anni l. 7. annorum sunt
canones pro pctis imponi solitam pro quo
Nota: jo. Olim pro gravioribus pctis V. G.
Adulterio et iniquitas fuisse poenas 7. annorum
et pro gravissimis quibusdam delictis graviores
unde sunt illos qui multa millia forte gravium
pctorum patrarunt sunt illos Canones debuisse
multis annorum millibus poenitere si fieri potuis
set. 2do. Ubi caeteris paribus pro
quibusdam pctis per breviorem poenam poenitentiae satis
fre quam in purgatorio eo quod voluntaria poena
sufferentia h. haec ratione satisfacis ibi v.

tum satisfactionis rigorosae iustitiae tum poenas purga-
torias ob continuitatem et incredibilem acerbitatem
breviori tempore expurgare hoiem quam poenas olim
per Canones iniungi solebat. Unde patet non recte
colligi quosdam multis annorum millibus mansu-
ros in purgatorio (quia forte mundus tam diu
non stabit et poenarum acerbitate diuturnitas
compensari potest) sed multos non debitores tanta
poena in purgatorio luenda, quanta videret
tanta poenitentia exacta modo iam explicato.

Ad 2do. si dicitur indulgentia de iniunctis poenitentiis
et extendi ad non iniunctas. Dico quod ubi
concedit maius et minus concessum esse videtur ma-
iusque. et hoiem eximere a poenitentiis iam per iu-
dicis sententiam iniunctis quam ab aliis iniungen-
dis. Quam quia alias hodie indulgentiae non magnam
utilitatem habent quandoque poenitentiae quae pro peccatis im-
poni solent exiguae sunt, et saepe tum loco medi-
cinae s. curationis peccatorum imperatae quas vero
implere expedit.

Ad 3tio. si dicitur indulgentia de peccatis confessis pu-
tat Suar. B. 50. sect. 5. n. 10. sufficere contrarium
de ipsis quae odia sunt restringenda. favores am-
pliandi, nec videtur confessio exigi nisi ad
culpam removendam quae impedit indulgentiam et
aeque tollitur per contrarium quam per confessionem.

securius tn̄ docet Koninck h. dub. 7. requi
et confessionem mortalium n̄ a. venialium. igr
si qs nullius mortalis sibi conscius eet poet lu
crari indulgiam talem tn̄ confessione secus si tres
mort. et confessio in bulla praescripta eet.

Sex 4to. Ad indulgias lucrandas sufficit opus
aliis praeceptum n̄ aliud exprimat. Sed nec
requ. et ut opus illud sit unquam bonum cum
vitiis circumstantiis an sufficit actus externus ma
ali et quoad substantiam? V.G. si requirat pere
grinatio l. oratio satisne sit uter peragere. l. pro
ces recitare etsi interim confabuleris l. aio di
stractus sis et ven. peccas. Suar. t. 6. n. 2. putat
substantiam operis sufficere modo intentio adsit lucrandi
indulgias. Contrarium tn̄ tutius docet Kon. dub. 3.
qa opus malum n̄ videtur idoneum ad finem intentum
at Iulia nempe ad Dei cultum et placationem Pro
quo Nota venialia hic se ad opus aliqn̄
per accidens tn̄ et committantur. ut si eundo ad
templum casu irascaris, n̄ ambulas tp ira sed
ex desiderio lucrandi indulgias n̄ igr obstat ira
lucrationi indulgiarum. aliqn̄ afficit ven. intrinsece
indulgiarum opus vitiando finem l. aliquam cir
cumstantiam V.G. si prodeas ad processionem ut
placeas hominibus tn̄ per tale opus nil lucraberis

videtur n. meas esse Cont. Ut fiat opus bonum
qua proponit indulgiam tanquam praemium operis
opus a. malum qua tale non est dignum praemio.

5to Quis possit concedere indulgias?

Ex Jure divino sit solus Papa, huius ordinario soli
Episcopi extraordinarie vis cui Papa l. Episcopus de
legat. sic Episcopi sunt delegare viciis Clerico
Papa et laico, quod si quando Cardinales legatum
concessisse indulgias non tamen ex delegatione Papae
concessisse putandum est. ja pars Prob. quia
potestas Jurisdict. specialis à Deo soli Papae
immediate datur à quo in alios derivatur potestas
v. concedendi Indulgias est Jurisdict. ex 2do
Prob. quia in Jure Can. nulli est concessa haec
potestas ordinaria in Episcopis et quae restricta
vid. Ut in ja Dedicatione templi possint dare
Unius anni indulgiam alias Unius quadragena
et haec vicinis tantum et subditis quibus
extra Territorium et constitutis cum non sit
Jurisdictio ~~[illegible]~~ contentiosa. Archiepiscopus in
sua et suffraganeorum diocesi sit dare
indulgias. Episcopus provocatus l. suspensus quidem
tollerare valide sed non licite eas dispensat
sufficit a. ad hoc Episcopum esse electum et confir
matum licet consecratus non sit. Chalati

ordinem qui eo privilegio dare possunt in
Dulg. post publica missarum solemnia fuit
id tamen statim delegata, ita tamen ut non sint
tamen indulgiarum promulgatores sicuti ju-
bilaeum pro suis religiosis promulgent
sed sunt veri concessores. quia v. quoniam huiusmodi
factores sunt participes bonorum operum suorum
divinis illa concessio non est proprie indulgia
tum quia non fit per modum jurisdict. et absolu-
tionis a poenis Deo debitis per applicationem
satisfactionis (Ch. Ast.) tum quia alienus satis-
factor illis applicant tamen ut impetratoria
sint non ut satisfactoria, cum subditi ipsi
propria intentione saltem generali id faciant
quod superiores illis imperare possunt; alias a
communicatione bonorum operum plus est praestant ij
qui benefactores in singulares amicitiae et vin-
culum recipiant quam esset de ipso ordine vel sit
ut sequitur intuitu bonorum operum ordinis his
beneficia quoque longior. Suarez B. 84. S. 5. n. 6.

Sed 6.do An et quomodo defunctis prosint
indulgiae?

Ad 10. Certum est, secundum Bonav. eiusdem in purga-
torio existentibus posse applicare indulgiam
n. ostendit Ecclesiae pagis et Declarat Leo 10.

qa si qlq; [illegible] pro suis satisfactionibus
plura defunctis, nec valet [illegible]
ita applicare satisfactionis Christi.

Sa 2do indulgentiis fidelibus à papa conce
ssas non posse applicari defunctis in eo
sensu concedi, nec ea fieri et ab autho
rito ad valide concedendas.

Sa 3tio Summi Pontifices possunt licentiam [illegible]
[illegible] in gratia, hi ad eam pro de
functis lucrandam per [illegible] opera pro
scripta per se [illegible] ut [illegible] opera
in gratia esse sic nec indulgentia effectum consequi
contra Vasquez. Reginaldus [illegible] quia gra
[illegible] indulgentiam acquirentis
[illegible] indulgentiam [illegible]
[illegible] debeat [illegible] indulgentia
[illegible] defuncti. Not. [illegible]
[illegible] pro de
functis [illegible] debeat esse in gratia et
[illegible] satisfactio [illegible]

Sa 4to Ut indulgentia defunctis prosit ne
cesse est ut opera [illegible] in bona forma
[illegible] ut [illegible] indulgentias pro defunctis contra Moninck.

quis interim necesse est sit ut quod ipsa quoque
satisfactionem pro defunctis efferat nam opus hac
solum, ergo ut iudicio quia posita erit
tam poena non obstante ut satisfactionem dicit
operis sed (hic) ut sit. quare non in sententia in
dulgiarum ponitur. quoties missam dixeris
liberabis animam poteris totam satisfactionem quam
missa ex opere operato sit alteri vel tibi re
servare et tamen animam liberare, secus vero si hac
est sententia quoties dixeris aut obtuleris missam
professionem tunc non expresse exprimere tenet.
requirere hanc conditionem quia cessante indul
gia non sequeretur ita sunt. Monitum quibus
monet esse diligenter attendendum ad sententiam concessionis
sicut et tantum ut missam pro defunctis offerre.
Ex sexto Papa non potest dare defunctis indulgentiam
per modum iurisdictionis sed suffragii poena non dicitur
potest emitti sed per modum absolutionis cum
autem quod iurisdictionis non, quia caret Papa in
mortuos quippe non subditos amplius. 2do pre
tium iudici satisfactionis offerendo cum prece ut
dignetur accipere quod est suffragium quod v. defuncti
dat exequiori aut ab exequiore absolvi
id tamen multa fit per vivos quibus permittit
vel prohibet oblatio precum

Item celebris resoluit quaestio utrum
indulgia defunctis certo prosint.
Affir. probat Navar. Val. Kominck.
eo quod Christus Thesaurum Ecclesiae aequè pro
defunctis ac vivis disperdendum summo Pont.
reliquerit. Sed probatur negare Bonau.
Stich. Bur. Crist. Corduba. Cong. Petrus
Soto. et inclinat Bellar. D. de indulg.
dentes indulgias pro defunctis concessas non
habere effectum infallibilem sed tantum praedicte per modum
suffragii ac impetrationis sive liberalem Dei acceptan-
tis voluntatem. Ratio est: Quia iudex supremus non te-
nere commutationem poenae sibi debitae admittere
sed non se promissione non obligavit quod Christus
supremus iudex non fecit respectu defunctorum
nam ea promissio Math. 16. quaeque solveris super
terram ad vivos tantum refertur cum his verbis sicut
indicat Trid. Judiciaria itaque sicut Petro,
eiusque successoribus concessa sit qualem statum
Pont. in mortuos non habet. Confir. ex
ipso usu fidelium qui sunt applicatam defuncto in-
dulgiam plenariam permissam in altari privi-
legiato celebratam tantum pro eo orare et sacri-
ficare pergunt ipso ipsi facto indicantes talem
indulgiam non habere vim infallibilem effectum etsi iusta

cōe sabbatica videat. Ex
Nūc qua dicimus de defunctis pari rōe
et procedunt de vivis ita ut quis etiam pro alio
vivo indulgias applicare possit. Ex. Etsi
aliquis valide nras satisfacies quibus tum
vivis tum mortuis applicare et pro eorum
poenis satisfacere poterit modo egistant in gra
inhiloming tn indulgias pro nro arbitrio
tn expressa sunt. Facultas applicare aliis n
poterit eo quod distributio Thesauri Ecclesiae
Sacrae per se jo sit concessa a vivis valde pro
in sempli pendet applicatio indulgiarum ita ut
nulli alii quam vivi ipse vult, neque plus neque
minus quam vult de satisfactionibus (Ad et ff.
applicet.
Ex. Dnus qua rōe indulgia cessent l. re
vocanti.
Ex. Licet Indulgia absque limitatione concessa
ex se perpetua sit, potest tn eam in gnre loq.
multis modis cessare jo lapsu tpris in indul.
gia definiti n a. p mortem concedentis ex cōi
2. per revocationem eius qui eam concessit l. suc
cessoris l. superioris, nec tn Indulgia aufert
donec perveniat ad notitiam revocationem eorum qui
ea gaudebant ut docet Pan. de Paenit.

Limitat tamen hoc Suarez d. 54. s. 2. n. 19. dicens
sufficere ita promulgatam esse revocationem, ut post
hoc ad eius notitiam pervenire potuerit. 3tio
per destructionem rei super qua [illegible]
pro qua indulgentia est concessa, ut v.g. esset
tempus causa ob quam concessa est indulgentia
non desinat, sicut nec per adventum alterius in-
dulgentiæ etsi contrariæ [illegible] in eodem subiecto con-
ceditur contra Cardulam d. 6. quod tenendum est.
4to specialis est difficultas quæ nunc incidenter
tractari solet [illegible] revocationis indulgentiarum tempore Iubilæi
id est specialiter de Anno iubilæo 1655. Siquidem
Bullas [illegible] fuit, cuius Bullæ verba
quoad institutum ita se habent: [illegible]
quaslibet indulgentias et [illegible] ordinibus
tam secularibus quam etiam [illegible]
nec regularibus [illegible] quod [illegible]
per [illegible] Romanos Pontifices [illegible]
[illegible] concessas
[illegible] favores, [illegible] derogationis et de-
[illegible] per expressis [illegible]
suspendimus etc. De qua [illegible] revocatoria
[illegible] varie sentiunt ac [illegible] difficultas
et primum [illegible] interpretari [illegible]

Cathedra nec plicatim declarare vuderent
demum ad eos in iudicium declinandam ab ipso
Sto declarato ad seqq. quaest. petita fuit.
1o. An censeantur revocata plenaria tm l.
et non plenaria. 2do An sub eiusm. suspensi
one comprehendantur aliae indulgiae a Legatis
Nuncijs l. ordinarijs concessae. 3. an in
dulgiae suspensae saltem in articulo mortis sus
fragari possint. 4to an eadem suspensione
comprehendantur altaria privil. pro defu
nctis. 5to An absolutionis ptas. delegata
a casibus sedi Apostolicae reservatis fuerit
suspensa, inge si tm respu ad indulg. lucran
das sit concessa. ad quae ita Vndit.
Ad 1am. suspendi oes et singulas indulgius
a Romanis Pont. et a se concessas tam ple
narias quam non, tam personis singularibus q̃ vita
tibus concessis in quo differt haec suspensio
a Greg. 13tij qui tm plenarias; et a Sixti 4.
qui tm vivitatibus non a singularibus personis
revocavit. Ad 2. non suspendi indulg.
ab ordinarijs concessas, sed solum concessas a
Rom. Pont. Ad 3tium non esse suspensas illas
quae dam existentibus in articulo mortis quae cessa
ram suspens. ad 4tum vndit neg. quae sufficia

gia monstrorum proprie ad veniam et non
indulg. Ad 5tum Pro partibus trans
alpinis et septentrio. non esse suspensa privi
legia absolvendi ab haeresi et aliis Papae re
servatis ob earum naturam nutem. Dum in par
ti Bulla sub dato 28. Jan. Ao 1625. in
dulsit Monialibus ut quovis tempore anni eiusdem
lucrari possint Jubilaeum intra sua claustra
quas extendit et ad captivos et diuturna
infirmitate impeditos quominus ire queant
Romam. atque haec apponere placuit ad fu
turam Reformationem. His praemissis de Indul.

Ex ad propositam quaest. de Medaliis quarum
eigm. ex non esse fratri et stricte benedictas cum
nullae adhibeantur ceremoniae aut preces Ecclesiae
super eas sed sola volte Clont. designentur ad
hoc et sint condio et ipsi subm. cui omnes
sint acquirendae Indulg. ideo tamen dicti
ae Cath. tum quod sacrum et spirituale effectum ad
vinctum habent, tum quod moralem quandam statum
contrahunt ex tali designatione, proinde sunt tali
honore digno. quod V. aliqui Roma venien
tes ad hunc finem consequendum ex istas in Ger
mania primum designant hi proprie non con
cedunt indulgentias sed tantum exequuntur statum Ro
mae acceptam determinandi subm. cui con

assit Pont. indulg. adeoq. tm̄ implent con-
diōe sub qua Pont. dederat tali numero
indulg. qua condiōe impleta concessio Papae
transit in absolutam perinde ac si dnēt Papa
Concedo indulg. illi altari vel templo imaginis
qd vel ubi tā designaveris. Quod si qd a
missio medalio bn̄dicto semel aliud substituat
et post mensem iterum inveniat amissum puto posse
illud semel substitutum nō manere bn̄dictum
qd substituit cū tacita hac condiōe donec
amissum recuperet igr̄ si hoc recuperatum pe-
nitus amittat adhuc semel poterit aliud sub-
stitui qd videt mentem Pont. conforme à pro-
hac totum pendet. Sed
Atne vng idemq. eodemq. opere plurium ac di-
versorum indulgiarum effectus obtinere. V.G. si quis
io circumferat numismata bn̄dicta quibus sin-
gulis concessa sint indulg. 10. annorum vel
toto semel psal. 50. isq. semel pensum absolvat
sortiet ne poena remissionem 100. annorum.
Ex neg. per se loq. nam verisimilius est singulis
actibus opus esse ad singulas indulgias comparandas
aliaqui nō consisteret congrua proportio inter
indulg. et earum causas quare aucta indulgia
augenda est et causa nō aliud exprimat. Koniuch.
Suarez

Idem videtur sentiendum de pluribus indulgentiis
eidem operi per dictos Pont. concessis. Item
qui in quibusdam bullis concedunt omnes indulgentiae
verbis verbendi n. non est Pont. tam uberes tam
variae mixtae plenariae indulg. una omnes profu-
ndere velle ob unicum opus, in id posset ex eius
verbis l. aliis adiunctis verosimiliter unicum ut
posset conjici si Apostolus praescriptum non poterat
multiplicare, v. g. si omnes indulg. verbis
concederent vicarii in festo Natiuitatis tamen
n. non est improbabile una vice posse sed obtineri
plures indulgentias. Sic
Nam unum medalium posset esse subiectum pluribus
indulgentiarum ob dictas formas et motiua concessa-
rum, v. g. utrum medalium praedictum indulg.
S. Caroli posset sed kre indulg. s. sanctorum
Ipsae absolute loq. non implicare modo id ex
Papae licentia fiat, et ad multiplicatas indulg.
conseqendas multiplicem et opera. Secus si ex pri-
uata votorum applicatione fiat. Rad. tum quia ut
hic regula sequ. Cancellariae Rom. duae indulg-
iae sunt incompatibiles in eodem loco, si nulla sit
facta mentio priuris in impetratione posterioris
vel posterior quasi per subrepticionem impetrata ac-
cessit nulla, quia et duae indulg. vel ex motibus
concessae incompatibiles erunt ex parte rationis.

Tis qa BB. vos qui quaerent an qt Vno opere
poit lucrari plures indulg. Sed id respu ad
plura subo V. G. plura numismata qsi
pro certo hoc Vni subo ut dari plures indul
gias reales. Dog vis et pagis fidelium Vni
subo et Vnius generis indulg. s. Vnam suam indere
debere.

Ad 2da

De observatione festorum.

Post adoratione propinquum fuisset agere de
sacrificio ut quo manifestissime cultus Deo
defertur qa V. de eodem commodior dedi locus
erit in materia de SS. Eucha. eorum, cuius tractatione rese
remus. iam de observatione festorum quoque ita
dem tam Deo quam SS. cultus exhibetur, acturi.
Et licet observatio festorum duo includat iure
saltem Iudaico; jo abstinentiam a certis operibus
2do sanctificationem per certa opera pietatis, ut
celebratio et audio missae, hic tamen solum de pri
mo respectu agendum praecepto dedi et audiendi
missam ad ipsum locum dilato. Sit g.
Con: jo. In praecepto sunt vos dies festi qui l. ex
Vrbis l. parvis Iudaica constituto l. consuetudo
Vim legis assecuta. observant.

Attendenda a. est consuetudo loci tam quoad
ipsa festa quam quoad initia et finem ipsorum.
olim fere incipiebant a primis Vesp. et du
rabant usque ad 2das ut adhuc alicubi (a)
tamen ansam durare ab una media nocte
ad alteram. a quibusdam minus religiose
solum festa S. Crucis, Nicolai, Martini
in Innoc. et tales peccant ubi non permit
tit ut officina his diebus operiantur.
nec derogant festis illis per privatam hominum
negligentiam. de fer. 5. et 6. Hebdomadae
sanctae praeceptum non agnosco valde tamen con
sultum est, ijs diebus et Sabb. S. saltem
mane divinis vacare et servilibus absti
nere ut notat Suar. Interdum dies tamen
ponitur a parte coitus, V. G. Academia
una l. altera tribus qui dies alterius con
suetudo propriae festus non est, et eo sine peccato non
audit missa l. exercent servilia, qualia et
crediderim esse festa mercurialia. In festis
particularibus tamen locorum observanda est con
suetudo, si igitur mos sit ut dies aliquis tamen
celebrent usque ad meridiem et finitam missam
ut dies aliorum, licebit postea servilia ex
ercere. Sed a festum diem instituere usque cum
consensu capituli l. cleri et populi cap. fin. de

ferijs. et cap. 1. dist. 3. de Consec. expressa
tn populi consensus non requiritur, dummodo non contra
dicat si non raoblr contradicat non obligaret
festum sa. v. festum n. 2. putant tn aliqui
et a solo Pro pae festum statui ita colligit
ex Trid. sess. 24. c. 12. de Regul. Lamas. part.
3. c. 5. §. 4. sed contrarium probatur indicio.
Pares aut. mgrtus saecularis pnt indire festum
praecipiendo ut populus abstineat ab opere
servili sed tn obligare ad missam Navar. c. 10
Tolet. lib. 4. c. 24. Sylv. v. Ratio. ad festa
maiorum voto l. iurato suscepta tenetur quae
populus sed non sub obligatione voti sed iuris, et
non haec personalis sed ex consuetudine aut sta
tuto. festum ab Pro statutum tenetur et
Religiosi etsi exempti observare non subsint
Praelato loci iurisd. ipsi Pales tunc et quo
ad haec exemptum a Ridecano. audita
missa pt ps laborandi ita transire ad alium
locum ubi festum non est Nav. c. 10. n. 5.
Con. 2da die festo prohibiti sed jo. strepitus
et actus iudiciales civiles et criminales et
spuales ut rei citatio examinatio testium iuxta
partium Notariorum publicae scripturae
sententia iudicis quae via tunc pro nullis la
bent non notas l. pietas urgeat Navar.

festis ac nuptias rebus et si alias fieri tantum
videri aut audiri a iudice non possit tam
tabili in Aura d. 9. mendicis diebus qui
pauperes nisi egent quo casu exceptum in
dies mendicationes inter hos duobus nisi. Item
expedientes causas miserabilium personarum qui
qui tales causas exequuntur quae celeritatem requi-
runt Tertium fieri. notat latrones de fuga su-
spectis posse die festo capi et incarcerari.
2do. Mercatus et nundinae solemnes tum Xtian
[illegible] prohibita lege non est. et lex per con-
suetudinem abrogata est; quod tamen consuet.
[illegible] fieri potest moderari [illegible] ut solent
mercatores [illegible] diebus non fiant, tunc licita
sunt [illegible] vel victualium l. pannorum aut
de quorum petitio litigandum non est quae [illegible]
sunt lege l. consuetudine. 3tio. opera
servilia quidem proprie servientibus [illegible]
[illegible] non fiant [illegible], [illegible]
[illegible] ad hoc [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] contra [illegible]; Notandum a. tria
[illegible] opera [illegible] opera [illegible]. ut studere,
orare, exhortari, disputare, legere scribere
et hoc licita fuisse in die etsi pro pretio
exhibeantur. [illegible] [illegible] [illegible] servilia
[illegible] liberalia opera [illegible]
[illegible] [illegible]; [illegible] aliqui [illegible]

artium professores Causidici in lectionibus
l. consilijs parandis occupantur quod etsi affir-
Angelus et Abbas repugnat tamen consuetudo. et Cois
persuasio. 2. est opera corporis Sta Amis
q. famulis cuia ut iter fre bellare ludere
digladiari saltare, canere instrumentis navi
l. curru vehi et hoc itidem diebus festis licite
fuit, plaustra tamen curru l. mulos mustos
agere opus servile est quare illud die festo
inchoare non licet inchoatum tamen si commode
abrumpi non potest continuari. 3tio
est opera propria famulatui, ut arare, sere
re, triturare et hoc citra dubium pro
hibita est. Ita cois. Item sequitur advocatum
die festo pro studere litibus, consilio dare
et scripto pro pecunia, transcribere v.
libros lucri causa et pingere mechanicum
ac illicitum est die festo non item si quis discendi
tamen l. exercitij causa exemplum aliquod delinea
ret, l. aut pingeret Lintenus dicit Sa. v.
festum. Sotus. Nav. lib. 2. Consil. 6. de feriis.
Alij describere libros servile non putant et
passim a viris pijs et doctis conducuntur
scriptores et diebus festis iusque licere docent
Suar. Med. lib. 1. Instructorij c. 14. Ratio
quod transcriptio sit opus artis grammatica q.

~~[illegible]~~ liberalis ja est dum scriptoria exer-
centes potius liberales censentur vel actus scri-
bendi non prohibentur generali prohibitione operis
servilis, licet per accidens subiungatur speciali lege pro-
hibeantur quia in. pars artis liberalis est. et
quod de transcriptione mercenaria docet Ma-
dina. Quod contra eam sententiam non improbat
concedit cum Lapez de pictura pietate pictio facta
modo sine magno labore et apparatu pictorio
fiat ut est imaginum delineatio facta carbo-
ne calamo. Ja quia talis pictio perinde ac pictio
consistit in ducendis lineis et figuris. Ita
2do probat et vulgata persuasione artes pingendi
non inter mechanicas sed liberales numerantur
quippe ad recreandum animum instituta liberum
hoie digna. 3. quia si licet pingere exer-
citii (discendi gratia die festo item terris fol-
lendi gratia ut docent Angelus, Annulla sa-
necessarie est artem pingendi suapte natura non esse ser-
vilem nam alioqui ad ligna findere p.
ob similem causam in die festo licitum esset. contra
ves. his moti quidam AA. pictoribus damnare
non audent pictores si diebus festis audita ve-
dia domi sine apparatu et scandalo pictoriam
exercentes cum eis persuaderi vix potest ut his
diebus ab ea prorsus abstineant. Verum a
coi non facile recedendum Vide Suar. lib. 2. de Relig.
c. 19. 7

Ut ponas deferimus inter impressionem et
scriptionem ait illam esse opus servile non hanc
eo quod impressio non fiat per modum locutio-
nis et expressionis conceptus ut scriptio
duo n. sunt in impressione typographi. Ja vidi
non typorum. 2do ipsa impressio typorum tinctio
quae via per se terminorum in aliquo corporali
opere artefacto quod ex intrinseca natura sua
alio non ordinatur quam ad imprimendam char-
tae figuram typorum sicut sigillum cerae im-
primit et tali figura auctore est quod ex
illa resultet mentale signum. Ita fere suaresi
Non excusarunt typographi a peccato die festo
imprimentes in piede aut rite coactis nam
consuetudo illa tam mala quam fere die bona
obtinuit et patitur dein in festis impri-
mentis eis favere nequit. Not. dixi a
peccato non excusari imprimentes nam typographos
die festo post missam typos ordinantes a
m. excusat Laym. lib. 4. et forte non impro-
babile.

Con. 3tia Cae ut quas die festo licita sunt et
servilia opera sunt varia ja pietas sit mia
tunc excusari aliquam iudicia p. 2do religio
opera n. quae ad praesentis diei cultum spectant
et alio tempore fieri non possunt non prohibentur.

3. Notabilis virtus specialis l. corporalis
pigmenti l. aliena quae si non manifesta est
et sit qd e ipsius facile dici cum Azor [illegible]
subesse licet ignorari. Nav. n. 16. [illegible]
bio ipsius e facile dici l. Gram. [illegible]
let a Pharmaco [illegible] absolute [illegible] Ego hu-
ius etiam licet non [illegible] [illegible] aliquis
[illegible] elaborare ut Sanch. de [illegible]
docet. immo Sa. absolute putat licere
tueri eam pigeari modo ut eadem [illegible]
[illegible] sit pigmenta et quis [illegible]
[illegible] pigeari ego [illegible] solo [illegible]
[illegible] Jure [illegible] prohibita ut colliges ex
licet de [illegible] tas [illegible]. cum obtineri
ut [illegible] dicebus [illegible] gratiae
mori [illegible] pigeari [illegible]
labra, immo aliquid [illegible] Nav. c. 16
n. 18. Lopez c. 22. negant talem [illegible], cum
[illegible] ipsius [illegible] ad [illegible]
[illegible] spectet. Respondeo et ut eadem
[illegible] pigmenta [illegible] dicebus [illegible]
vel l. carnes [illegible] ad [illegible]. Alii ego
[illegible] solis, coloris metallicae [illegible]
[illegible] [illegible] coepta [illegible]
[illegible] [illegible] quae fecerint
[illegible] de [illegible] Nav. [illegible] n. 6.

subditi quoque uxores et liberi a suis
hæris maritis pro compulsi excusationem si aliquis
malum grave timent famuli tamen de alio sibi
deo prospicere debent nisi ab hoc ipso et eo
bis causa excusat Na. n. 13. ex eodem denique
nostris titulo excusationem fortiores pro quibus ad nec
ptias l. ludos publicos parare debent vestes
nec extra diem festum sunt perficiendi neque in te
nere denique vestes fundas pluribus fortioribus di
stribuere cum suo incommodo aut laboriosis
calculare dies ut hanc rectius evitent.

4ta causa est paupertas hinc pauperes qui dis
ficulter se alunt sunt laborare die festo
modo absit scandalum et missa non negli
gatur. Item de famulis et omnibus reficien
tibus vestes nec aliis diebus habent etiam.
Item de nutricibus et fortioribus qui eisdem
famulis l. aliis pauperibus vestes diebus fe
stivis reficiunt ut eosdem post festum vin
dicant. Item de mulieribus filia ducentibus
quo ut hebdomadarium persum reddere et
se alere possint missa audita laborant. quod
probat ad textum extendunt qui ut telam
suam absolvere possint nonnullis diebus festis
operari cogunt quos confessorii excusatos
hic sunt si saltem missam audierint et præteri

torum dierum negligat hanc rectam non causari
alias ad notabilem maiorem laborem non teneri
ut eandem rectam laborandi die festo pre
vertant.

5ta est Approbata Consuet. quae excusat
tabellarionum iter, maleadina aquatica
6ta mala parvitas excusans saltem a
p. m. aut indeliberato, hinc die festo
Vm. C. alteri barbam tondens non peccaret
graviter Nav. Verum non placet quod dicit
Ja. vim verum quae in festis licita sit
et instrumenta conficere licitum esse quod
si: Verum est tum post opificem die festo
conficere aleas, remos ex quo nemo con
cesserit.

Cond: 4ta Opus prohibitum fere die festo ex
se est p. m. Cois. sit tamen fere Ver. tum ex
indeliberatione actus tum ex parvitate materiae
nam sicut exiguum opus censetur materia levis
ita et opus breviter durans, quatenus v. sit
hoc tempus inertum. quam dicit si non ut
tingat 3. partem diei non esse materiam gravem
si nimium id, multam praeiudicans pro
festo nec hominis rationem problem; alias ho
ram integram; sed haec restrictio nimia quia
respectu totius diei pars 24. non est notabilis

die [illegible] impedit finis praecepti qui est
cultus Dei. Ego etsi solum aliena in
diem 3. horas integras l. forte 4. sufficere
ad [illegible] [illegible] ... tri prudentis
viri arbitrio hac [illegible] vel [illegible]
quia ut [illegible] considerata [illegible] quam [illegible]
tri [illegible] a [illegible] Ut in Anno videtur
[illegible] si [illegible] servile valde proximum
ad Dei cultum [illegible] ut templi [illegible]
tas et [illegible] [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] opera servilia [illegible]
[illegible] [illegible] fiunt ut [illegible] [illegible]
servilia l. [illegible] servilibus [illegible]
[illegible] in [illegible], [illegible] introducuntur
ut [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ut debeat die festo
tri [illegible] [illegible] [illegible] si [illegible] [illegible] ut
[illegible], si [illegible] poterat [illegible] si [illegible] fiat ut
[illegible] [illegible]. [illegible] et artifices qui se [illegible]
[illegible] Ant [illegible] in die festo ut [illegible]
[illegible] [illegible] à p. [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] servile tamen [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] per talia [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] toto die [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] opera [illegible] [illegible]
fiant [illegible] consuetudine [illegible] [illegible] [illegible]

alibi de quibus prim. certa regula
est. Caeterum circa observantiam festo-
rum legitima causa existente dispensant
ordinarij l. Praelati Jurisd. ipsi Jul.
praedicti quibus l. consentibus l. absentibus
parochi dispensant.

Q. 3tia

De Decimis, Primitijs et ob-
lationibus.

Decimae sunt iustum stipendium Ecclesiae mon-
ris ob spiritualia officia quae Deo pro salute
fidelium exhibent persolvendum. Vocan-
tur a Decimae quia sunt 10. pars fructuum l. bo-
norum ex quibus pendunt quarum aliae sunt praedi-
ales quae ex terrae fructibus tantum, aliae perso-
nales quae ex rebus per artem industriam sa-
ram personae acquisitis pendunt ut est lucrum
ex negotiatione officio Ecclesiae. Aliae dicuntur
sunt mixtae quae dantur ex lacte lana aliisque
fructibus pecorum quae proprie praediorum fructus
non sunt licet sine eis non provenient. Personales
iam raro in usu sunt praedialis et non ubique
parvo praedialium aliae dicuntur maiores aliae
minores. Illae sunt quae ex vino frumento

et aliis saecularibus reddunt. Minores quoque
[illegible] personalibus praestant. Deinde decimarum
alia sunt profana alia Ecclesiastica profana
quae quondam tributi erant, quae olim temporales
domini subditis suis imponere solebant
et laicales sunt [illegible] a laicis
dici possunt quae cum officio Ecclesiae ob in-
stitutionem laicis personis obvenire. Ecclesi-
asticae sunt quae primaevam institutionem Ecclesiae
[illegible] ob speciale officium deputatae. In
omnibus ob [illegible] decimas laicales [illegible] Ecclesiae
dubio [illegible] 10. [illegible] Ecclesiae
[illegible] praesumendum [illegible] Ecclesiasticae [illegible]
[illegible] decimarum ad Ecclesiasticos [illegible]
ad laicos pertinent praesumendum pro Ecclesia.
§ 10. Utrum et quo iure 10. [illegible]
solvendae.
[illegible] sub gravi obligatione decimas solvendas
[illegible] contra iustitiam [illegible]
contra [illegible] quia [illegible]
[illegible] Concil. Trid. sess. 25. c. 12. [illegible]
qui decimas subtrahunt aut impediunt
[illegible] non absolvendos ab hoc crimine
nisi restitutione secuta absolvendos. Ratio, quia
decima sunt iustum stipendium clericis ob
speciale munus quod habent pro fidelibus [illegible]

by exhibent debitum quare eorundem solu-
tio non tam iustitiae actus est, sed et ad Rei cul-
tum pertinet, quia Reo in omnibus suis conservatae
sit, consequenter eorum defraudatio non tam hominibus
sed et Reo iniuriosa. Unde sequitur omnibus Iuliis
adversus quemvis decimarum suarum possessorem
usurpatorem suppressorem aut ex lege
competere. Ita ut etsi non comparent
divino 10.ma partis fructuum quam illa separa-
ta et aliquo modo tradita sit per de-
signationem tamen contra omnes iniustum destru-
ctorem fructuum tam solo haerentium quam
separatorum aut instituere possunt quem
admodum docent Innoc. et Abbas in cap. Com-
missum de decimis. Vide Clement. 1. de
decimis. Ubi verbum ipso iure decernun-
tur religiosis qui 10.mas sibi usurpaverint
et Iulias privare praesumunt, nisi infra men-
sem desistant et intra duos menses domini-
ficatis satisfaciant.

Ad 3.do Quinam ad 10.mas solvendas obli-
gentur. Ex 10 Ubi Clerici est redditi-
bus Iuliis beneficiorum ad 10.mas non obligent
(Volunt n. Iulia eigm. redditus tam diminu-
tione beneficiatis provenire) tenemur tamen eas dare
ex propriis novalibus Ita cap. 2. de decimis

Est a. nouale ager de nouo ad culturam
redactus de quo non extat memoria quod aliquando
cultus fuerit.
Ad 2.do Religiosi tamen ex noualibus suis id est
terris quae antequam ad eos peruenirent nullus
b. exiguos fructus afferebant si postea eos pro
pria manu c. sumptu excolant decimas per
dere non tenentur Ita Glossa recepta cap. Com
missum de decimis et altera Glossa in cap.
Quid pro nouale. de Verb. sign.
Ad 3tio Ad 10.mas praestandas omnes dicta uniu
uersi ordinis religiosis status dignitatis personae
obligantur si res frugiferas possideant [illegible]
fructus percipiant quibus unus omnino est. Ratio
quia ex transit cum onere si quis fructus prae
diorum hoc onere affecti sint consequenter cum sua
causa quemlibet possessorem comitantur quod adeo
verum est, ut etiam ipsae interdum parochiae si
dotationis aut legati noie possideant prae
dia alteri Parochiae 10.arum noie obligata
10.mas eidem praestare teneantur in consuetu
dine aliud obtentum sit ut ex [illegible] do et
Abbas c. 2. de decimis.
Ad 4to Elocato fundo cui unus soluendi
10.mas omnino est tali pacto ut fructus ad colo
rem pertineant ipse a pensione quandam pra

stare teneat non fundi, dum s. colonus de
cimarum noie conueniendus est. Ita cap.
cum hoies §. fructus de decimis. Si v. so
lus sit partiarius tum is de parte fructuum
qui ipse manent ratione culturae, dum v. de
altera portione quam ratione fundi percipit tan
dem 10.as ita habet ergo. tu a. nobis. Verbo
tributa. Item v. nouus possessor v. Gen
stor fundi teneat ad 10.as et praeteriti tempus
à venditione intermissas quaestio est. pro affir
matiua est ex Imperatores ff. de publicanis
quae non possessorem fundi tributarij obligat
ad tributa et an non soluta quam fundus
ad ipsum deuenerit. Verum negatiua est
probior eo quod 10.mae non proprie tributa sed
metaphorae dicantur vide Stear. c. 38.
de decimis.

Ex 5.to Qui graui pauperte premuntur ita
ut solutis 10.mis necessaria non habent ad se suos
alendos inter in à decimarum praestatione immu
nes esse debent secus qui tollerabili pauperte
laborant hoc est persolutis 10.mis ad huc se suos
sufficienter sustentare possunt. Ratio. quia non est credi
bile [illegible] piam Matrem Ecclesiae velle ut cum tribu
tione 10.mae exigantur cum et ipsos Clericos ad ta
lebus subueniendum obligat

Dec. 3. Quibus 10.ma pendenda sint.

Ex 1o. Decima prædiales (personalium n. vix
adeptis l. certe rarus est usus) solvenda sunt pa-
rocho in cuius parochia sunt prædia conti-
nentur in consuetudine aut præscriptione l.
privilegio l. transactione l. alio modo legi-
timo ius decimandi alteri Iulia ipsius
sit. Ita habet cap. ulto de restit. spoliatorum
in 6. Quod a. de præscriptione dicitur ea esse
aut immemorabilis sine titulo, vel ius cum quo
parocho loci solvi iubent 10.ma præscribenti
restitutio aut certe præscriptio 40. generalis esse
debet vel titulo iuxta decisionem textus in c. 1.
de præscript. in 6. Patendum tamen in casu
quo fideles in una parochia firma præsumunt
in alia v. eiusdem diœcesis prædia sita sint non esse
iure communi decisum utrisque parochorum decimæ
debeant prædiales ac proinde consuetudinem
sequendam cuiusque loci. Ut aperte dicitur in cap.
Aplicæ et cap. cum sint.

Ex 2do. Spectato iure communi quarta pars deci-
marum parochialium solvi debet Ex 1o. Ita habet
in cap. conquerente de officio ordinarij cap.
cum olim de censibus. Verum hic canonicæ
portioni 40. annis à Clericis præscribitur

contra Quem cum titulo, alias opus est pre-
scriptione immemoriali cuiusdam cap. j. de
praescript. in 6.

Ex 4to Dn. ubi, et quomodo decimae sol-
vendae sint?

Ex jo decimae debent quoprimum fructus solo
separati et collecti sunt. Ita ut si rusticus
in mora solvendi sit, periculum ioannis ad ipsum
pertineat, neque opus est ut ioannis a parocho exi-
gantur quia dies ipse pro creditore intercessit
Sed recte Covarruv. j. resolut. c. ij. ait Dominus
Guillelmus praedium aportare fructus non an-
te in horrea sua condere quam Parochum mo-
nuerint ut ipse l. procuratores eius fructum
collectioni aut decimationi assistat ne ulla
fraus committatur.

Ex 3do spectato jure communi non obligantur praedij
Rny aut colonus decimas ad horrea Ecclesiae
l. parochiae deferre si satisfacit monendo
parochum ut ioannis separatas solo l. collectas
accesserat quod si negligat et ea in agro in-
centes aliquid damni patiantur parochi culpa
imputabilis ita Covarruv. ibi Sacr. c. 37
n. 6. et horum verum quod est in consuetudo
obstet.

Ex 8. 10.ma est integra et sine diminutione
solvenda. Ita cap. Ex a nobis. de decimis
Vnde fraudans in parte notabili non solum con
tra religionem sed etiam contra iustitiam quia reti
net alienum l. alteri debitum inter frau
datores qui minores l. deteriores moni
pulos l. fructus assignant quis non tenerum
seligere, meliores sed mediocres Anna fide.
Item decima debet deduci ex fructibus in
tegris priusquam ex eis deducantur ergo tributa
cap. Ex a nobis.

Q. 5.to Quibus modis acquirat ius
accipiendi decimas?

Rsio praeter titulum communem acquirendi ius
decimarum qui est collatio parochialis beneficii
potest ius etiam obvenire Ecclesiis personis per omni
cabilem compositionem s. transactionem potest n. legitime
transigi ut Vni parti haec, alteri alia pre
dia assignentur modo in tali transactione nullum
praetium ab alterutra parte praestandum inter
cesserit. Porro si talis compositio inter derivos
fiat cum authe et consensu Dni ecclesie per
petua, si v. privata tum authe tunc rata tum
erit inter pasicientes successores a. non obligabit
Ita cap. Extra 2. de transactione et cap. Veniens. 8.

Ex 2do Jus decimarum unius Parochiae est
commutari cum jure decimarum alterius parochiae
modo item in tali permutatione hic authas interveniat.
Ex 3tio Jus decimarum fundatum sumptum est,
quod in speciali officio fundatum et ut in minoris
Ecclesiae debitum est vendi aut permutari cum
e speciali absque vitio symoniae non est speciali a
laicis ne gratuita quidem concessione obvenire
est, quia hic sicut ministrare Ecclesiae non potest ita
et juris decimarum in illo minoris fundati
capaces non sunt. Maior tamen sumptus pro utilitate
fructuum percipiendorum praecisa a speciali jure
ac titulo jus decimarum, vendi, locari atque
etiam laicis concedi est in Canones prohibeant.
Ratio quia jus percipiendi reditus Ecclesiae hac ve-
ra consideratione temporale est quod etiam in laicos
cadere est. Hinc jo Summus Pont. ex justa
causa est reditus decimarum laicis in remu-
nerationem benefactorum in perpetuum concedere;
2do omnes beneficiati et vectores Ecclesiae et
inferiores pro jus habent propria authe deci-
marum proventus cuique locare l. vendere ita
tamen ut jus l. dominium utile 10arum non ingeat ab
Ecclesia alienatum sum ex cap. 2. de locato.
Hanc rem pulchre explicat Lessius dum quaerenti
utrum jus 10arum possit alicui laico competere

ita videt. jarum ius decimarum laicis compe-
tere non potest quia est speciale fundatum in titulo speciali
vid. in mutatio Iuliano. De hoc illige Canones
decimas nec detineri à laicis nec ulla usura
pione l. praescript. ab ipsis pro possidendi, sed tamen
eis concedere ius aliquod 1.dorum 10.arum vel ab
illo jario qui non habet proprium ius 10.arum etsi hoc
ipsum non possit in laicum conferre tamen ex eo potest illi
aliud ius ad fructus tribuere v.g. donatione fru-
ctuum elocatione venditione quod ius dictum est à jario
illo et fundatio quod remanet penes Clericum l. Iul.
an vitio n. 3. contracta huiusmodi vel nec speciale
est. Aliud est ius feudale in 10.mus ita ius
decimarum à laico praescripti potest vel titulo
quem Annis 40. tamen tempore immemoriali ita lessius.
Notandum dixi in Canones prohibeant quod etsi
iure antiquo Qui eisque inferiores Praelati vi-
lites decimarum ob iustam causam laicis con-
cedere in feudum perpetuum poterunt ea tamen pro-
eis oblata est in Concil. Lateran. sub Alexandro
3. a.o 1560. Unde si quis ab Episcopo l. alio rectore
Iuliae tamen consensu Papae post dictum Concilium
in feudum perpetuum acceptas habet concessio talis
ipso iure vitia fructus ita recepti Iuliae
restituendi erit. Quod si v. laicus decimas
vel in feudum concessas a tempore immemoriali

possidentur nec constat nec an [illegible] post Lateran.
Concil. tale feudum nactus fuerit in dubio
praesumitur ante Concil. acquisivisse. Ita Abbas
in cap. cum Apostolus .ix. Extra de censibus [illegible]
c. ij. n. 20. Sylv. [illegible] verbo [illegible] q. 10. dubio
[illegible]. [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] decimarum [illegible] [illegible] [illegible] à [illegible]
[illegible] contradictione [illegible] [illegible] [illegible]
possessio fuisse dicta. decimas post concilium Later.
in feudum per [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
obstat [illegible] [illegible] adhibita [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] hac conceditur [illegible]
ad [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] decimas [illegible] Concil.
Lateran. in feudum [illegible] [illegible] alteri [illegible]
[illegible] [illegible] in feudum concedere [illegible] [illegible]
et [illegible] Abb. cap. [illegible] .4. [illegible]
[illegible] [illegible] c. ij. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
feudales [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in feudum concedere. Ita [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. Abbas [illegible] n. 20. [illegible] in cap. [illegible]
[illegible] 10. [illegible] [illegible].

Ex 4to Jus 10arum a personis Iuliis contra pro
prium Parochum praescribi sit cum tit. annis 40.
sed, spe immemoriali. ja pars prob. cap. si di
ligenti de praescript. Ubi dicitur titulus non requi
ritur praescript. quadragen. contra Iuliam, in
cum ius est contra praescribentem, ius a. Canon
severe prohibet 10as ad Iuliam parochialem et
eius mensas spectantes ab aliis Clericis et Iuli
is personis percipi. Prob. 2da pars. Ex illa generali
regula, possessio immemorialis cum bona fide
sive praesumptione tituli si sit capacitas in
praescribente et possidente, Iuliae a. personae iuris
decimarum capaces sunt, ergo Nota tn. haud
est improbabile quod tradit Abbas in cap. cum sint
de decimis. Cuiac. ubi in 8. Parochus quod
quem fidelis sermo suscipiunt pro 10. t. 20.
annis praescribere ius 10arum contra parochum
loci et eius diaecesis in quo praedia sunt sita,
imo ut addit Sidor. ibi et Sesim dici pro si
dictum sit ad assignam parochiae limites pro
dium spectare debeat, sive n. Parochus utriusque
Iuliae contra alium 10arum spatio possit praescribere.
Ex 5to Laici non praescribere 10as et spe imme
moriali in praescriptio fundata sit in opinione
aut praesumptio legitimae concessionis alicuius

aut privilegij ita Glossa [illegible] in
cap. Cum quo. V. detinere. Felinus ibid. [illegible]
Abbas ibid. Cocar. Sylv. Et [illegible]
decimarum ex primaeva institutione [illegible]
titulo speciali ita ut ab ea separari sine auctoritate
Praelati Ecclesiae non possit consequenter si laicus titulo
speciali incapax eas possidere velit necessario
suam intentionem fundare debet in titulo iuste
concessionis vel privilegij non a immoda deten-
tione, quare dictum illud, quod Regis privi-
legio acquiri sit idem quoque per immemorialis
praescriptionis possessionem acquirit. Verum non est
si quis ex legis institutione quae incapax sit possi-
dendi Abbas cap. cum instantia 4. de censibus
non deest tamen Juris consulti ubi videre est quod
Marcus Antonius [illegible] de Jure fisci
lib. 4. tit. [illegible] qui laicos possidentes [illegible]
tempore immemorialis sine titulo tutum esse dicunt
eo quod ipsa possessio immemorialis det tit. ex
iuris dispositione quam sententiam apud nos multi
Germani in proxi exercent possidentes huiusmodi
[illegible] quas laicales vocant. [illegible] et quo tit.
ad eorum antecessores pervenerint nulla coniecta-
ra assequi possunt, ego a [illegible] eorum [illegible]
tas decimas iniuste possidere solent [illegible]

iniustitia, eo quod probatis ignorantia a fideli iniustitia
excusat sequentes sententiam BB. aliqua probatio ratione
nigra.

Dicendum est quomodo quis reddatur immunis a sol
uendis 10.tis

Tam clericos quam laicos immunes fieri
possunt a solutione 10.arum 4 ptr. 1. l. privilegio
Dont. 2. consuet. 5. praescript. 3. transaue.
4. aut remissione eius cui ea debent.
Ex privilegio exploratum iuris est, modo id non
oio damnosum sit Ecclesiae cui aliis 10.a de
bent. nam hac spe subrectionis expectione
privilegium evelli potest. cap. quod pro novella
extra. de verb. sig. idem est si ratio prima
quae esset cum sublata ratio tollatur et effectus
sed et duobus aliis modis huic privilegio
derogatur, aut per renuntiationem expressam
s. tacitam aut per sententiam iudicis. per expressam
renuntiationem si is cui privileg. competit ex
presse illi renuntiet, per tacitam si 30. l.
40. annis 10.a contra privilegium solutae sint
ab Ecclesia l. monasterio privilegiato, nam in
privato sufficit l. una solutio consulto
facta. cap. cum expressisset. 5. extra. de
consuet. per sententiam si ea lata sit contra
privileg. deductum in iudicium vel etiam

de iudicio l. suppressum cap. subiecta extra.
de sententia et re iudicata. Quod ad pre-
script. attinet dico conformiter superio-
ribus immunitem à solvendis iuris ac tit.
praescribi 40. annis sine eo. tempore immemoriali
ita c. 1. de praescript. 6. Ex quo BB.
hanc regulam statuunt, si praescriptio
sit contra ius Ecclesiae resistente ipsi dre-
cti usus et tempore immemorali in tit. praescripti
adsit alias sufficiunt anni 40. talis a-
et praescriptio immunitis solvendi iuris
Cronsão v. de iuris non solvendis ita vale
simul temporale ab altero praestandum inter
resserit eaque perpetua est, si et ipsi consensu
facta sit, alias personam transigentis non egre-
dit. Dum iura recte remittunt, ob pau-
pertatem debitoris l. ob vitandum scandalum quod
saepe oriretur si homines aegre solventes iuris
vi ad eos compellerent quae tamen remissio per
se loq. ad tempus tantum non in perpetuum durare
debet, alioquin alienationem superaret permitti
usque ad Ecclesiae non alium ei prospectum
foret. Circa Primitias Not:
Eas esse jus fructus agrorum, vinearum hortorum
arborum ut patet Reut. 26. quae in secundis
vocant jugerita. Primitias dare iure

nadi, nec praecipitur in aliquo casu id necessarium
sit ad sustentationem maiorum. In Jure a Can.
praeceptum colligi ex cap. recenti minimi sed
consuetudine iam fere passim abolitum est.
Quod ad oblationes spectat quas fideles ad
altare tum Deo tum Iuliae Dei nomine offerunt
Not. de iis nullum extare praeceptum Iulianum
posse tamen eas esse debitas in conscientia Jo. quia
id exigit rectus maiorum Iuliae sufficere su
stentationem alias non habitum ut quia Daroch. alias
habet valde tenue stipendium. 2do quia longa
consuetudine eiusm. obligatio fuit introducta
ut si populus longo tempore v. g. 10. annis oblationes
in certis solemnitatibus ipsi ex obligatione s.
intentione obligationis contrahendae facientibus Dae
latis obtulissent. 3. quia ipsi Daroch. t. Re
ctores Iuliarum eas longo tempore bona fide exi
gentes ipsi praescripserunt ubi Notat Suar.
c. 5. spectant a. istae oblationes de Jure
ad Iuliae Rectorem s. Darochum et si alius
eius loco celebret Vide Alfor. t. 7. c. 27. q. 13.
Porro quod ad offerentes spectat debent ipsi esse (Lr)
ani ab Iulia non praecisi s. excommunicati;
foeminae ad altare sub missae sacrificio
admitti possunt sed non intra cancellos ubi Clerici

consistunt ut habetur in cap. 1. de Cohabi-
tatione Clericorum et mulierum. Ang. oblationes
nec dari nec accipi debent ex iis quae iniu-
ste acquisita et restitui obnoxia sunt hinc
quorundam criminosorum oblationes recipere
sacris Canonibus prohibitum est jo. Raptorum.
cap. super eo. de raptoribus. 2do Usura-
riorum cap. quia in vobis de Usuris. 3. Me-
retricum, et hoc ideo ne Iulia videatur fa-
cere pro si de mercede pro oblatione ac-
cipiat. Verum cessante scandalo ut quia
V.G. earum poenia et emendatio publice
nota sit Iulia ab ipsis dona accipere opti-
mis inhonesto, modo non iniusto titulo acquisita.
Ita Suar. ibi c. 5. n. 8.

Q. 4ta

De Immunitate Iulica.

Immunitas Iulica est ius quo loca, vel l.
personae Iulicae a vobis oneribus aut offi-
ciis civilibus liberae sunt. et triplex est
ja Localis quae Iulijs earumque Coemeterijs
et similibus Iulicis locis tributa est. 2da
Realis quae alicui ex s. loca Iulica gaudent
3. personalis quae Iulicis personis debetur.

Et hoc iterum duplex est, ja quoad privi
legium fori quo Ecclesiis personis concedit
ne ad saeculare forum trahi aut in eo iudi
cari aut puniri possint. 2da quoad privi
legium Canonis quo ijsdem personis concedit
ne citra gravissimum sacrilegium et reservatae
excommunicationis sententiam a quoquam caedi vulne
rari aut violentae manus in eos injici va
leant. de quibus ordine.

Dubium jus
Quid sit Immunitas localis?
Et in quibus ea consistat?

Immunitas Ecclesiae localis nil aliud est quam
exemptio quae Ecclesijs aliisque locis sacris con
cedit, ut ab oneribus l. operibus aut usibus
eorundem sistiti et liberti repugnantibus
immunes existant. Et, in his magis versar.
jo. ne in ipsis negotiatores praesertim mundi
norum et fori cuiuscunque tumultus exer
ceant. 2do ne Judiciorum saecularium
strepitus aut ullius causae praecipue criminalis
cognitio per laicos suscipiatur aut agi
tetur. Ubi tamen Nota. quod licet in Ecclesijs
et Coemeterijs tam contractus profani quam iu-

dicia saecularia interdicam tn contractus
si ibidem initi sint sustinentur secus est in
Judiciis saecularibus quae nullius momenti
sunt cap. 2. §. censent lib. 6. de Immunit.
Ecclesiae. Si tn tn contentiosa sint Juris
dictionis haec est, in quibus contentione l.
conflictu partium procedit. nam a. si sint Juris
dict. Voltriae ut recte considerat Danvenit
ad cap. Cum Ecclesia n. 6. Extra. eod. tit.
Addit tn quod etsi ea quae Voltriae sunt Juris
dict. in Ecclesia valeant non tn debere ibidem
exerceri nisi pietatem concernant. 3tio ne ibi
Universitatis et societatum quarumlibet
consilia Congregationes et publica par
lamenta fiant. quod itidem illiga tn suar.
si mea talium actuum sit mere temporalis ac
saecularis nam si sit de re Ecclesiastica l. perti
nente ad pietatem non est prohibitum ut tn Da
nvenit. supra. 4to. Ut rei criminis ad
talia loca confugiens per vim extrahi
non possit absque gravissimi sacrilegii pto
Et circa hunc ultimum immunitatis localis est
jo. Quibus Ecclesiis aut locis compe
tat immunitas ita ut delinquentes per vim
in extrahi non possint.

Ex 3o. Dali immunitatis munere gaudent
imprimis Ecclesiae et sacella quaecunque Epali
autem consecrata aut et solummodo benedicta
l. alia dare V. G. erectione crucis, aut
simi lapidis positione ad publicum sacrificij
aut sermonum usum destinata etsi nondum
in eis celebrata fuerint dia. 2do Ecclesiae
et oratoria Epi autem divinis officijs per
petuo deputata, licet nec dum consecrata
aut benedicta, secus dandum de oratorijs
privata autem constructis etsi Epus dede
rit facultatem in eis celebrandi quae non ob
id censentur perpetuo et immutabiliter dio cul
tui dicata Ita Lanor. cap. ult. de Cons.
n. 4. Armilla, Sylvest. V. immunitas. alij
3tio extendit idem privilegium ad Ecclesias
pollutas, interdictas aut violatas et nec
dum reconciliatas, quia pollutio l. inter
dictum non tollit immunitatem Ecclesiae cum non plus
operetur quam ab Ecclesia praescriptum sit Ita
Suar. Ro. 1. de Relig. Tr. 2. c. 9. n. 6.
4to extendit ad totam Ecclesiae fabricam V. G.
tectum porticum atrium partes pariter exteriores
turrim sacristiam Ecclesiae coniunctam et similia quae

quae religiosis adhaerent religiosa censeri l.
Ex Religiosis de rei vindicatione. Nec ob-
stat quod in talibus locis Iulia non pollicatur nam
Iuliae violatio odiosa est, immunitas a favora-
bilis. Ato expetendit ad coemeterium Iulia-
nam propale trahit secum accessorium imo jure
cui ad quaecunque loca confinia Iuliae usque
ad 40. passus si Iulia maior fuerit v. Metro-
politana. 30. v. si fuerit minor. Ad oes
item domus clericorum aut religiosorum intra
dictum spatium existentes non a saecularium verum
huic juri passim Iuliae derogatum est.
Ex 2do. Immutatis eodem privilegio gaudent
Monasteria, conventus, collegia religiosorum cum
toto ambitu claustri et viridario quod totus
ille locus est sacer et religiosus. Item Hospita-
le Epi authe fundatum. Palatium item Epale
et ab Iulia secunctum modo tamen (ut vult
Clarus sed negat Palinatius in appendice c. 17.
n. 272.) intra passus eiusdem Iuliae sit con-
structum. Item domus clericorum saecularium
instar religiosorum in cui vicentium, semi-
naria puerorum, dum apprehendens manu
Iuliae portam quis clausam, aut vectem non
est accellendus tamen sa. Sicut nec apprehen-
dens presbyterum deferentem SS. Euch. aut sub
umbella ipsius incepta incedens. Ita Sacr. ibi Clarus
q. 98. Nov. c. 25. n. 18. Ex dictis

Colligitur 1o Committi sacrilegium contra loci
sacri immunitatem si capiatur l. extrahatur eius ex
loco sacro ad quem vel effractio carcere l. è
satellitum manibus dum ad supplicium ducerentur
elapsus confugerat. Idem dicendum de eo qui ad
iuncto promisit, se ad carcerem rediturum pa
tent tamen suos. Sylu et alij huiusmodi. si iuste
captus fuerat pone tradi ab Epo obtenta prius
cautione de impunitate poena corporalis
secus si iniuste fuisset detentus tunc n. ob
tenta iuncti elapsione non tenerentur. edire nec
Epus poet illum tradere. Alij tamen in neutro casu
putant Epum posse dare licentiam capiendi tum
quod eius gaudeat immunitate exceptis casibus in
iure expressis tum quod Greg. 14. in Constitutione
sua prohibeat omnem extractionem pro quavis pa
ce l. causa Ita Palinodius in Appendice. n. 140.
Colligitur 2do Violari immunitatem Iudicum si
eius cum solum vestem extra Iudicium posuit ex
trahatur aut capiatur Item si pedem l. manum tantum
exporrexit capite et alijs praecipuis corporis
membris intra Iudicium adhuc existentibus ita
n. vere dicitur extrahi è loco sacro.
Colligitur 3. non violari immunitatem Iudicii dum
eius extra locum sacrum deprehensus deducitur

ad carceres, cemeterium aut Ecclesiam, etsi
in necessitate quia, hic non est Dni cui in loco
sacro, nec liber ad Ecclesiam vel cemeterium
non confugerit. Ecclesia a. tamen eos qui ad se
confugiunt, Ita Covarruvias q. 28. n. 69 et
alij fere omnes contra Clarum.
Colligitur deinde non committi sacrilegium si reus
sponte voluntarie, et suam volens, suam immunitate
Ecclesiae egreditur, dum ea non violenter extrahatur
dum ea consentiente non fit iniuria. Etsi non
immunitas immediate concessa sit loco sacro, non
[illegible] redundat in favorem hominis quaerens
dicitur cedere iure suo.
Quaeritur 12do. Quinam gaudeant immunitate Ecclesiae?
Respondeo. Gaudent hac immunitate reus et fide Christia-
ni exceptis quibusdam, scilicet intentus qui ex
communi interdicti sunt suspectis et hic aliis ex
his qui circa exprimuntur praecise a. immuni
tatis non exprimunt. Eos item Banniti, prosti
tuti, assassinij et publico [illegible] interfector
et raptores Virginum, contra
quae dicitur in majore consuetudine aliud ut
Covarruvias. in majore consuetudine obtentum
tamen sit [illegible] consuetud. obtentum a me
nec Covarruvias c. 20. n. 13. Ut fures et
famosi ad Ecclesiam confugientes a saeculari
judice extrahi possint, eo quod hoc crimen ob eius
frequentiam perniciosum sit toti reipubl.

In alijs tn locis ut in Gallia fures gau
dere immunitate testatur Clarus n. 4. Et quod Covarr.
hic monuit de furibus idem statim infra n. 14
monet de debitoribus quos etsi sm cum sententia sub
batij in cap. inter alia n. 22. ad Iuliam con
fugientes tutos esse iudicet ut in extrahi non
possint recte tn advertit hoc ius respectu debitorum
civilium non in vibus usque adeo observari. hoc
verum est debere tales praestita cautione de
impunitate poenae l. per se l. per procuratorem in
iudicio comparere, et si id fre nolint pt Iu
dex post solemnem citationem bona eorum apprehen
dere et ex ijs petitoribus ad modum debiti
satisfacere.

Ex 2do Ricto immunitatis privilegio non gau
dent injuriis haeretici. Tum quia crimen haeresis
expresse excipit in Constit. Greg. 14. Tum
quia ab eo non debet quis fructum capere, quod nisi est
impugnare haeretici a. impugnare Iuliam
Extendunt hoc aliqui non ad haereticos solum
ob haeresim, sed etiam ob alia delicta asylum quae
rentes. sed contrarium probatur videre Sylv. Suar.
An v. Blasphemi sint tuti in Iulia quaestio
est. Cuius DD. hic non gaudere praesertim si blas
phemia sit haereticalis. Ita Reciang Ambro
sij c. 9. n. 10 et alij. Quidam tn saluo meliori

iudicio et praecisa consuetudine in con
trarium putant et hos gaudere eo quod immunitas
Ecclesiae favorabilis sit nec restringenda in
ad casus in jure expresse positos, blasphemiae
a. n. excipi in Bulla Greg.
2do. Nagani Judaei aliis officiales non Bapti
zati carent privilegio immunitatis Ecclesiae
uno casu excepto, si ni. veri Christiani fieri
velint et Bapt. non simulate sed ex animo petunt
Ja dubio tamen judicandum est eos simulasse qui
praesumunt Bapt. petisse solum ne caperent.
Ex tamen Decianus sup. Sicar. c. 10. n. 22
3. Carent eodem privilegio publici latrones
et grassatores viarum qui itinera frequentata
l. publicas stratas obsident, ac viatores ex
insidiis aggrediuntur. Ita habet Cap. inter alia
et in Constit. Greg. 14ti. Publicus latro dicitur
qui in viis publicis hominis transeuntes vio
lenter aggreditur ac publice depraedatur quia
ob frequentata latrocinia pro latrone com
habetur. Aliquando a Grassatore quod hic publicas
stratas in urbe ille extra urbem homines aui
dendo invadat et spoliet. Unde grassator pub
licus vocatur qui ob frequentata in viis pub
licis furti aut homicidii crimina fama
publica talis existimatur. Ex quo sequitur
fures multos s. furantes in viis privatis

de quo non in principio immunitate ipsius con
tineat Fabiat Covarrus vel alteras Seras. c. 11
n. 4. quibus contrariis consuetudinem ecclesiae a.
4to. Depopulatores agrorum non gaudent immunitate
Ecclia et ipsis in cap. inter alia solent fiat
mentio de depopulatoribus nocturnis hi in con
stitut. Greg. sit extensio ad quoscumque popula
tores et facta restrictione ad nocturnos
noie populatoris agrorum illius ille qui de
ripit alienos agros id est segetes vel fructus sur
ripit et agros vel terras vastat.
8to. peiorat. immunitate Ecclia committentes
homicidia vel mutilationes in Ecclijs aut earum
cemeterijs, ista Cap. fin. de Immunit. et habetur
expressa in constitut. Greg. 14. Hoc est, qua
per eas. ut immunitate Ecclia fruantur qui in
Eccliam delinquunt iuxta Cap. Praestat de Sponsalibus
et in eo quos quod per eum puniri possunt cap. fin.
Hic repetat pro. quod is qui occidit vel mutilat sit
extra Ecclesiam et canali vel glande traijciat
existentes in Ecclia vere in d. homicidium commit
tere in Ecclia.
Hic repet 2do. Quod mutilatus vel vulneratus
moriatur extra Ecclesiam deinde vulnus lethale
acceperat in Ecclia qa homicidij delictum censer
cum existimatur in Ecclia commissum. secus si extra

Iuliam ab hoc itidem extra Iuliam existente
vulneratus se recepisset ad Iuliam in eaque
mortuus fuisset. Ita ad privationem immunitatis
non tam attendit ad locum in quo quis ab altero
vulneratus moritur quam ad eum in quo mor-
tis causa recta applicatur. Maior dis-
ficultas est sic. Utrum existens in Iulia
privatur immunitate si existentem extra Iuliam
mutilet vel occidat. affir. Sicar. Couarr.
Farinac. c. 16. n. 223. Ratio eorum est quia licet
effectus delicti extra Iuliam consumetur abso-
lute tamen graviter delinquit in Iulia ea quae ibi
inchoat ad occisionem hominis quae est grave
peccatum. Idem dicit si quis in Iulia mandet mi-
nistro aut famulo, ut alium extra Iuliam
occidat alii tamen negant utrumque. Ratio eorum
quoad jus est, quia privatio immunitatis non incurrat
nisi in casibus a jure expressis in cuius a. non
exprimi amitti immunitatem ob aliquem homicidium
vel mutilationis in Iulia inchoatam sed consuma-
tam et expletam. Deinde quia privatio immu-
nitatis sit odiosa et penalis non restringendam
potius quam ampliandam videri, alias non est
is amitteret immunitatem qui adversarium in Iulia
ense insecutus eundem extra Iuliam interimit
quia nemo dixerit. Ratio eorum quoad 2dam
est, quia poena privationis immunitatis Iuliae

non sit extendenda nisi ad casus in Bulla Greg. ex
ceptos casum a. istum de mandante in Ecclesia vici
dere in Ecclesia alium extra ex Ecclesia non esse ex
ceptum. Quin imo sit aliquis inter quos Bonaci.
ius Constit. et alij apud Suar. sup. qui mandantes
alios vicisi et in Ecclesia excusent a poena a
mittenda immunitis s. ipsi dum mandant sint
in Ecclesia l. extra. Ratio verum generalis est,
quod mandans famulo quod mandans famulo alium
s. extra s. intra Ecclesiam vicidere l. mutilare
proprie non vicidat l. mutilet censura a. lata
contra sentes aliquid non liget mandantes l. consu
lentes, nisi in sentia censura exprimatur sicut
ex communi docet Clarus l. 5. sect. 8. Caiet. V.
Equivocatio Sanch. lib. 2. de matr. c. 49. poena
a. privationis lata contra homicidas l. muti
latores non afficiat mandantes quia nil in l. expri
mit. Atque sentia haud improbabilis est.

Difficultas est 2do. Utrum committentes alia de
licta in Ecclesia pater homicidium V. G. furta,
sacrilegia, fornicationes, incendia, incurrant pri
vationem immunitis. Nav. Covar. Suar. et alij qui an
Constit. Greg. 14. scripserunt affirmant incur
rere Quod quia sunt mentionem homicidij et mu-

tilavis tam exempli gratia Deus qui in eo debet
quis puniri in quo deliquit. Alij tamen negant in
currere. Ratio eorum fundatur est, quia privatio
immunitatis est sit trahenda ad casus in Bulla ipsa
non expressos. Ut optime tradit Farinac. in
Decisionibus Consil. 76 n. 7. et 9. Cuius sententia
ut qui post Bullam Greg. scripserit pro ce
teris amplectenda est.

Difficultas est 3tio An ij qui sine immunitate
unsequente alios occiderunt prope Ecclesiam gau
deant Immunitate? Ex gaudere nam vere
non delinquunt contra veneriam Ecclesiae cum in
ea sitam non perpetrent. Deinde sicut saepe dictum
poena privationis Immunitatis non debet extendi in
ad casus praecise in Bulla expressos quemadmodum
sic Dom. definit. Qui enim se obtinendae
absolutionis in Jubilaeo de industria committunt
sita reservata sunt virtute eiusdem Jubi
laei quandiu duraverit absolui. g. p.

Dico Non gaudent Immunitate Ecclesiae qui per
industriam ex insidijs S. praedictorie occiderit
proximum suum. Ita Bulla Greg. sum. ex c. 21. Exo.
si quis per industriam occiderit proximum suum et per
insidias, ab altari meo avelles eum cuius ei
exemplum habemus in Salomone 3. Reg. 1. qui
Joab ad altare confugiente imponere non aliquid

eo quod per insidias occiderit Amasam et Alner.
Ille a. dicitur proditorie occidere qui alium non tantum ex
industria s. ex proposito enecat s. quod Amicitiam
simulabat cum eo quem occidit, s. qui dolose
aliquem sedulit ut occidat, s. qui hoc inter
sicut nil tale praecidentem. Ex quo sit
ut ille dicatur proditor qui alterum veneno
enecat l. qui ipsum cui se ut socium et amicum
in via adiungerat nulla ipsa causa interve
niente occidit. Qui vero occidit inimi
cum non dicitur proditor in rigore loq. quia illum
occidat a tergo aut dormientem aut per insi
dias e fenestro stare petat ad necem. nam hic ne
cem cavere poterat et praecidere, sciebat enim
inimicum suum non fieri. Ita Carinaci. Consil. 76.
n. 7. Antonius Gomez Variar. resolut. 5. de
homicidio c. 3. Suar. ibi c. 11. Nec obstat
quod cap. Epodi duo dicantur sc. si quis per indu
striam occiderit et per insidias quia duae illae
voces (per industriam et per insidias) conuen
tim sumi debent ut posterior sit limitatio
s. determinatio prioris sensus. sit si quis occide
rit per industriam insidiosam sicut Cocarr.
vertit. Porro hic non comprehendit mutilatio
tantum aut vulneratio cum verba Bulla eius pro

hoc casu non meminerint, secus in casu su-
periori. Ubi ad privationem Immunitatis suffi-
cit mutilatio in templo facta etiam non secuta
morte vulneratio tamen nec ibi sufficit.

2mo Non gaudent immunitate assassini id
est qui pecunia aut alio pretio promisso con-
ducti praevio mandato vicidunt homines in-
cautos nil tale ab eis praecogitantes. Ita
communiter BB. Ex quo patet jo. Illum non esse
Assassinum qui sine pretio aut eius praevia pro-
missione alterum vicidit quis alteri gra-
tificandi causa faciat iussus aut persuasus ab
illo. 2do nec illum qui alterum vicidit pre-
via solum promissione vaga et catastrophica
ut si dicat nunquam se ei defuturum in
nute. 3tio nec illum qui sub spe bona
illius obtinendi alium vicidit l. spe alicuius
praemii a mandante accipiendi ergo vicidit
sine praevia pecunia l. promissione eius. 4to
nec illum qui adversarium cum quo inimicus
est vicidit sociis pecunia conductis ergo
non vicidit incautum. Dnus nec illum qui
pecuniam accipit pro expensis tantum itineris ergo
non accipit pro homicidio. Nota tamen sit hic
aliqua jo. Etsi ex defectu unius alterius
conditionis supra posita homicida non dicatur

assasinus tamen si proditorie et incautum ac-
cidat carebit immunitate quia proditoria occisio
est aeque casus expressus in assasinia. 2do Hic
itidem non sufficit mutilatio aut vulneratio
sed occisio vi ipsa subsecuta ad incidentiam
poenae. 3. aeque mandantes ac ipsum occi-
sorem privari immunitate quia isti dicuntur vi
assasinii in constitutione a. Greg. non dicitur tamen assa-
sinus sed et assasinii vos privari immunitate
Ex quo patet cur aliqui in casibus supra
§. 4 et 5. expressis regent aliquos man-
dantes et consulentes, immodari ~~dantes con-~~
~~silium~~ poena privationis immunit. eo quod
non dicantur homicidii vos, sed qui homi-
cidium committunt id est qui vi ipsa et per se
occidunt privandos esse immunitate. Idem Judicium
esto de haereticis non n. tamen ipsi sed vos angelicum
favorem exigimus eis praebentes hac poena in
volumen, dicitur n. vi haereseos in Bulla a.
non dicitur haereticos sed haeresis vos hac poena
plectendos.

Quo dicitur non gaudent immunit. vi criminis
laesae maiest. in personam Papae ut patet ex
Constit. Greg. Ubi Nota jo hic cupto dicti
nam paulo ante dictam implicari et mandantes

2. nec quod crimen laesae maiest. inducere pri
vatae immunit. sed quod committit in ipsam perso
nam Episc. Hinc si quod Episc. consiliarum
praefectum, Commissarium vel vicarium, non inciderit
in casum quo etsi iudicor reus laesae maiest.
non tamen in ipsam personam Episc. 3. Ad incur
rendum crimen laesae maiest. opus est ut Episc.
laedat a suo subdito extraneus. n. non aliter
reus. Ita Clarus 5. laesae maiest. n. 6. ex cri.

Quaestio 3.tia Qui sint effectus immunitatis vocatae ad
Ecclesias confugientium.

Ipse est aliquot. Ita quod reus in in loco sacro
nec capi nec vinculis constringi potest.
Ita vis. Sed tamen nihilominus iudex custodiam
Ecclesiae apponere ne reus libere aufugiat sed si
extra Ecclesiae fines constitutus sit capi et incar
cerari potest. 2do Quod dum est in loco communi sententia
mortis aut alia poena corporalis in eo statu
tui non potest, licet pecuniaria affici potest.
Ex cap. inter alia ubi dicitur: super hoc tamen
quod in ipsa facit est alias legitime puni
endus; scilicet Actor qui addit nec poenam
servitutis egalis aut Divinae mutationis decerni
potest cum adeo sint graves et corporalibus
forte pares. 3. prohiberi non potest quominus
Iudex aut rectus ad eum deferat ita habet
L. de praesenti Cod. de his qui confugiunt

nec, ut spoliari vbi ad Iuliam delatis in
vespu carendo deliquerit cum et ipsa gau
deant immunitate. 4to Quod vero per vim e
loco sacro extrahi nequeat, et si ita fuisset
sit extractus iterum Iuliae restitui debeat
quod si tamen rogatus (blanditijs aut promissio
nibus illectus egeat, non violari immunitas
secus si dolo a iudice eductus postea capiatur.
Ex 4to Quae sit poena extrahentium e
loco sacro?
Ex Eos jo. gravissimum scelus sacrilegij committere
poeq. Clericos Iuliae iudici resistere ac vim
vi repellere claudendo foris Iuliae et si ita
vetas postulet auxilium laicorum implorando
in tali casu ad Iuliam defendendam. 2do pae
ac debere iudicem arceri ab iniqua Iuliam
per censuras Iulicas praesertim excommunicationis.
nisi desistere et eum extractum protinus resti
tuere velit vipta c. minor 17. q. 4. imo
in Constit. Greg. extat excommunicatio ipso facto
ijs verbis. qui nostrae constitutionis tenorem ad
tentare praesumpserit declaramus ipsam factum
eam censuras pro quae non tamen extrahentes si et
mandantes constringunt vt docet papis Ste
apolitana c. 7. n. 7. atque ab hac excommunicatione
nullus Confessarius sit vertute alicuius privi

eiusq. absolvere in facultate speciali ad hunc
effectum habuerit ut habet in Constit. Clem. 8.
pro tamen Episcopus aut alius ab eo ad hoc de
putatus absolvere tradit noiata praxis lau
ciis. 3. Judex illegitime vero ab
Iudice abstrahens l. ulterius contra illum pro
cedens ex iustitia obligatur ad compensationem
damnorum eo fundam. Ita vir DD.
4to dicitur totus processus Judicij post eiusm.
violentam extractionem institutus ipso facto et irri
tus ut pote factus sine jurisdict. Ita Suar. c. 10.
n. 14. hinc non est Judex eiusm. delinquentem
torquere imo nec invidiae interrogare
consequenter nec eius tenere interrogantem indere
cum Judex non habeat jurisd. in eum ita ille
gitime captum.

Ex dicto Utrum et quomodo delinquens possit
ad Iudicem alium mutare locum recepit tradendus
sit Curiae saeculari?

Ex jo. Praelati locorum gaudentium immunitate
tenentur delinquentes consignare Curiae saeculari
eos requirenti si cognoverint aliquid delictum
ab eis commissum quod immunitate amiserunt.

Ex 2do. antequam delinquens ab asylo abstra
hatur obtinenda est ab Jo. l. eius officiali
expressa facultas extrahendi et capiendi

vel. Ex 3. necessario inter esse debet persona
Ecclesia facultatem habens ab Epo l. eius Vicario
dum aliquis è loco sacro extrahitur. Ex 4to
delinquens non statim atque eductus et captus est
tradendus est laicae potestati, sed in carcere noie
Epi detinendus donec ab eo l. eius deputato
cognitum fuerit, an vero sit delicti cui
privatio immunit. imposita est. Ex 5to
Epus non potest dare processum facto à Laica pota
te, ita ut si per eam cognovit vel potuisse
crimen privans immunitate Ecclesia eum statim
debeat tradere curiae saeculari sed debet novas
probationes recipere, Quod quia processus iste probat
aliquam suspicionem cum exhibeatur in propria
causa ipsius Judicis saecularis de sua Jurisd.
contendentis. Quod quia expresse dicitur in Bulla
cognito prius per Epum aut ab eo deputatum
an ipsi crimina superius expressa commiserint
vel a. dat facultas cognoscendi de aliqua
causa censetur etiam data potestas recipiendi probationes
circa illam causam. Ita Farinac. c. 8. n. 128.
Utrum v. vero qui ob aliqua delicta amisit
immunitatem potest in Ecclesia capi non solum propter illa
delicta verum etiam propter ea quae non est adiuncta pri
vatio immunitatis controversia est, placet vega
tica sententia. Quod quia Greg. vio tenuit ex

trahi delinquentes in ipsis casibus in sacra Bulla expressos, sublata facultate alii interpretandi. Tum quia alia criminum non faciunt rem indignam immunitate quam illa non potest extrahi, nec in carcerari aut postmodum in corpore puniri ita sylv. Scar. Parin. de Carceribus q. 28. n. 67.

Verum quia hic toto hac dubio dicimus de reis ab Ecclesia non extrahendis illigenda sunt de secularibus non a Ecclesiis. Hinc si clerici ob delicta ad Ecclesiam confugiant ab ordinario potest extrahi. Tum quia is maiorem potestatem habet, quam iudex secularis. Tum quia in Iudicio Ecclesiae non ita severe agitur ad poenam corporis sicut in Civili, si tamen Clericus commisisset ob quod deponendus est Iudici seculari tradendus esset, non potest extrahi, vel si extrahere non potest Curiae seculari tradi.

Dubium 12dum

De Immunitate Ecclesiae valde?

Immunitas Ecclesiae valde est privilegium quo clericorum aliarumque personarum Ecclesiarum bona a vectigalibus, tributis aliisque Civilibus oneribus morgatui aut Episcopi solvendis sunt immunia et exempta. Porro inter personas Ecclesiae hac immunitate in bonis suis gaudentes numerantur jo. omnes Clerici in sacris constituti

tuti, vel iter officiati, etsi in sacris non sint
vel quoque religiosi et religiosae in approbata
religione professi earumque Novitii ac Laici
conversi. Nec refert quod novitius non sit
vere religiosus, quia vere ad saeculum quae est
facultas ad vota saecularia electo officio ec-
clesiae transire potest, cum tamen exemptionis Confi-
cio gaudeat. Rem Novitius ex receptissi-
mo usu Ecclesiae pro Ecclesia persona habetur et
agnoscitur, unde non tamen in sua persona sunt, sed etiam
in patrialibus bonis quamvis necdum monasterio illa-
tis instar religiosorum Ecclesiarum exemptus ha-
bebitur. 2do. Clerici minorum ordinum et ja-
tonsura si non sint coniugati gaudent privile-
gio exemptionis dummodo habent conditiones requisi-
tas a Concil. Trid. sess. 23. c. 6. de refor.
expressas. 3. Clerici coniugati non sunt exempti
a vectigalibus neque iure Can. neque consuetud.
habent tamen privilegium fori et Can. sequentibus tamen
restrictionibus limitatum, ut dicunt Virgi-
nes, et quae unicae. 2. ut deferat tonsuram
et vestes Clericales, 3. ut ab ipso alicuius Ecclesiae
munere sit deputatus. Quare a. Sant. ~~quare~~
adamerit coniugatis Clericis immunitatem a tribu-
tis non a. privilegium fori et Can. causa est,
quia tales Clerici conquirendis divitiis ut thesau-

rizent filijs suis incumbere solent quod tu
ret cum praeiudicio Ecclesiae in tributa per
derent.
Bona Ecclesia a saecularium Regaae li
bera sunt explicia. jus genus. maales Ecclesiae
et adiuncta Cemeteria Vasa item Vestes
et via benedicta l. consecrata tanquam divini
cultus Instrumenta. Hoc horum est, quod ea ut
sic nullam utilitatem temporalem habent quae in
aestimationem venire possit quandoquidem ad divinum
ministerium dedicata nullis usibus profanis
applicari debent. Idem dicendum de Vasis et
ornamentis sacris in privato oratorio sub
pondere alicuius domus existentibus quae tamen ad
omni onere et servitio libera sunt. Eadem modo
aliae Ecclesiae domus et horti iuxta positi
ab exactione immunes sunt, siquidem haec via for
me nullum alium usum habere possunt in ordinatum
ad sacrum ministerium ideoque nullo prorsus
alio onere gravari, aut si ante gravata e
rant liberari debent. Ad 2. genus per
tinent bona Ecclesiarum tam mobilia quam imo
bilia l. a fundatoribus l. ab alijs pijs fideli
bus ad Rei honorem oblata ut ab Ecclesiae Ca
latis tanquam administratoribus in pium usum
puta Ecclesiae ornatum maiorum et pauperum su
stentationem convertantur. Equipe tamen in funda

tur Ecclia aut beneficij in ipsa fundatione mo
deratam aliquam praestationem cum sui consensu re
servasset, nam eiusm. pacta s. conditiones servari
debet probat ex cap. veniens de conditionibus. Ad
3tium genus referuntur quae ad singulas personas
Ecclesias dnij capaces proprie spectant eaque dupli
cis generis sunt, nam quaedam ex titulo speciali acquisita
sunt ut beneficiorum redditus missarum stipendia
quaedam ex tit. speciali v. g. haereditate, arte, ideoque
illa clericalia haec patrimonialia vocari. Bona
clericalia ab vi exactione saeculari libera sunt
ita communis. nam haec s. titulum eorum acquisitionis
spectes, cum sacer et spiritualis sit s. ipsas personas
considerans utpote et ipsas sacras et exemptas
saeculari potestati subiecta esse non potest. Bona pa
trimonialia pariter ab exactionibus immunes esse do
cent cum Canonistae et Theol. Kao, quae solvere
tributum subditorum proprium est cum id sit signum
subiectionis, at personae Ecclesiae immunes sunt ab
Jurisdict. saecularium quae est a tributis. Confir.
Quia ong solvendi tributa non est mere valde
sed convenit ubique personas quae sub Principis Juris
dict. existentes lege tributi obligari potest, si
quidem bona ex quibus tributa per leges imperata
a subditis solvebantur postea ad alias passes
sones ac Bonas a Principis potestate omnino exemptas

Decemiant onere illius S. obligatione pariter
egimi. Item iuxta Reg. Abbatis c. vlt. n. 12.
de vita et honest. Cler. Si persona exempta
est consequens et res eius. Item mutata persona
mutatur et conditio rei. Si opponas:
Bona patrialia non Clericatum obligata fuisse
exactioni saecularis ingratus quam ea et trans
ire. Respondeo dicendum esse inter obligationem
vel n. ea, inter rei tamen per accessionem si persona
quae ingratus habebat tunc mutato statu per
sona mutatur et status rei: Vel bona per se
S. realem habent obligationem alicuius tributi vel per
sonis ex praecedente pacto feudali, censuali
Emphiteutico. Et tunc non attenta qualitate
personae quae possidet laicane sit an Ecclesia;
subdita, an exempta S. extranea res cum tali
onere transeunt ad Ecclesiam. Ratio manifesta
est; Quod is qui emptione legato ex rei ali
quam ad Ecclesiam transferat praecisione non potest
alterius iuri quam in re illa habet nam sua quibus
rei moderator et arbiter est non aliena l. in
re mandata Cons. mandati. In quibusdam
casibus Clerici a praestatione tributorum non sunt
exempti. Jo. Si negotiationem exerceant
tunc n. licite ex eo quod emunt. Vendunt aut
deferunt negotiationis causa pro vectigalia exigi
pbt ex cap. quanquam de Censibus 6. Et hoc

in odium negotiantium uniuersitas deriuatur. si tamen
post trinam monitionem Dei a negotiatione non cessa-
rint tunc non et non prius amittunt immuni-
tatem quoad tributa. Praeterea si ex suis ecclesiis
negotiantur non a. si res Ecclesiae ad negotiandum
transportent eant non habent immunitatem tunc im-
munes a Gabellis qua delicitur Clericis Ecclesiae
uocare non debent. Dicunt illum illigandum de illis
ecclesiis solis in quibus Clerici negotiantur non V. de eligi-
bus suis Ecclesiis. si tamen ex suo patrimonio nego-
tiantur perdunt immunitatem in toto patrimonio sta-
tuta Glossa. 2do si possessio antiqua ad ius
Ecclesiae l. Ecclesiae veniret haberet unus perpetuum
annexum ac inuariabile V. G. aliquem censum l.
seruitutem Dei debitam l. unus reparandae via
publicae adiacentis ex tunc non est ab Ecclesia
persona praestandum est quia res quae cum sua onere
transit cap. cum non sit. 33. et cap. pastora-
lis. 35. de Rescriptis. 3tio Quando un-
tributio fundata aeque primario cedit in obli-
tatem dominorum ac laicorum V. G. pro reparatione agro-
rum et aggerum ne inundet bona Ecclesiae
et persona [illegible] si hostes infideles l. haeretici
devastent aut in [illegible] devastaturi sint
regiones catholicorum in quibus sit praedia et alia

bona Ecclesiae tali casu et ipsi Clerici na
di iure contribuere tenentur. Non est tamen
ptas laicis hac casu Clericos recusantes ap
pellere per se sed per superiorem Ecclesiae. Item
V. tributum exigit ad usum publicum vel
aeque causam V. G. ad reparationem pontium
viarum publicarum murorum urbis, tunc
in his remote solum concernentibus Clerus
immunis est. Ita Pastor. cap. non minus de
immunit. Ecclesiae quis alias contrarium sentiant,
saltem quando contributio laicorum non est sufficiens.
Inter quas Sa. V. Gabella Henriq. c. 5. § 6.

4to Quando laicorum facultates non sufficiunt ad
succurrendum publicae necessitati tunc aliqua
contributio imponi potest Clericis ad quod tamen
hodie requiritur consensus Papae ut colligitur ex
Bulla coenae. Nam forte periculum esset in
mora tunc non sufficiet consensus Episcopi cum suo
clero qui tamen hoc ipso non potest obligare exem
ptos nisi et ipsi consentirent. Posito quod con
sensu Praelatorum quorum est consentire tribu
tum non exigit authe laica sed Ecclesiae.
Et ita res illorum inferiores tenentur.

5to Si Magistrus laicus a Clericis V. G. orga
tinensis a Canonicis accipiat moderate pecu
nias ex pacto constitutas cum speciali onere

protectionis &c. Et eos ab haereticis protegat
ac cum alio simili onere id est tributum sub legitimo
suscepti oneris stipendium censendum est.

Saeculares Magistri aut Principes qui a Clericis
aut ex eorum bonis ad negotiationem non delatis
exigunt l. imponunt Praedagia Gabellas Pon-
toria collectas Allias et Anlia sub ipso
facto excommunicati per cap. quanquam in 6. neque
absolvi possunt nisi accepta restituerint. Si in
hac deliquerit Civitas ipso facto subiacet
Iudicio interdicto. Hodie a ista excommunicatione
est Papae reservata in Bulla Coenae excommu-
nicatione ipsa. qua etiam involuuntur quicunque
Iurisd. in fructus et redditus ad Iudicium pertinentes
vacante Iudiciorum monasteriorum et aliorum bene-
ficiorum pertinentes ex authe usurpant l.
quamvis occasione sui Pont. Adm. l. aliorum ad
id legitimam facultatem habentium expressa licentia
sequestrant aut arresto subponunt.

Verum circa has excommunicationes advert. esse pu-
tant aliqui an tributum quod a Clericis exigit
tale sit ut licite saltem a Laicis exige-
ret, an &c. ne quidem a Laicis non exempto exigi

licite poss, quales sunt Gabellae novae ex
acta à ptate non lnte. In priori g casu di
cunt incurri excommunicationem p Cap. quamvis q
non est reservata In posteriori v. incurri ex
communicationem Bullae coenae quae soli Papae re
servatur. Quae sententia placet Navar. in
manual. c. 27. n. 69. et 70. Verum contra
est publicus sc. per Bullam coenae excommunicari
omnes exigentes pedagia Gabellas pro ad id
ptate non lntes, si iam absolute non habent
ptatem exigendi s. respective tm id est exi
gendi ab his à quibus exigunt, v. g. Clericis
aut laicis alias exemptis. Ita Moli.
A. 670. et coin. cum eo BB. et Scapis Lulia.

Dubium 3tium

Quid sit immunitas personalis
quoad Privilegium fori, et in
quibus ea consistat?

Immunitas personalis quoad forum est privilegium
quo à sacris Canonibus suffragantibus et
Juris Civ. constitutis persona Lulia ab one
ribus Judicij Civ. eximunt quousque a
se ea extendat sequ. Concl. quaeritur.

Conclusio. Persona Lulia in causis tam Criminal.
quam Civil. coram Judice saeculari nec unice

nisi nec iudiciari aut puniri ullo modo
sunt. Ita Cois ex Decretis Concil. et Pontif.
Nec obstat hic ulla, tum publici tum
privati mali avertendi rationes hoc n. non
dat ingratum locum iurisd. in Clericos
sed solum ius defensionis malis in casibus
infra ponendis. Personarum Ecclesiasticarum
nomine veniunt h. ex religiosi non ex
clusis novitiis et Conversis. Item eiusdem
qui militant sub aliqua regula profitentur
tres quoque et nominatim 3tis ordinis SS. Dominici et
Franciscii sunt. Non comprehendit
a Eremita in subditus sit alicui ordini
speciali Prelato aut Ep. Polet. lib. 1. c. 24.
Illique a hoc de speciali subiectione quam
ita sit quandam obligationem s. illa ex voto s.
ex pacto s. ex speciali munere oriatur.
Con. 2da Clericus a saeculari iudice citari
aut compelli non potest ad testificandum in
causa in qua etiam non agitur de poena sanguinis
Vad. ex testimonium alicuius authentice
requirere s. imperare actus est iurisdict. Clerici
a sit exempli ab hac iurisdict. quod si respo
stulare videatur ut Clerici testium in aliqua
causa requiri posterit id dupli praestari vid.

jo. Et coram ordinario suo examina-
tus deponat ac depositiones ad Judicem se-
culares transmittat. 2do. Et ipsa Cleri-
cia det coram saeculari Judice com-
parendi. Verum consuetudo iam obti-
nuit ut Clerici saeculares a Judice l.
partibus vocati ad testificandum rege in
causis Civil. Ultro accedant. Si tamen falsum
testium dixerint tam causa cognitio quam cri-
minis punitio ad Iudicem Judicem referen-
da sit.

Con: 3tia si Clericus et laicus sint delinquent
et in concubinatu tota causa adversus et
rumque reum ad Iudicem Judicem pertinet. Ratio
quia secundum Regulam generalem quando plures sint delinquent
res ab eodem Judice iudicandi sunt cum a
Iudicis iudex dignior sit laico ad ipsum per-
tinebit hoc casu utrumque reum iudicare.
Recte tamen nota Menochius sententiam hanc in
praxi vix observari cum passim Judices se-
culares contra concubinas et mulieres se-
cretas procedere soleant. Circa quam con-
suetudinem duo sunt Not. nullo modo licitum
esse Judici aut apparitoribus in domum Caro-
chi V. G. l. Iuliam irruere et mulierem
in abstrahere quia est Violia usurpatata ad
versus Iudices.

r. dat posita ad probandum confiscationis quas
venditas scandalum qui per eos factus in hyberna
[illegible] custodia [illegible] mulierem ob ipsius C[lerici]
[illegible] [illegible] exigere [illegible] [illegible] exponere
[illegible] postea [illegible] bona condemnatus in
cum probatione [illegible] [illegible] [illegible] de
expensas iudiciales
[illegible] ipsius Clerici.
Casus 4tus In aliquibus casibus licet personas
Ecclesiasticas citare [illegible] ad tribunal
laicale [illegible] cum Clerici fuerint in causa
[illegible] [illegible] laico. [illegible]
cum [illegible] iudice [illegible] laico [illegible]
Clerici [illegible] à laico [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Clerici [illegible] [illegible] laicus [illegible]
[illegible] Clerici [illegible]
[illegible] iudicia [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] de [illegible]
[illegible] Clerici [illegible] [illegible] [illegible] laicos [illegible]
[illegible] Clerici [illegible] a iudice laico
[illegible] ad [illegible] [illegible] 4to
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Clerici in flagranti crimine deprehensus [illegible]
[illegible] de [illegible] [illegible] v. g. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] iudici [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] crimen [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

tonsura et habitu [illegible] communibus se insinuant
ijs n. l. ipso iure gaudent privilegio fori ut
docent multi l. certe post tridentinum ad minores
docent alij de quo Julius
superioris Ecclesiae [illegible] Practica crimin. q. [illegible]
Clarus [illegible] c. 1 39.
Concilium Trid. sess. 23. c. 6. fori privilegio n.
gaudet qui est in minoribus in hoc beneficium
aut gestans habitum et tonsuram in servitio ali-
cuj. Ecclesiae ex mandato ep[iscop]i, aut in seminario
[illegible] l. schola vel [illegible] de licentia ep[iscop]i ipsi
in via ad ordines maiores versatur
Con: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] habere, qui [illegible] [illegible] [illegible]
quod ad [illegible] [illegible]. cap. [illegible]
[illegible] [illegible] et glossa [illegible] prohibemus et [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible], quod maior [illegible], [illegible]
[illegible] defectu ac negligentia iudicis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] maior [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] temporalibus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] defectu iudicis
secularis vel [illegible] negligentia [illegible]
[illegible] [illegible] ut habetur cap. [illegible] [illegible].
[illegible] cap. [illegible] [illegible] cap. [illegible] [illegible]
habet [illegible] aut metropolitanus [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] iudices [illegible] ut [illegible]

Dicitur quod Prelatus Ecclesiae adiuvet
tanquam sui regni Patronus et caput.
Multo minus valet quod [illegible] dicunt
Cancell. Bract. qq. n. 3. quod si aliquis Ecclesiae
Statutis vel aut [illegible] [illegible] [illegible]
ad Ecclesiam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
iudices regni, qui ad se processum causae Eccli-
ae advocare ex minore et si quod [illegible]
factum comperiunt Ecclesiam iudicem ad acto-
rum [illegible] compellere valent. Ita n. [illegible]
speciali privilegio aut commissione [illegible] [illegible]
citra sacrilegam [illegible] aliene [illegible]
ditionis [illegible] Ecclesiae violare [illegible]
[illegible], [illegible] necesse est, ut iniuriam passus ad
superiorem iudicem Ecclesiam querelam suam de-
ferat, quod si in extraordinario casu fieri [illegible]
[illegible], l. [illegible] [illegible] [illegible] l. [illegible] [illegible]
nullum afferre velit tunc ipse iniuriam passus na-
[illegible] [illegible] [illegible] et alius [illegible] [illegible]
[illegible] ad sui defensionem vocare [illegible]. [illegible]
[illegible] de republ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
periculum [illegible] et [illegible] a [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] l. [illegible] [illegible] [illegible]
ubi [illegible] [illegible] defensionis modo [illegible]
fiat per modum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] modum [illegible] ac necessariae defensionis

cum moderamine inculpatae Tutelae.

Ad 2. Si aliquis post crimen commissum eli-
giosus aut Clericus fiat utrum a saeculari
Judice puniri ac iudiciari possit?

Ex 2. Resp. Neg. Ratio est; si non criminosus
ad locum sacrum confugiens in extraneis et
a saeculari Judice puniri non potest quantumcumque ma-
gis si ipse personae sacrae effecta fuerit. Quippe
Nisi rex in fraudem Clericus vel Religiosus dat
factus tunc non contra eum Judex saecularis
procedere poterit etsi non ad poenam corpora-
lem saltem pecuniariam. Sed Quando
Clericus in fraudem status Julianus assumpsisse
putandus est?

Ex 3. Si Clericus a saeculari Judice an
mutationem status e custodia illegitime eru-
perit aut fidem datam fefellerit tunc con-
tra eum procedendi plenum ius habet Judex saecu-
laris. Ita Abbas c. de obligatione ad ratio-
cinia. Si tamen Clericus in sacris fuerit ex ipsa
sententia et tradione Julii Judicis.

Ex 4. Si Clericus an mutationem status praecedens
fuit a Judice saeculari per iudicium litis con-
testationem procedi potest contra eum saltem ad multam
pecuniariam. Ita vis ex cap. proposuisti de
foro competenti.

Ex 3tio si solum infamatus non esset statum
Clericalem nec Clericus iudicialis pro
verbis fuit non est iudex secularis contra
eum procedere mutato statu ne ad multum
quem secularem ita suar. contra Quarrus.
et Flores. quia non videtur aliquis fraude fre
quam iure suo utitur Clericus a. Asi de Cri
mine infamatus iure Clericatus aut statum
religiosum assumere potest. Quippe non tamen mi
nores Clericum Iudicium assumat tamen in
non tio pessimi se dicendi Reo sed effugiendi
secularem iudicem id fere presumit.

Ex 4to si quis non delictum emisit votum re
ligionis l. ordinis sacri quod postea exequi
ad declinandum tribunal laicum non posse a
laico puniri. Inducunt aliqui; aliqui do
cent posse; alii docent posse quod sed ad penam
pecuniariam quem quod tenet Quarrus. cap.
32. practi. quaest.

Ex 5to si quis dum privilegio Clericali gau
det delictum committat et postea ducta ipso
re privilegium illud amittat de Crimine
commisso ab ultimo iudice iudicandus erit.
Nam ut colligitur ex l. 1. ff. de poenis in iudi
cando reo inspicitur tempus delicti.

Nec tn̄ à Sinli inferas si laicus delinquens
ad Iudicium forum transeat à saeculari magistra
iudicandum fore. Nam disparitas est, quod lai-
cus ad statum clericalem transiens simpliciter
mutet forum Clericus a. ad laicalem ordinem
transeundo non tam mutet forum quam cum
tot forum cum foro, nil enim impedit quo
minus laicus ab Iudice Iudiciari
possit impedit a. unde quod Clericus à saeculari
iudice ob incapacitatem iurisdict. exercendae
in personam saecularem.

Dubium 4tum

Quid sit Immunitas Personalis quoad Privilegium Canonis?

Immunitas personalis quoad privilegium Canonis
est, quod Clerici l. Monachi sub anathema-
tis poena de facto incurrenda et summo Pont.
reservata nec caedi vulnerari, mutilari
occidi nec violentae manus in ipsos iniici
possunt. Ita ex Can. si quis suadente. c. 1. q. 4.
Ubi habet: si quis suadente diabolo manus vio-
lentas iniecerit in Clericum l. monachum
anathematis vinculo subiaceat et nullus
Episcopus praesumat eum absolvere in mortis

Vigente periculo [illegible] aliis infectionis
praesertim et eius mandatum suscipiat.
Clerici illegitimi qui saltem sub tonsura
nomine ab ipso [illegible] quoque aliquis [illegible]
canonis privilegio privati sunt sed Clerici
in coniugio viventes in tonsura et habitu
clericali gestantes aliisque [illegible] in
stent, vel ex variis [illegible] in tonsura [illegible]
aliis aut in criminibus constitutis quam
det privilegio canonis in [illegible] habitum [illegible]
eius haud aut clericalem tonsuram ac habitum
gestans aliisque [illegible] ex mandato [illegible]
suscipiat, aut in aliqua schola vel Univer
sitate, vel licita [illegible] in via ad Uni
versitatem [illegible]. Et licet Clerici
[illegible] vestiti [illegible] de privilegio fori tamen et
canonis tamen [illegible] colligi vel
de hoc alleg[illegible] debere [illegible] colligi vel
illud [illegible] amittere [illegible] ita [illegible]
c. 1. de Apostatis. n. 6.
Clerici et in maioribus qui dimisso habitu
et tonsura negotiis secularibus immiscent
se [illegible] ab ipso monitis [illegible] canonis
privilegium amittunt cap. de audientia. cap.
contingit. [illegible] dimisso habitu [illegible]
[illegible] latrociniis [illegible] bellis se immiscent
et [illegible] moniti privilegio canonis privantur
vel etiam fori privilegio [illegible] in dicto cap.

3tio Clerici exercentes publice officium laicis
nis aut cauponis si coniugati sint l. habitum
clericalem dimiserint, atque ter moniti ab eo
non destiterint privatum dicti clericali privile
gio si tamen coniugati non sint et habitum clericalem
retineant amittunt privilegium quoad res tam
ita ut instar laicorum solvere tributa ac
vectigalia teneantur non a. quoad personas. Ita
habet Clem. 1. de vita et honeste Clerici.
4to Clerici s. in maioribus s. in minoribus exi
stentes qui per annum exercentes artem ignominiosam
ludionis mimi parasiti
ipso iure perdunt via clericalia privilegia
quam etiam omnes si ter moniti ab eo non resi
piscant cap. ult. de vit. et honest. Cler. 6.
Nomine monachi gaudentis privilegio
Canonis comprehenduntur etiam utriusque sexus reli
giosi et eorum conversi ac conversae, quis
in quibusdam religionibus proprie dictam professio
nem non emittant modo habitu mutato alicui
religioni se devoverint emisso saltem simpli
ci voto castitatis. Atque Novitii non sunt in
via ad professionem, hi namque in favorabi
libus nomine religiosi veniunt, eorumque gra
tiis participant ita ut etiam ut mpa delicta

à saeculari judice vindicari, et puniri
ut patet. quod ad laicos attinet, illi gau-
dent privilegio Canonis si quis suadente
cum dictis religiosis habent.

Ad excommunicationem Canonis incurrendam duo re-
quiruntur. 1. ut et cum effectu sit interna laesio
perpetrata sit. 2. ut sit externa iniuria
sive violentia gravis sit, vel in corporis vel famae
[illegible] [illegible]. Item si internus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vel incurrit
excommunicationem, vel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
gravis sit [illegible] internus [illegible] à [illegible]
[illegible] excommunicationem vel incurrit [illegible]
per [illegible] Can. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
quae verba [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]
iniuria gravis [illegible] sit prima. [illegible]
[illegible] Can. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
corporis circa personam et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Clericus vel religiosus [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible], vel
violenter detinere in publico et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
q in [illegible] [illegible] frandis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
in [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]

pulsavit, capillis persequitur eum, ut in fluvium
aut fossam incidat equus [illegible] cogere ma-
num violentas in equum eius. Clericus [illegible]
aut occidendo, mutilando [illegible] freno
detrahendo [illegible] Et in hoc casu [illegible]
corporis [illegible] gravia [illegible] honoris.
Ita cap. [illegible] de sent. excom.
Est quis Clericus in [illegible] possessione [illegible]
[illegible] Clericali excommunicatus sit [illegible]
[illegible] ordinis Clericalis [illegible] et privilegium
[illegible] tacitum [illegible] Canonis [illegible] et privilegii
fori praecipue in favorem ordinis Clericalis
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] privilegio expresse renunciat [illegible]
[illegible] invalida est [illegible] facta. Ita cap.
[illegible] competenti. [illegible]
diligentibus. de foro competenti. [illegible]
[illegible] excommunicationem incurri a clerico [illegible]
[illegible] [illegible] Ita [illegible] Mol. [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] n. 51. Est denique excommunicatio lata con-
tra facientes et [illegible] ad mandandum
[illegible] in [illegible] et [illegible] Clericos
[illegible] excommunicatio [illegible] Canonis [illegible]
lib. 5. [illegible] §. [illegible] §. vel. et cap.
[illegible] excommunicatio [illegible] mulieres §. [illegible] extendit [illegible]
[illegible] De [illegible] excommunicationis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] impedientes [illegible]
[illegible] impedire [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] mandatum de Clericis [illegible] [illegible]

an ipsius executionem revocaret immunis est
a poena excommunicationis et irregularitate licet man-
datorum nihilominus exequatur quia post ferrum
retractationem mandantis mandatorum [illegible]
malia [illegible] propriis [illegible] in
foro externo [illegible] [illegible]
[illegible]. De consulente licet [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] consilium [illegible]
revocavit et alia via egit quae posuit ad
effectum impedendum eo tamen secuto poenam ex-
communicationis evadere et probl. [illegible] ab irregulari-
tate et damni restitutione [illegible] [illegible]
Antonin. 3. part. tit. 88. c. 2. [illegible] [illegible]
[illegible] n. 15. Mauer. lib. 3. c. 4. n. 27.
[illegible] [illegible] [illegible] quoad irregularitatem et
restitutionem damni probabilior sit. Ideo [illegible] quia obli-
gatio restituendi et ferme [illegible] irregularitas
ex delicto [illegible] proprie dicto poenae [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] homicidio [illegible]
[illegible]. Excommunicatio a. [illegible] poena proprie dicta
[illegible] a [illegible] qui homicidii mandatum re-
vocavit et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]

Nota: Excommunicationis poenam [illegible] [illegible] [illegible]
mandans aut suadens an ipsius executionem
poenam ducat, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] consilium [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible]

Clerici cui fruitur eandem postea renovat fit in re
necesse ad mandatarium ut generaliter nec nihilo
minus equivocationem in confessione. Ita sentit i. s.
R. d. d. 7. Busembay de eo n. 183.
Cas. Comparentes a confessione [illegible] alii quae
Cas. Ego vista ignorantia et si quis prudens Cle-
ricum [illegible] cum Clerico quia [illegible] et [illegible]
et pertinebit, si tamen allegatio [illegible] dubia in foro
externo deberet confirmari juramento, quod si quis
[illegible] Clericum Joannes et ob eorum
[illegible] pertinebit [illegible] alium
[illegible], et casu si praeter intentionem [illegible]
Clericum [illegible] equivocationem et contrahit [illegible]
et si quis [illegible] Clericum quae [illegible]
[illegible] Joannes [illegible]:
[illegible] Jacobus [illegible] homines [illegible] quae
[illegible] in posteriori casu [illegible]
[illegible] cum Clerico in priori [illegible]
[illegible] Clerico [illegible] Cleri-
homines quae [illegible] cum Clerico [illegible]
[illegible] casu ac praeter intentionem
[illegible] Clericum. 2do Jam
[illegible] quae [illegible] Clericum [illegible]
[illegible] et [illegible] ad [illegible]
[illegible] ut [illegible] adveniente
[illegible] circumstantias [illegible]
ad id [illegible] agi, [illegible] 4. 22. q. 1. a. 2.
[illegible] in [illegible]
[illegible] Clerici [illegible]
[illegible]
capita in [illegible] nulla [illegible]
confessione, quod [illegible] circumstantiis

in ipsa aggressionis ad primum vel secundum.
3a. Qui ob defensionem sui l. aliena vi-
tae, corporis, famae, bonorum, pudicitiae Clericum ag-
gressorem occidit l. mutilavit, etiamsi
spectaret vel, incurrit modo defensionis in-
culpatae non excedat et in continenti aggressionem
sustineat. Nota tamen quod si mulier aggres-
sorem occideret vel mutilaret si Clericus ipso facto pudi-
citiam suam violantem praecise si tamen eat tunc ve-
bis aggredientem eundem cum effusione vel verberibus
si illum verbis repellere non valeret
molestias, et se ob eo vel in fuga l. ...
re aggredere posset. Vel aliter pudicitia
mulieris facto tueretur a Clerico si tamen illa
eodem modo evadere posset violentias et in
jiciendo tunc aggressorem incurreret manus
violentas injiciendo. Tract. tr. 4. d. 50.
Respectu Clerici vel in ipso ablato in locum
restituendi debitis et ... quieta possidet ut
... liceat et propria auctoritate ... in
... modico ... si ipse
sine ... defendat aut de ...
... eque et debi-
... tamen ... praedicta ...
... judicii competentis ...
4ta Qui in Clericum vel sponsam, uxorem, sororem
l. propriam filiam in coitu aggreditur l. solum cum
sola in loco suspecto accedentem et alijs ...

cunctis suspectis manus violentas in continen
ti iniecerit, Can. excommunicationis non incurrit quis
peccet. Sin a. post intervallum temporis quo iustus
dolor sedari potuit hoc peruntiat aut ovi
dat censuram non effugiet. Item si data opera
in loco occulto se absconderat ut deprehensum
vindicare posset Nav. consil. 25. de sententia excom.
Haec tamen praedicta excusatio locum non habet in
aliis consanguineis quae peruntiantem in ja
linea consanguinitatis non attingunt. cap. si
v. f. cetero. Mol. ubi B. 55. n. 5.
5ta Praelatus si disciplinae causa Clericum
etiam in maioribus peruntiat a censura Can.
immunis est, modo percussio non sit valde in
decens aut notabilis excessus, si moderata
habita ratione personae et culpae aliae cen
sura excommunicationis non evitabit Nav. c. 27.
n. 81 Suar. B. 22. l. 1. n. 48. Patri
laico non est permissum castigare filium in ma
ioribus constitutum. Mol. tr. 4. B. 56. n. 9.
contra Navar. frustra dictam sententiam esse suam
causam. Idemque dicendum de magistro laico comparatione
discipuli in sacris constituti, l. etiam de Eccli
co si inferior sit in gradu quam is quem peruntiat
ut si Clericus in minoribus peruntiat existentem in
maioribus, l. Sudiaconus diaconum non v. si sa

perior inferiorem gradu perpetuat. Ita
moli. Itaque vel tamen adventus non memo tam
modi personas facilius à m. p. et consequenter
ab excommunicatione excusari eo quod difficile in
tendum se cohibeant quam graviter et sepe
delinquentem filium l. discipulum castigent
verbere. Et tamen per filium praeceptor discipu
lum, propinqui suos propinquos in minoribus
constitutos disciplinae et correctionis gratia
percutere sine excommunicationis poena. Ita habet cap.
ex tenore. cap. cum Volte §. vel. de sententia
excommunic.

Porro Ergo non per
se sed per alium Clericum non a. Laicum Clericos
delinquentes corrigere debet cap. non licet Dist.
86. sed Abbas per se ipsum non per alium disci
plinae causa religiosum percutere potest in mutatis
l. orationibus causa alia ut exigat. tunc non per
clericum l. alium monachum non a. Laicum
ut praestare potest aliaque tamen qui tales ver
berari praecipit quam verberantes quis ob
delictum excommunicationis sententiam incurrunt. Ita
Cap. Ursitis. de sententia excommunic. Consue
tudine tamen fermè obtentum est ut liceat Prae
latis religiosis castigare subditos per
alium religiosum quis sine conversus sit pue
ros, tamen ac nativitas et Clericos in minoribus
et per Laicum saecularem ex commissione Prae

lati disciplinae cum Verberari possit, Moli-
cis. n. 8. Licet de Iuris dispositione cum
effectu Praelatis aliisque Iudicibus Ecclesiis non
sit punire Ecclesiasticas personas sibi subditas per
Laicum licitum tamen est eis comprehendere illas
per Laicum et trudere in carcerem ac in fine
ut Secularis statuta licite possint in carcerem
mittere derivas de mandato Ecclesiarum
statuum.

Ad 6 Excommunicatione contracta ob leves Clerici
l. monachi percussionem qualis esse censetur
si fiat palma pugno, pede, ligno aut la-
pide non relinquente post se ullam maculam
aut lacerationem carnis nec membri mutila-
tionem, dentium aut notabilem crinium (barbae
evulsionem, nec sanguinis immodicam effusionem
quoque nec ex circumstantiis aggravata est, et
Ep. ordinario iure absolvere, sed etsi gra-
vis fuerit percussio dummodo non enormis in
gravibus casibus ut si Clerici in ordine viventes
aut Clerici eiusdem Claustri se percutiant,
Ep. l. ordinis Praelato cum iure absolvendi
ptas competit. Enormis a percussio cum iure
semper apud Sedem reservatur. Nec cum iure
quo multi regularium Praelati, ut et religio-
si mendicantes et qui eorum privilegio potiuntur

papae beneficio obtinuerunt et etsi,
excessus enormis fuerit suos absolvere [illegible]
moli. cit. B. 60. atq. hac de [illegible]

Lo 5ta

De Juramento.

Dubium Primum.

Quid et quotuplex sit Juratum?

Juratum est invocatio Dei Numinis in testimonium
et confirmatione alicuius rei dubiae. Dat ha-
remedium ad expediendas lites [illegible]
[illegible] vis [illegible] Juratum. [illegible]
testium saepe non sit sufficiens ad veritatis confir-
mationem partim propter defectum [illegible]
partim propter defectum [illegible] necessarium sunt ne-
cessarie ad dictum testium, ita [illegible] nec [illegible]
[illegible], nec [illegible] aliquid [illegible] S. Thom.
q. 89. a. 9.

Not. tamen [illegible] ad [illegible] Juratum non sufficit [illegible]
ba Juratum tamen [illegible] proferri [illegible] aequivi-
[illegible] et [illegible] Jurandi aliaque [illegible]
ac [illegible] Juratum, [illegible] contra [illegible] si [illegible]
[illegible] interna adsit [illegible] Deo [illegible]
Juratum et obligatorium [illegible] sine ulla signorum
pressione [illegible] quod [illegible]

concipi posset. Not. 2i: Ad hoc ut sufficiens
[illegible] [illegible] [illegible] hanc continuam [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] testimonii [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] hoc est [illegible] verba [illegible]
[illegible] pronunciata, [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Baptismi [illegible]
[illegible] [illegible] per se [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] dicat. Deus ex cognitione [illegible]
[illegible] data [illegible] [illegible] per se [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] cognitionis formalis [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] spectanda est in primis
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
intentio cognitionis quae [illegible] [illegible] consuetudine
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] hoc [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] hoc, [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] cognitionis [illegible] [illegible] aut
[illegible] [illegible] [illegible] solent.

Not: 3tio [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] aut [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] in confessione [illegible] [illegible]
ita S. Paulus [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] absoluta [illegible]
[illegible] aliquis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible])
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible].

Ipsius Juris ratione Chry. math. 2. 3. ita ex-
plicavit, qui iurat in Colo, iurat in Thro-
no Dei, et in eo qui sedet super eum, sic et per
crucem iurari solet cum ordine ad Deum in
ea mortuum. Item per sancta Evangelia, quippe quae
infallibilis Dei veritas nobis manifestata con-
tinet.

Not. 4. Sexus l. similes dicti modos, Juris
per Deum, l. per Deum ita est, testem in vero
Deum, testis mihi esto Deus. expressum et in
dubium Juris fratrem continere. Dubitatur
tamen de hac formula; aut meum aut; in verbis
Juris ratione habeat?

Resp. In foro iudiciali ea verba censeri
Juratum, puta si Judex dicat: Lob ochu auf
drin aid.

Resp. 2do si ipse extra iudicium ea verba ad confir-
mandum dicti suis adhibeat. et intento aliquid
acta iurandi desit, non fore Juratum, sed dictum
l. promissum loco Juris. et sensus verborum sit
tam certum esto meum dictum l. promissum ac si
iuratum sit.

Resp. 3tio tamen verba illa in vulgari et sermone
plerumque Juratum continere, si deliberate pro-
ferunt, ut testatur Sanch. lib. 3. c. 2. n. 1. ad

intentionis suae et velle acceptare verba cum ea fide
qua sunt oblata: ita praesentiae confessarii etiam
pat., confitendo [illegible] nuper Germanus est,
ut illa verba fideli fide [illegible] accipiat, sic
fide praesumendum est, cum nec alia apparentis
intentione careret.
Ad. [illegible] verba illa, in fide mea, dic ista
ut [illegible] (Card. [illegible]) [illegible], qui dicit
[illegible] hac [illegible] offert in [illegible]
[illegible] hac [illegible]
[illegible] fide. pariter [illegible]
[illegible]. [illegible]
[illegible] fide [illegible]
[illegible] [illegible] proprie [illegible]
[illegible] a viris [illegible] interpretata.
[illegible] [illegible] accipiunt, et
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ignorantiam
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] violarent. [illegible]
[illegible] hae personis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] fide [illegible]
[illegible] interpretari [illegible] magno [illegible]
[illegible] [illegible] aliis proprie [illegible]
[illegible] obligare [illegible]. [illegible] verba
[illegible], cum [illegible], in [illegible] hac [illegible]
[illegible], cum [illegible] [illegible] confessio [illegible]

aiat vero exercitiis, nec curare per conscientiam
quis est radius et participatio quam dicta veritas
quae tam intentio facile praesumi non debet.

Iuxta dicitur ja in verbale et corpo-
rale. Verbale est quod fit per verba dicti Numinis
contestationem virtualem vel expressam sufficientem.
Corporale est quod praeter verba corporalem exer-
citationem contineat, v. g. digitorum decussationem tactu
sacrosancti Evangelii. Sequitur a corpo-
ralis ad ut non maiori deliberatione vivere
ac timore iuvet ipsa ex huiusmodi circum-
stantiis aggravatur obligatio et violatio curet et
maiorem poenam meretur.

2do. Dicitur in contestatorium et exerca-
torium. Contestatio est quod fit per simplicem contest-
ationem, ut cum simplici Deus invocatur, ut per Deum vero
Deum testor. Exercitatio est, quo quis sibi se huius
rebus in aliquo divinitus inferendum peccatum
si verum non sit, quod dicit, et in hac parte adde-
ritur Deus se in testem veritatis et vindicem falsi-
tatis si falsum dixerit. quae postea non est quod
Iuxta omnes ut Mr Sanchez huius generis
est quod dicit per aiam meam, Deus me puniat,
moriar. Et illud velut in sua ipsa faciat
mihi Deus et hoc quoniam exercitatorium peccat

n[on] tamen jurat [illegible] perjurium committit [illegible]
credere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
hic [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] comparat, [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] veritas l. falsitas, [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible].

3tio Dr. assertorium et promissorium. Assert:
est quo confirmatur veritas l. falsitas de praesenti
l. praeterito, ut iuro me hoc fecisse, heri.
Promissorium est, quo confirmatur
veritas l. falsitas de futuro. Juro me tibi dare
[illegible] Circa quod notat discrimen

Not: 1o. Ad verum assertorium sufficit [illegible]
[illegible] [illegible] veritas, [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] postea [illegible]
[illegible] licet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] promissorio [illegible] [illegible]
assertorio) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
postea [illegible] [illegible] licet [illegible] [illegible].

Not: 2o. [illegible] promissorium de [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] pacifici [illegible] gratiâ
[illegible] et [illegible]. Ubi [illegible]
[illegible], [illegible] et [illegible];
[illegible] praestandi, [illegible]
[illegible] in [illegible];

4to. [illegible] in [illegible] et [illegible]
[illegible] fit [illegible]
et [illegible], tacto Evangelio [illegible].
[illegible] fit; [illegible] in [illegible]
[illegible], nec per se [illegible] in confess.
[illegible]
[illegible] per se [illegible]
[illegible] gravius [illegible] per
[illegible]. [illegible] per se [illegible]
[illegible], si [illegible]
[illegible] blasphemia [illegible]
[illegible] et [illegible].

Dubium 2dum

An et quomodo liceat iurare?

Resp. [illegible] per se nec est malum nec per se
[illegible] medicina
[illegible] per [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] per se ut [illegible]
[illegible] nec [illegible] nec [illegible]

dicitur à (Christo) condigna s. Hoc verbis ut circa
vio.
Hic Dicitur de causa convenienti et ad de-
bitis in constitui consistat. et aliis Verbis ali-
quibus [illegible] in ipso Deus ut [illegible] Verbis
infallibilitas auctoritate testificandi. Robertus [illegible].
Secunda Pars habet debitas suas consistas [illegible]
hoc parte circumstantiis. Ubi et suae vere probabilis
quia non à Lessio Suarez [illegible] à respondeo in
iudicijs earum. ut Christus [illegible] dignitatis non in cosa
naturali magno stabilis. de qua peccati, ora
[illegible] non dignitate, de qua fiunt et hoc publi-
ce consueti hoc et aliis modis [illegible]
Tertio hac parte [illegible] circa. Item probabile
[illegible] et perfectos Deos [illegible] circa, ubi
plenaria, a. per membra (Christi) [illegible]
membra non quo [illegible], aut [illegible]
per certa membra et vulnera Christi [illegible]
[illegible] causa [illegible] ab [illegible] perfecta
[illegible] indeterminate [illegible] per falsos Deos
[illegible] ab [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] per [illegible]
aliquis [illegible] ad Deum offerenti [illegible]
[illegible]. [illegible] ad Deum peccat quae propria ut
[illegible]. [illegible] parte [illegible]
[illegible] indicio [illegible], [illegible]

regestione. Probatio est [illegible] contrario [illegible]
[illegible] abrogatus est. Ista [illegible] porta [illegible]
[illegible] condiciones [illegible] [illegible] dies est [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] vincit [illegible] [illegible]
[illegible] valle et [illegible]. [illegible] [illegible] ne
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]
confessio. Item, ne [illegible] [illegible] [illegible]
malas promittat. [illegible] peccat mortaliter. [illegible]
se [illegible] mortaliter. [illegible] [illegible] [illegible]
aut ex divinis consiliis repugnantes, [illegible]
hac [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] peccabit alias mortaliter.
Valere de jurato. [illegible] [illegible] de jurato
[illegible] de re maioris [illegible] non redibitur [illegible]
[illegible] [illegible] in monasterio [illegible] [illegible]
[illegible] valet [illegible] [illegible] prohibet a religio-
nis ingressu [illegible] [illegible] [illegible] religionem
ingrediaris. [illegible] est, in [illegible] quod [illegible]
[illegible] [illegible] ad religiones transire [illegible]
[illegible] [illegible]. Si igitur peccat valere [illegible]
illicitis, indifferentes divinis consiliis ac
pietatis officiis adversas ita et [illegible]
talia facientes [illegible] [illegible] et [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] in judicio hoc est [illegible] [illegible]
[illegible] tamen et [illegible] causa in conspectu
[illegible]. [illegible] [illegible] vera [illegible] [illegible] talis
periculo periurii se exponit. [illegible] [illegible]

tudo vel proximi utilitate. Ad quod mort. si
qs etiam soleat iungere mendacio iurato [illegible]
ad V. si qs habeat hanc consuetudinem iurandi
vel mentiendi; ut sic talis semper peccat
mort. l. ven. dum iurat, si non vere peccat,
qui consuetudinem malam iurandi et non
deponere studet nec omne studium adhibet ut
ven. Sine ergo ipsa consuetudo [illegible] sit
voluntaria, ut et amplius peccat talis
peccat saltem mort. si ita per consuetu-
dinem inadvertenter falsum iurat. Secus autem
si absque studio deponendi consuetudinem
periurat, licet non possit speciale peccatum
fiunt quia consuetudinem s. periurandi [illegible]
[illegible] a se non removet, sed potius ac [illegible]
talis est mortalis peccati [illegible] [illegible].
Tertio Dico [illegible], ne si qs falsum iurat
[illegible] mort. [illegible] iurato affirmatio vel falsa est
[illegible] nullius permittitur confirmare [illegible]
sine animo iurandi. Ita ex parte [illegible] [illegible]
n. 4. 4o. Promissorio iurato promittere
sine animo implendi l. se obligandi l. [illegible]
Secus se passionem vel [illegible]. [illegible] mort. [illegible]
cum qui iurat vel sine intentione [illegible]
quod [illegible] [illegible] [illegible] vel falsa si [illegible]
[illegible] [illegible] l. [illegible] in familiari collo-
quio sine [illegible]; [illegible] [illegible] aliquid [illegible]

hic aut. tenetur quia ambiguitas mentalis unde
pure, est falsa, unde confirmari potest
ipse alicuius mentis apprehendat, tenetur et ita
nihilominus etiam quod tali dicto mortificat
kis, mentalis justitia tenetur aliquis fr. Affir
lo. 1. c. 4. quod si hic quod ego nolo eam
ita iurat et si imperfecte ac invalide ac
ambiguae exprimat, intendit non iurare peccare: quia
in tali casu licitus est hic intervenire eludere
verbis aequivocis, sed etiam facile subintelliger
aliquid, ut si ~~[illegible]~~ me scire, sed scire hoc
Validis me scire. Hic patet a custodia
Vobis negotii transferibile licere, qui falso
putant posse infectis. At non unde est me
gare in compositio sensu, si vero
faciat licere illum injuriae, non esse alicui tempus
vel, quia licet, videt ad intentiones verba
negantis et componentis. licere illum non
posita ita sylua. et Angelus non negat Affir.
hic et potest adultera probare ius in Vir
suis interrogata negare conclusum adulterium
sine confessariis et regis conscientia in terrogati
et non quando negare potest potest dicere quo
interrogare. Haec enim iurare se nescire
aliquid est iurare aliquando si postea plene
sit. Aliqui putant mentales restrictiones
esse quando negabit iurare se hoc nescire

emisisse et bonum finem [illegible] una [illegible] aliis, vi-
deri tenetur sponsori [illegible] a [illegible]. Si [illegible] et
redat in notabilem [illegible] [illegible] et
aliis grave scandalum, plura de his
3bus requisitis vide lib. 4 c. 21.

Dubium 3tium

Quae sit materia, vis, et obligatio contractus?

Resp. 1o. Iuxta promissarius ex parte sua ob-
ligatus [illegible] ad praestandum promissum in
[illegible] [illegible] materia aliis animum implendi
ut habuisset [illegible]. [illegible] [illegible].
Quid si [illegible] ut habuisset animum se obligandi?
[illegible] [illegible] lib. 1 de [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ad nil teneri, [illegible] qui dolose [illegible]
ut intendat [illegible] l. se obligare aut [illegible]
[illegible] contra [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ad nihil [illegible] [illegible]
[illegible] obligari [illegible] [illegible] [illegible] l. [illegible]
ad compensandum aliquid et intendit ad [illegible]
[illegible] tenet. l. [illegible] facta injuria [illegible]
[illegible] l. ob grave scandalum [illegible]
[illegible] virginem [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] facile [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]

iere, quod alii non tenentur satisfacere pro damno illato.
Et, si vir sit multo nobilior probabiliter non tenetur
eam ducere, sed illa excessum nobilitatis nouerit
sed non quod damnum oblatae virginitatis non tenetur
tanti, quanti obligatio ducendi vxorem multo inferioris
status, quare in tali casu poterit pecuniis
aliisve ebq compensatio fieri.

Dico 2do Rubitans an iuraverit ad nil tenetur.
Ita Cor. Soto et Sucar. Ro. 5. D. 40. S. 2. n. 15.
Quia in tali dubio melior est conditio possidentis
suam libertatem, dubitans ni sciebat se an liberum
fuisse neq; ibi iam constat se per iuratum a libertate
excidisse, sed quod tuto se exhibere liberum se esse, sed
obligatione et promissio iurata absq; tamen plena de
liberatione.

R. Non obligare saltem sub mort.

Dico 3tio Iuratum de opere sed mortali vel veniali
illicito nullam obligationem parit. Cois. ex regula 58.
in 6. Non est obligatorium contra bonos mores
praestitum iuratum. Ratio. Quia involuit contradictionem
unde ut quis obligetur ad malum a quo tenetur in conscientia
abstinere.

Dico 4to. Iuratum de opere indifferente non ex fine
et circumstantiis honestum nullum vim obligandi
sed ut si iures per certam plateam non transituram

Rão. Qa ao in nullum finem honestum elata
vtiosa, ideoq; mala est, cum nullus actus humanus
in inducendo possit esse indifferens et consequenter
non potest esse obm iuris promissorij. Quod si tamen
eadem ao l. promissio ex obo suo indifferens
ad finem bonum referatur capax fiet obligationis
iuris, vt si iures te certam plateam non transi-
turum causa petendi vitandi, hoc non hac omissio ho-
nestatem vitetis. Vnde ideo est capax mea est obli-
gationis ex iuris.

Dico 5to Iuratum de opere indifferente
h. inutili aut illecito de facto ita nullum est,
vt licet postmodum mutata circumstantia
vtile et honestum fiat, non tamen convalescat. Sicut
eg. Iuris. 6. non firmatur tractatu hpris quod de
iure obinio non subsistit. Item solemniter
aliquot casus. 1. Iurasti tamen causa et inuti-
liter certam verbis plateam non transire in qua
deinde incipit habitare persona quae potest tibi esse
a causa petendi, quo casu intermissio transitus in-
cipit esse bona cum ante esset indifferens, non tere-
ris abstinere a transitu quia iuratum in initio
non valens convalescit minime. 2do
Contra ja sponsalia simplicia iuratus contra-
xisti 2da mortua ja sponsa non tereris cum

tione contrahere ex promissio et Juramento huic
facta vero abinitio irritu. 3. obstrictus voto
simplici castitatis invalide contraxisti sponsalia post
dispensationem non tenetur stare contractui et ipsi
abinitio nullus fuerat.

Dico 6.to Juramentum de [illegible] contrahe[ndo]
factum de opere omnino bono et meliori boni
impeditivo vel abinitio nullum est, vel si in
casu [illegible], v.g. matrimonii, vix directe oppositum
sit castitati postanti ac meliori statui, vel certe
habet concurrentis in alterum [illegible] melius [illegible]
sub [illegible] vel si incapax [illegible] hac hora orare et postea
[illegible]. Ratio primi
allegans gratias est ex hoc favore [illegible].
[illegible] quia non [illegible] ab divini [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. Ratio posterioris. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ita et Juramentum
arbitrale in melius [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] obligationem [illegible]
[illegible], [illegible] remittere eius obligationem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] formula
[illegible] acceptius [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] obligaris [illegible] si postea melius [illegible]
[illegible] à [illegible] [illegible] [illegible]

Rid. qua sane [illegible] Italy ubi qua in foro
Eccl. fuerit emendavit, [illegible] alias interesset
pro ego. Not. Usque [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] facere quod in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] est de [illegible]
[illegible] obligat, nec in aliud [illegible]
[illegible] pro arbitrio, [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] qui [illegible]. et [illegible]
[illegible] Reg. [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] dispendio [illegible]
[illegible] [illegible]
Actio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] à Civil. lege prohibito [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] obligare [illegible] [illegible] contra
[illegible] Civil. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] pro libertate [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] contra [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aliqui [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] dolo et [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in

redile poterat, sec. leges civiles et, juramento
confirmatus fieri debet. 3tio Contract
pro l pupilli sec. [illegible] debitis [illegible]
et vice [illegible] fisco [illegible] accessorie aliq. [illegible]
nio et pro [illegible]. 4to [illegible] facta conjug.
l. alteri ultra solidos 40. etc. promissio
done vel [illegible] [illegible]
de
to accedente valeant. 5to Mulier pro al
tero fide iubens et obligatio efficiebat ob
privilegium Velleianum [illegible]
fideiussione [illegible]
neque in [illegible] [illegible] vel suscipit et sol
[illegible]
[illegible] repetitio [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] debet. [illegible]
[illegible] [illegible] solvens liberari, [illegible]
to tenetur. [illegible] vi his [illegible]
[illegible] ita firmat contractus [illegible]
vice ad solutionem tenetur.
Nota: [illegible]. de [illegible] vice
[illegible] partis et contractus vice [illegible]
[illegible] affirmari [illegible] confirmari qui n. [illegible]
[illegible] solet obligatio vel sit [illegible]
firmatio, [illegible] confirmatio [illegible] habens [illegible] aliq.
[illegible].

Ripi 2do. Quando legis prohibitio l. irritatio non prohibeat sub causa, quia alias iuratum Reo fidum irritum foret vigore regulae, non obstat iuratum praestitum contra bonos mores, quorum oppositum hic est praestitum.
Sic non valet iuratum de crimine non manifestando de crimine reipubl. perniciosa, de non indendo iudici legitime interroganti. Item iuratum quo Clericus praeiudicabile denuntiat privilegia fori l. Comunis.
Ad discernendum v. quod id quod contra Caeles leges fit l. promittit petitum sit. hanc habe regulam. Leges prohibentes aliquid aut quarum finis praecipuus est commodum ipsorum pacificentium ne damnum aliquis patiant non obligare solent sub causa sive finis earum praecipuus sit bonum publicum reipubl. ut est immunitas Clericorum integritas iudicii civilis p. ea sub p. m. obligare solent ita ut nec iuratum accedente ijs convenire possit.
Div. 8vo. Iuratum praestitum pro alterius iniuria v. g. ut aut metu extorta ordinarie servandum est si sine iurantis peto fieri sit, id est si turpitudinem contineat tam ex parte

exequentis et acceptationis [illegible]. ergo parte in
contractus Ita [illegible]. ergo reg. supra data de
furtu hoc praestitus fuerint et [illegible]
[illegible] et [illegible] restitutus est l. à legitimo
vinculo obligat. Ergo hoc deducunt
aliqua. Jo. Resp. debitores ad solvendas
usuras [illegible] debeant sibi de [illegible]
latione [illegible] restitut.
cap. debitores de furto. Dico. Cum
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] legitime obligat.
[illegible] [illegible] [illegible] l. continuo à labore
[illegible] [illegible] solutus est
[illegible] l. à labore cessare. Resol. Dico
equitare l. à labore [illegible]
ordinarie valitus [illegible] furtus, quam in aliquibus
casibus fallit assertio. Jo. si [illegible] contractus
quod [illegible] [illegible] bonum publicum
nullus [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] et professio [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] furto [illegible] [illegible] [illegible]
manent [illegible] [illegible]. Dico si [illegible] l. de
l. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] promissio [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] si [illegible]
l. doly [illegible] [illegible] contractus [illegible] [illegible]

contractus vi circumdatus, ergo deficiente conditione
requisita voluntatis vivendi utrumque et obliga-
ntes

Dub. 9. Utrum contractus prohibitus ab aliquo
principali ad eo, contrahentes turpitudine ex
parte solius exigentis aut acceptantis, vali-
dus sit ac servari debeat. Resp. huiusmodi pro-
missiones, tametsi nec licite ne servanda [illegible]
firmat contractus et ergo promissorem
obligat ac in iudicio ad eius compulsionem vindicat.
Ita Tanner. Disp. 1. Q. 7. D. 179. Laym. lib.
4. de contr. D. 20. et lib. 3. moralium
Exempla sunt eadem: ipse si Usurarius usuras ex
pacto promissas sibi iniquas in externo foro
promissorem compellere [illegible] ad solutionem
usurarius nullus accipiendi ius habet.
2do si ad contrahendum l. ad quidquam promi-
ttendum iniusto metu ac dolo inductus fuisset,
nulla [illegible] in externo foro [illegible] aut compul-
sio ad solvendum. Ita [illegible]. Secunda pars
[illegible] et [illegible] qui pro [illegible] [illegible]
[illegible] metu extortus obligat [illegible]
[illegible] in [illegible] conscientia et [illegible]
[illegible], [illegible] in externo [illegible] in [illegible]
[illegible] ad [illegible] qui ita [illegible]
[illegible] si [illegible] solvit in integrum restituit.

substantiae et q(uo)d debiti pignoris efficere hic
dem: Juris datur, et Juris validat et
confirmat contractus factus sive adjecta
est q(uo)d promissione firmat vadio hic [illegible]
[illegible] aliquid [illegible] ex justitia tenere
ad [illegible] promissa ad [illegible]
promissoris [illegible] et q(uo)d Juris [illegible]
[illegible] promissione [illegible]
[illegible] obligat [illegible] quod pro
[illegible] promissa [illegible]
[illegible] dolo [illegible]
si quis [illegible] statim
[illegible] postea [illegible]
[illegible] promisserit ad
[illegible] obligat
[illegible] legitimi [illegible]
[illegible] postea [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] obligatio [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Juris [illegible]
[illegible] promissione [illegible] promissoris
[illegible] legitimi [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
B. 249. [illegible]
[illegible] contractus
[illegible] promissoris
[illegible] publicus [illegible]
[illegible] promisso [illegible]

ge [illegible] includi intrinseca quare posset
irrita esse.

Dico 10º. Quod duo pacta, seu contractus si
adjudicentur [illegible] posteriori [illegible] contractus
ut praecedenti priori [illegible] S.G. [illegible]
[illegible] Sponsalia Titiae, deinde eadem invalida
promittis [illegible] tenetur ducere Titiam
altera neglecta. Si vero, duo pacta acci[illegible]
contractus sint, ipsa [illegible] tamen posterior
[illegible] praecedenti priori, seu invalida
ne [illegible] S.G. [illegible] Titiae [illegible]
et [illegible] deinde eadem promittis [illegible]
[illegible] eorumque [illegible] tenetur [illegible]
tractus posteriorem [illegible] priori [illegible]
[illegible].

Dico 11º. [illegible] in dubio stricte [illegible]
interpretandum [illegible] gravem religionis [illegible]
[illegible] [illegible]. Ita [illegible]
[illegible] quo [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] illegi[illegible] [illegible] [illegible] in
[illegible] [illegible] Ita, Glossa cap. [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ultra limites
[illegible] S.G. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] interpretandi
[illegible] alia [illegible] illicita quo [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]

Item iurasti servare statuta alicuius Colle-
gij. Vicisti l. iurasti servare Regulam S.
Ben. Illius iurtum l. vetum sm differam sta-
tutorum intentionem legislatoris loci con-
suetudinem. Vn si statuta gravis momenti
et sub m. p. obligatoria fuerint iuncti trans-
gressio novam mortalem sacrilegij cuspam ad-
gruet, si a. fuerint levia et sub ven. tm
obligantia l. tm ad poenam subeundam eodem
modo iuncti obligatio illigenda erit. 3.
Iurtum bona fide praestitum, ne ultra in-
tentionem iurantis extendendum est, saltem im-
plicitam s. tacitam eam sc. quae in mente iu-
rantis venisset ultra dubium adiecisset.

Porro in vi iuncto promissorio quis absolute
sumpto facto tacita quaedam conditio continen-
tur ja est (si Potuero) nemo n. obligatur
ad impossibile. Quod si una pars ei promis-
sa sit impossibilis altera possibilis, tunc utile
per inutile non vitiatur si utile ab inutili
separari potest et sm dependentiam ab illo promis-
sum fuerit. 12da est, salvo iure et
auctoritate superioris si is iurtum sibi praeiudicans
irritare aut aliam iustam ob causam in eo di-
spensare velit. 3. est vi is in cuius gratiam
et utilitatem iuratum est obligationem emittat ubi tm

Brigdum est. Nam l. Iuratum fit tum ex decreto
in gratiam hominis nec directe in eius utilitatem et
si iuret quod amico suo ingressurum se Religio-
nem aut alium pietatis opus facturum et
tunc ille cui promittit non potest absolvere
promittentem quia promissio ei non facta est propter
se Reo. Si vero iuratum propter fiat homini,
s. in utilitatem eius ut si sponsalia iurata
contrahas cum aliqua, si iuris famulo dare
honorarium, tunc ex communi sententia hoc remit-
tente obligationem cessat et obligatio iuris ex
quo Reus. Item si iuris te non arcessa-
rum honoratum hospitem introeundo et ostium
illius n. in ille honorem talem respuat l.
remittat ut notavit Tolet. l. 4. n. 22.
4ta Condio est, si eis eodem statu per-
manserint s. notabiliter mutata non fue-
rint, quia notabilis mutatio ipsi alium obiectum
facit ad quod se verisimiliter iurantis intentio
non extendit. Item sponsus a sponsalibus et
iuratis resilire potest ob notabilem paupertatem
aut deformitatem sponsae supervenientem.
Item promissio gratuita quis iurata sit
revocari potest ob ingratitudinem gravem pro-
missorii. 5ta est, si alter quoque
promissis suis steterit quod in reciprocis
promissionibus locum habet. patet ex cap.

praeiurio r. de Jure iurando, quia frangeretur
fides, fides. Item si quis mittit hodie in
rebus promittit aequum ego & alius tempore actus
promittat, conspiciunt tunc si illa fides non fuit
nec neg., ergo promissionem servare teneri.

Dico deinde: obligationem iustitiae quae praecise ex
vinculo religionis contrahitur, non personalis
est solummodo, una cum effectu nec ad haeredes
aut successores transit. Probatur. Item si unicum
Eg. aut Capellam pro se et suis successoribus in
perpetuum servare aliquis se in anima t. fieri
teneri servare, aliquis sibi successores non obligantur
non alienis sibi successores non obligant
nec iuvandi se bona ego in legis aut imperandi
nisi; Item ibi Homines Capelli non invenerint;
fidelibus promissores in anima fidelibus praestare ex
stat, non ad effectum sui Homagio non obli
gati.   Notandum digni (obligationem iusti
quae praecise ex vinculo religionis contrahitur)
quae ex hac non sub auctore extinguatur
super hac ad hanc manet obligatio iustitia si
non iustitia sit contractus materiae promissionis
a promissario acceptata, tunc n. extincta per
mortem prioris obligatione religionis postquam
iustitiae sui ad haeredes transit ut ei non in
tantum et satisfaciat.

Dubium 4tum

De Irritatione, Dispensatione et Commutatione Iuramenti.

Circa irritationem iuxta Praenot. eam usurpari usque earum personarum, quae alterius stati subae iuxta edere non possunt in iis dependentia et voluntate eorum quibus subsunt ita ut ea irrita reddere valeant quos ipsis praeiudicant. Haec porro dependentia duplex est. Una per se, si nimirum voluntas iurantis ita subordinata s. subiecta sit voluntati alterius ut in sua obligatione inducat hanc conditionem si alter consenserit l. non expugnaverit, sic filius in pubes a voluntate Patris, religiosus a voluntate sui Praelati dependet. Altera per accidens ratione materiae de qua aliquis iurat si alterius stati subae sit ut si filiusfam. Vocat calicem argenteum templo hoc praenotato

Dico 1o. Iurandum promissorium in solius Dei gratiam praestitum per dominationem statum suum, Praelati, Mariti, Rmi irritari potest. Ratio quia signum iuramenti nil aliud est, quam votum iuratum votum a. est a ditis personis irritari et iuramentum quod accedens voto ipsius naturam et conditiones assumit.

Dico 2do Juratum et hoc praestitum irri-
tari sed jo si Verbum circa materiam alterius
dispositionis habeat, vel Papa irritare sit via
iusta circa beneficia Ecclesiae edita, cum ea
ad plenissimam eius dispositionem pertineant. Item
Ergo via iusta Clericorum circa res suae di-
spositionis subiectas, ut si iuret Clericus se vestes
sacras commendaturum e loco non discessurum
non debita solverit &c. 3do si Verbum cir-
ca promissionem et contractum qui dubium
statu prius, Praelati, Rmi, Ducis &c infir-
mari possunt. Item Praelatus vero promissionis
iuratas suorum regularium sine suo consensu
factas irritare sit. Sanch. lib. 3. moral.
c. 20. Item Pater et Tutor via facta in-
vita impuberis, tum ob aetatis imbecillitatem
tum quia eius voluntas et obligationes alterius statui
subiecta sint.

Quoad dispensationem et commutationem Juris
attinet

Dico jo. Qui ordinariam vel delegatam
statum habet dispensandi et commutandi in votis
habet et eandem in iuribus. Ita Sanch. lib. 8.
de Matri. B. 2. n. 18. Ipso. Quod votum et
iurium in iure et quum BB. aequiparant
quae ferme similes erga solum Deum ex religionis vir-
tute obligationem habent.

Dico 2do. Juxta circa materiam Papae re-
servatam C. cuiusm. sit de castitate perpetua de
religione incunda de peregrin. ad limi-
na Apostolorum, ad sepulchrum Rmi, et S. Jacobi
edita) Et ipsa reservata sit adeoque in
generali concessione S. privilegio dispensandi
aut commutandi non veniunt in speciali expri-
mantur. Ita Cajetan. BB. contra Rabienam
Navar. Sanch. B. 13 et 3. moral. c. 19 dicens
nullum Juxtum absolute editum Papae re-
servatum esse de quacunque materia sit editum
non item votum. Verum generalis Ru-
liae consuetudo et praxis resistit.

Dico 3tio Juxtum confirmatorium pro-
missionis Rmi facta ordinarie elapsi
non est in eo consensu eius cui praestitum
est. Ita communiter BB. quia in tali Juxto Rmi
acquisitum est ius quo proprium sicut et aliis
bonis invitus spoliari non est. Nisi ordi-
narie non acquiruntur aliqua casus [illegible]
[illegible] bonum Ruliae cui privatum Rmi re-
dere debet iuxta elapsum postulet. 2do
si ita crimen promissionis mereatur ut in
poenam spolietur eo quod iuxta promissionem ac-
quisivit. Ita Excommunicatorum Rmi subditi
solvuntur iuxta fidelitatis ipsis praestitae.

3. ob graves iniurias quas passus est in
rem. ut si iniusto metu adiurandum suis
sit adactus ultra dimidium iusti pretii lesus
Verum quia is qui solam habet plenam delegatam
dispensandi non potest hunc iure suo privare
ideo hic non potest dispensare nisi id eidem speciali
sit concessum quod bene notandum est.

Alio 4to Quartum factum in commodum
3tii si sit pure in Deum directum V.G.
Iuro quod velim virginem pauperem hanc do
tare calicem huic Iulia offerre, ab Ecclesia
aliisque Prelatis sensum iurisdictionis. Antiquus vero
ratio iure relaxari potest etiam consensu
eius in cuius utilitatem redit iustor aliorum
votorum quae in solius Dei honorem fiunt
Ita Cris. Ratio, quia cum huiusmodi iuxta fiant
personae Deo et in eius honorem obligatio
ipsi acquirit et ipse est proprie creditor
pauper v. l. Alia tamen designatione ut mea circa
quam is cultus est Deo exhibendus. Confir.
Quia in huiusmodi iuratis nullum ius acquirit
ei in cuius gratiam eduntur etsi in illa con
sentiat eamque acceptet ideo sine eius iniuria
ut causam alii in Dei honorem cedentem a Pre
latis relaxari possit.

Signata a[illegible] gratia ordinarius. Itaque quod ad
potestatem delegatam attinet quam habet aliquis
[illegible] aut [illegible] privilegijs qu[illegible]
[illegible] [illegible] sit [illegible] privilegij
[illegible] concessi l. commissionis [illegible]
[illegible] l. [illegible] illius [illegible] l. [illegible]
delegatio l. commissio [illegible] sit ut [illegible]
[illegible] 3tij [illegible] bona [illegible] fieri si [illegible]
[illegible] alteri personae [illegible] facultas
[illegible] acceptata sit [illegible] [illegible] nullus
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Quod si v.
[illegible] acceptatus sit a privilegiato [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] sit, ut [illegible]
[illegible] [illegible] indigentibus tribuere.
[illegible] [illegible] [illegible] sit [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] fundatur
l. in officio [illegible] l. officio ordinario [illegible]
[illegible].

Dico 3tio Quaeri [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
3tij facultas [illegible] [illegible] sit, [illegible]
ab [illegible] facta alicui 3tio et ab eo ac
[illegible] tunc [illegible] [illegible] [illegible] ordina
ria [illegible] [illegible] dispensandi [illegible]
[illegible] illius 3tij [illegible], [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] bene [illegible]
[illegible] in contrarium et acceptatio illi
3tio [illegible] ipso invito [illegible]. [illegible] [illegible]
lib. [illegible] [illegible].

Q. Utrum ad praelatos Eccl. pertineat iura-
ob respectum causae v. g. ~~[illegible]~~ l. aliam in-
cursus exprimendo sic relaxare?

Resp. 1o. directe relaxare iuram. quod fit per
modum absolutionis, l. dispensationis nulla ratione
tamen praelatus valet iuram. relaxare, sic quod ad hoc
sit opus remissio ex parte eius cui factum, per
quod [illegible] iurisdictio tota specialis [illegible] ad
solos [illegible] pertinet.

Resp. 2o. Indirecte relaxare quod fit ratione
[illegible] [illegible] [illegible] cui [illegible]
ad quem remittere debebat, sic Eccl. praelatis rela-
xare [illegible] modo iuram. specialis sic ad
personam cui remitti [illegible]. Exempla sunt
obvia. sic S. Pontif. [illegible] aliquem digni-
tate spoliat [illegible] ipso [illegible] solemne iura-
mento ipsi obstrictum erat. 2do sic Ecclia praelatus
ob utilitatem publicam causam aliquis pro-
[illegible] prohibeat, cui [illegible] iura-
[illegible] [illegible]. Sic [illegible]
[illegible] [illegible] iuravit [illegible]
[illegible] iurat [illegible] remittere [illegible]
superior l. legitimus [illegible] remissionem
[illegible] sic [illegible] factum iuram. in tali casu [illegible]
factum partis. Ut docent DD. l. [illegible] cod.
Cod. de Transactione.

Qo 6.ta

De Voto et Voti relaxatione.

Dubium Primum.

Quid sit Votum?

Con. Votum proprie dictum est promissio de
liberata Deo facta de bono meliori
Ita aois. singula parla exponuntur.
Dr. jo. Promissio est excludat nudum
propositum quia votum procedit ex volte se ob
ligandi Deo. S. promissario est ei exin ius
acquiratur quod adeo verum est, ut si quis per in
vincibilem ignoriam non scivisset voto omnem
esse obligationem voto non teneatur multo magis
tenebitur si quis habuisset actum positive con
trarium obligationi, id est, expresse noluisset se
obligare ad id quod vovere se putabat. et si
propositum habuerit idem exequendi. Sequitur
dupli ignorantem voti obligationem eo non teneri;
quia qui tm de obligatione vovens non cogita
vit voto teneri si alias deliberate vovit
nam voti et iam eius obligationem novit
non item si prosus ignoravit. Eodem modo voto
teneri qui habuit quam aliud se obligandi et
promittendi non tm exequendi nec promissam ut
vir docens BB. Nec obstat votum voti

quod iste cum volte non exigendi sed procurari
condi nullum ergo bonum sed grave peccatum committat
quia licet talis actus vovendi quia peccatum
est Deo displiceat est tamen quia voto promissa est
eidem placet et accepta est, et non actus ex obiecto
suo bonus et solum prava circumstantia operantis
vitiatus unde etsi talis vovit male votum
tamen implere potest bene. Atque ita Deus votum
istud, si non acceptat ut meritorium praemij
acceptat tamen ut obligatorium voventis. Circa
eandem partem adhuc

Not. 1o. Ad voti obligationem sufficere promissionem
sive tacitam ut si quis sponte sacerdotium suscipiat
gnarus alias caelibatus sacris ordinibus
annexi, licet non tunc caelibatus non
faciat mentionem, implicite tamen ex ipso illum
vovere.

Not. 2do. Ad votum non sufficere intentionem indi-
rectam quo eligit aliquid in sua causa, quare li-
cet homicidij reus sit qui alterum vincit in
ebrietate praescius quod ebrius sic fore soleat non
tamen valent vota emissa ab eo qui praescivit
suam ebrietatem ad vovendum facilitatem quia ad vo-
tum requiritur directa obligandi intentio Sanch. lib.
1. de Matr. B. 8. n. 21.

Not. 3tio. Ad votum sufficere voltem vovendi
permanentem in suo effectu, sic valet professio

deliberate incipientis caeremonias in
professione fieri solitas, licet in ipsa pro-
fessione ob multitudinem circumstantiarum
tantum, aut divinorum contemplatione absque
actualem profitendi voluntatem non habuerit.
Sanch. 4. Mor. c. 1. n. 6.

Dico 1do Promissio deliberata. Quae ad
vocandum effectum exigit consensus liber. Non
ergo votum ex subito animi motu ac passione in-
dicium praecedente conceptum non obligat si-
cut n. ex tali motu non censetur quis peccare
ita nec vovere. Ita a deliberatio ad voti
valorem exigitur ac sufficit, quia ad incur-
rendum p. m. sum illud Glossae in cap. mulier
32. q. 1. qui sed potest obligare diabolo potest
se obligare Deo. Porro quem statim poenitet
post emissum votum non eo ipso probat se in suf-
ficiente deliberasse quia aliquando fit ut Ad post p.
m. quis mox poeniteat. Dubitans v. sta-
tim post votum an voluerit se obligare con-
sequenter Ad dubitare potest an habuerit animum
vovendi vovendi, et quis in dubio consultis
simus sit dispensationem voti tenere et dispe-
tere, probabile tamen est, in dubio an quis voverit
neminem teneri voto, quia melior est conditio
possidentis. Sed in dubio an quis unquam vovis
fuerit quam vovit l. an sit obligatus modo

[illegible] sit notabile periculum incontinentiae, reddo
debitum sit [illegible] quae in viri
[illegible] cum [illegible] tactus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], modo nulla
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] sit et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] n. 8. Nav. c. 16. manual. Nav.
[illegible] qui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sit adeo [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] adeo [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Sanch. lib. 7. de
matrim. d. 6. n. 4. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Quaeritur
[illegible] aut alias mulieres extra [illegible] in [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] aut [illegible] [illegible]. Nota
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

negatione agendi, volens illud esse irritum l.
simplex sit l. solemne, sentit. [illegible] [illegible]
in delicto debiti in [illegible] [illegible] [illegible]
qui non delicti, adeoque ab initio [illegible]
nulli, quia intra illud sit [illegible] non [illegible]

3. Ignorantia l. error tollens consensum vol
untarium efficit votum nullum [illegible] [illegible]
Not. ignorantiam duplicem esse, unam nega
tivam seu privativam errore [illegible] vel privatis
sed, alteram positivam l. pravam dispositio
nem [illegible] quae si negativa ignorantia sit circa sub
stantiam rei promissae v.g. [illegible] voti
obligationis [illegible] in ea [illegible] obstinatio
[illegible] propriae [illegible] obligationis voto. Quod
qui talis ignorantia tollit propriam voluntatem vo
vendi, nihil n. magis contrarium est consen
sui quam error. Quippe in simplicitate ha
bituali voluntate obligandi se ad rem cum alijs
se alij tali voto obligari volens et soleat
sit v. sit circa circumstantias et conditiones ei
promissae annexas v.g. conditio voti
ingrediendi ordinem [illegible]
[illegible] in ea [illegible] obstinatia à consensu
ullo errore [illegible], quod si sit in eo ut
[illegible] [illegible] voto, [illegible] absolute
aliquid [illegible] [illegible] [illegible]
ad hanc l. illam conditionem, [illegible] [illegible]
illud nihilominus conditionis sit eo quod condi

[illegible] revelata per gratiam complexa
sit Verba non ideo prophetia a qua ad faciet [illegible]
eligo ideo Sancti illud S. Mariae, Vincentii et Thomae
confessio Vincentii revelata, in expresse [illegible]
[illegible] Haec nostra dicendi difficultas
declarat. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et ideo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Ita [illegible] [illegible]
et in. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] si ignorantia sit [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Exempla [illegible] Tu
[illegible] nisi Jerusalem [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ordines Carthus. perpetuus in [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Benedict. [illegible]
[illegible] [illegible] stabilitas [illegible] transgressiones
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ordines
[illegible] in [illegible] perpetuus in [illegible] [illegible]

disciplinas neque tn̄ officia et alia propalia
ad fraternitatem [illegible] in [illegible] et fratribus castis [illegible]
erat sub [illegible] [illegible] causa. Despondentes Deo superiores
committere secreta. Donec, ut [illegible] Deo.
Deo. Qui [illegible] [illegible] voluntatis promittere
[illegible] [illegible] [illegible] affectum ad [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] talis [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ipsa illas [illegible]
quo doctrina facile [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Deus ignorantia [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ignorantia [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Pro 3o. Promissio Deo facta [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Deo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
modo [illegible] accipiendum est, quo modo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Deo [illegible] [illegible]
[illegible] promissio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
religioso. B. [illegible].

Dñi dñi de bono meliori qua parla
insinuar mãa voti de qua cõ sequ. de
bijs agendũ.

Dubium 2dum

De Materia Voti

Mãa voti duplex est remota et propinqua
remota sunt res ipsae quas in rei homine nos
facturos esse l. omissuros promittimus. pro
pinqua v. est ipsa nra operatio l. omissio rei
promissa. Ut a. mãa remota voti sit con
veniens 3. requirunt. 1o. debet esse in nra
potestate 2. debet esse opus bonum. 3. debet esse me
lius q. eius oppositum. Ita Cas. quod ad jus
attinet, pt. stulte n. promittis quod in tua
potestate non est. Ipsum votum de simpl. non per
cando ver. nullum est secus si addas. ex pleno
deliberatione, nam hoc possibile est. Item vali
dum est votum de certi generis puto ver. non pa
trando multo magis de mortali non fundo qua
cum rei gra pnus esse mort. vitare. Quod
si votum sit partim de re possibili partim de
impossibili tunc si partes totius sint divisim
promissae et sine dependentia inter se, ita ut
singula per se sint mãa voti virtute quasi
multiplicis validum erit votum sine partes

possibilem. Ut vovisti abstinere 5. diebus
a carnibus, iam a. non potes in bis semel
teneris abstinere bis aut semel. Vovisti
loco pro donare 100. floremos, iam v. non
potes nisi 50. teneris dare 50. Si v. partes
totius collective et per modum unius l. in
dividue promissa fuerint tunc si aliqua
pars voti impossibilis sit, vovisti totum vo
tum. V. G. Vovisti te Iuliam edificatu
rum ad pauperem postea adactus non teneris
ad partem possibilem et edificare tantum capellam
quam mana voti et individua sic edificatio
Iulia, quae per modum unius promissa pro
fuerit. Quia votum personale factum fuit
impossibile per modum accessorium teneris ad sub
stantiam omissa modo, ut vovisti in pane et
aqua peregrinari ad sacram eremum iam in
mis difficile tibi est, cum tali modo votum
exequi, teneris ad peregrinationem non exequi.
Vovisti ire ad sacram eremum cum oblatione li
bra cera, cera postea non habes, teneris nihilo
minus ad peregrinationem. Exequi enim mo
dus additus fuisset ad minuendam difficultatem
rei promissae. Ut si vovisses te peregri
nationis causa exhibitum ad S. Jacobum si
dem equitare non potes, non obligaris ire pedes.

Ad 1. quod votum perpetuum factum est im-
possibile vult et accessorium s. modus sub quo
illud conceptum fuit. Et novisti peregrina-
re in Cilicio aut cum ieiunio in pane et
aqua. Si postmodum peregrinari non potes
non teneris ad ieiunium nec in dicere Cilicium
obligatus es. Vocasti ad indulgias lucran-
das confiteri et communicare in die festo, si ca-
su postea indulgias lucrari non possis nec
confiteri l. communicare teneberis, quia cessante
principali cessat et accessorium. Si quis
plura vota eaque incompossibilia edidit ser-
vare dedit quod dignius est, quia duobus praeceptis
concurrentibus quorum utrumque sit impleri non potest
minus dignum cedit digniori votum a. est ipsi
lex quam quam sibi vovens imponit etc.
Si v. sint aequalia posterius irritum erit prius v.
servari debebit quod si dubium sit an prius vo-
tum dignius existat posteriori tunc ulcito poste-
riore prius servandum erit, nam prius est ipsi in pos-
sessione et consequenter implendum. Quod
ad 2dam Condicio attinet ergo s. per se s.
ex circumstantia malum non est aperta voti materia:
quare ne n. malo Deus non honorat, ut si

noverit se teneri. [illegible] in [illegible]
eleemosynas datum et tenere [illegible] quæ
est mortale peccat. tenens ut quod fit ac
in p. veniale v. si tenent tunc. Secundo
si inspiciat ut quod tenent iniquas sive pretij
Deo gratas esse aestimat, ut tunc ut peccat [illegible]
vendo sic est tenere ad [illegible] [illegible]
ut ea ignorantia invenit [illegible]. Secundo [illegible]
Deus et [illegible] factum [illegible] [illegible] sic est
vel illicitas à Deo [illegible] l. ad agendas
quas est ut illicita acceptas, et si noverat
eos. accepit Deo ut [illegible] [illegible] [illegible].
factas l. obtinendas. Resp. a.
[illegible] sit [illegible] bonum ut malum [illegible], [illegible]
[illegible] mali [illegible] ut fit [illegible] [illegible] q. est
operis [illegible], et tunc [illegible] [illegible]
et si noverat eleemosynas admittitas obti
nendas, l. illi illas [illegible]. Resp. et
mali [illegible] fit [illegible] [illegible] [illegible], vel appli
[illegible] [illegible] ad [illegible] et si professionis
in religione et [illegible] [illegible], et tunc [illegible]
[illegible] [illegible], licite n. [illegible] et [illegible]
religionis à Deo obtinendis, sic et [illegible]
[illegible], ut hic et [illegible] applicas [illegible] ad [illegible]
~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et a. malij.

Sed Nec valet emissum: si in duello in-
minus occidere ipse saltem ingrediar religionem.
Ex neg. si religio vocetur ut medium ad
vocem obtinendam, valere a. si vel vocet
atur ut poena operis mali iam positi, sicut
valeret votum endo, si amplius fornicatus fue-
ro fiam religiosus. Vel si vocetur in gratiam
eius pro obtento beneficio; vocare n. beneficium
Rei et consecrari ut in duello non occiderit.
Less. de vot. dub. 5. Quod si fornicatus non sit
pravus etsi operi pravo coniunctus valebit
votum etsi ipsum bonum vovens tanquam medium
ad illum finem impetrandum, v. g. vovens eleemosynam
si ex concubina filium susceperis. Si
vel n. fornicari malum sit, posita tamen forni-
catione prolem pravam ipsam bonum quoddam est et Rei donum,
cuius gratia esti pro votum. Votum de
re prorsus indifferente com. ver. est, Reg. n.
non honorat rebus indifferentibus non valet ergo
votum promittentis die sabb. non vere, si inte-
rim ab aliis similibus non abstineat, et die vere
dare corpus assas, si eligas ad solutionem edat.
Item te non collocuturum cum aliquo qui tibi
semel molestus fuerit. Item votum nunquam
ingrediendi more quod in eo fuerit aliquam periculitatem
et [illegible]

si tn̄ res per se indifferens, per finem extrinse-
cum aut circumstantiam bonam absolvatur ab
indifferentia, fiet materia apta voto. Votum
dei sum se bonum quod sit per finem mere
spirituale in valide suscipit ut si voveas
ieiunium ut sumptibus parcas. Nam
quia in moralibus spes ei sumitur a fine
si quis sit prorsus indifferens, totus actus
erit indifferens, et consequenter inepta materia
voti. Nota. dixi per finem mere
spiritualem. nam si votum ei bonae eligatur
tanquam medium impetrandi aliquid spirituale
et indifferens a Deo valebit votum v.g.
voves peregrinationem ut Deus te salvum a
peste servet, ut honestum matrimonium l.
officium tuo statui congruum impetres l.
pro eis iam impetratis gratias agas. Obliga-
ris voto, quia etiam hoc a Deo tanquam authore
eorum petere honestum est. Sanch. 4. moral.
c. 7.

Si votum fiat incompossibile cum praecepto
et Iudicio, aut post diligentem inquisitionem
adhuc dubium sit tenere voventem votum
non implere, nec est necessaria dispensatio l.
commutatio quia licet obligatio voti implendi
sit iuris naturalis dei ea tamen subponit pro

cepti impletionem nam voti obligatio est vel
tria, praecepti v. necessaria, nec admittit
a Deo obligatio ex voto nisi supposita prae
cepti impletione, vel hoc pro illo sa
cundum est. Quod ad 3tiam
conditionem attinet, votum per quod maius bonum
vel impeditur nullum rem habet, quale esset
si votum religionis aliaque perfectionis consi
lia excluderet, unde S. Th. definiens votum
ait: esse promissionem Deo factam de bono
meliore, hinc votum de non ingredienda
religione per se loq. nullum est quia oppositum
eius melius est et Deo acceptius, per accidens tamen
si quis v. g. necessarius esset parentibus in saeculo
iuvandis aut conversioni animarum procu
randae tunc votum non esset contra maius bo
num respectu talis subiecti. Quod si veneas
te rempubl. non gesturum, non futurum consu
lem, non Episcopum probabile est secundum Aforicum
lib. 18. c. 5. nullum esse votum eo quod ad
versetur officio pietatis in Cives rempubli.
Iudicam l. politicam. Sed melius dixit
S. Th. 2. 2. q. 185. a. 2. ad 3. quem
sequuntur Prod. ~~[illegible]~~ Suar. si aliquis
voventis sit hac munia non accipiendi

quis ea superior aut publica necessitas
l. lex Charitas postulet, ceteris est votum
h. iuratum si v. aliq. vocentis sit talia nu
mera non accipere m. l. legitimum supe
riorum praecepto, l. necessitas aut Charitas
contrarium iubeat, validum erit votum ne
honestum siquidem hoc in humilitatis in
stabilia consensum ab ambitione coercet.
Dng. matrimonium coram non est mea [illegible]
per illud via ad religionem praecludatur
ceptis non nullis cohibus V. G. si quis nuptias
virgini promisit eoq. promisso ad co
pulam indugit. Sanch. de matr. Item
quod matrimonium alicuius est valde utile reipubl.
per quod V. G. sperat pax Christiana coram Deo
et infidelium conversio et forte etiam si
quae personae se valde imbecilles ad e
sistendum concupiscentiis saepius vitas nove
erint, quibus melius est nubere quod vi. Nau.
c. vi. n. 10. Leff. bn. h. n. 44. putat hunc
votum non esse validum absolute sed solum sub
posito quod talis alia remedia ad carnem
superandam nolit adhibere, tunc n. obliga
bit ad matrimonium, sicut si aliis remediis vel
velit. Valet etiam votum eius, qui promisit

ducturum uxorem intuitu causae piae ubi
eam ab interitu corporis l. aio eripiat
quod verum est. si hoc sensu condio edat V. G.
si duxero uxorem velo ducere pauperem &c.
Interea tamen talis non est simpliciter obligatus ad du-
cendam uxorem cum adhuc possit caelebs morere
aut religiosus fieri, sed solum posito quod ve-
lit aliquam ducere debet pauperem ducere.
si v. votum sit vio absolutum V. G. ducam
pauperem uxorem recte putat Sanch. citato
B. 4. esse irritum ad eos, sine peccato
trahere cum dicitur sine hac regula passim
a DD. tradit: validum esse votum si haec
materia bona Deo gratam licet actu ex-
cludat aliud opus dignius Deo gratius
modo non excludat aptitudine sed in aliud
mutari possit.

Q. Nunquid qui prorsus ad nocendum
tenere iuravit l. fecit se posthac non
editurum vota sine confessarii consilio si deinde
eo neglecto quod veneat tamen eo obligetur.
Ex affir. Quia ad valorem voti non exigitur
ut prudenter et sine peccato fiat sed sufficit si
haec obiectum bonum et fiat cum sufficienti deli

beraue. Excipe m̄ qs expresse voluit
sed sua vota n̄ ee valida m̄ concepta
ex consilio Confessarij, tunc n. posterius vo
tum sm̄ hac circumstantia editum n̄ valebit
m̄ qs vel expresse l. saltem virtualiter pri
orem illam voltem retractet. Virtualiter re
tractata censebitur si qs memor voti prioris
nihilominus posterius votum edat.

Dubium 3tium

Quae sit obligatio voti?

Circa obligationem voti multa quaeri pt.
jm quanta sit eius obligatio. Circa qd.
Dico jo votum validum obligat sub m.
p. ex suo genere. Cois. Verum hic est
videnda intentio voventis ultra quam n̄
obligat votum qa aō agentis in moralibus
n̄ operatur ultra intentionem illius sicuti
nec lex vim ht m̄ sm̄ intentionem legis
latoris votum a. est veluti lex quam qs
sibi ipsi dedit. Est igr p.m. nolle exeq
votum notabilis mā, l. de eius executi
one poenitere de ipsa v. omissione voti po
nitere per se n̄ est pctum sed per accns ratione p
diculi. Votum absolute factum

Ut aliquis à Deo impetres obligat, licet
non impetres secus sit sub hac conditione vo-
uisses, si impetres. Sa. V. votum.

Dico 12do. Voti violatio potest esse Ven. ob
indeliberatam l. semivoluntariam oblivionem
aut ob parcitatem materiae. Ut si quis senel et
iterum Dr. et Auc. l. stipem unius oboli
voto promissam obliuiscatur. imo probabiliter
excusant a p. m. eum Less. Henriq. Sanch.
qui non impleuit votum notabilis materiae
si ad id implendum non aliter voluit quam sub Ven.
obligare. pendere n. hac ex intentione vo-
uentis docent ipsum. Less. lib. 2. c. 40. D. 9
Sanch. lib. 1. de matr. A. 5. Henriq. l. 5. c.
21. Sa. V. et Soly. putant non pendere ab in-
tentione vouentis obligationem sub m. l.
Ven. sed obligare quidquid votum pro ratione materiae
quorum sententia et ipsa probabilis est.

Dico 3. si de vouentis intentione non
satis constet, tunc materia voti inspicienda
est et secundum eius naturam ac conditiones votum
obseruandum, quia quisque promittens presumitur
tali modo se obligare voluisse sicut ei
natura postulat. Si V. est voti materia inspecta

de voventis interpretatione debet ma-
neat tamen interpretatio fieri [illegible] verba
[illegible] [illegible] [illegible] proprietatem [illegible] [illegible]
et [illegible] acceptionem. Ita [illegible].

Dico 4to. Qui votum [illegible]
repetit novam obligationem sibi non obstringit
sed priorem confirmat. [illegible]
Ideo iterum votum dicens, [illegible]
[illegible] [illegible] votum peccatum committit, [illegible]
alia voti violatio per se [illegible] [illegible]
peccatum per [illegible] [illegible] multiplex [illegible]
[illegible] illud [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
lege fuerit praeceptum.

Dico 5to. Votum non obligat in casu
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]
Ideo si [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. Verbo [illegible]. [illegible] v. [illegible]
[illegible]. [illegible] peregrinationem [illegible]
[illegible] magnam [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] votum non
[illegible] [illegible] [illegible].

Dico [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

inenia v. G. l. aliud qd dabunt [illegible]
doctis p. [illegible] vobis [illegible] praedente iudicio
[illegible] [illegible] altera facultate [illegible]
et conferat liberalitate et [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] promissio.

Qu. 12. Quo tpe complendu fit
[illegible]?

Alis pd. qui [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. Colligi p. cap. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et si [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ut si [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] (. praesertim [illegible]
[illegible] (. [illegible] [illegible].) [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] studijs
[illegible].
[illegible]: [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] qd colligi p. eo si [illegible] [illegible]

vel mortalem conscia voti dilati sylv.
v. votum. Advertunt tamen B. si voti
religiosi ingrediendae aut ordinis sacri
suscipiendi differatur hanc dilationem utilis
ad mort. pertingere ij si peregrinationis
vovisset. Denique quod ex ut prorsus
votorum non obligatus sit ad obsequium ipse
tuo Deo praestandum, ideo quo dilatio ex-
cutio differtur eo maior pars promissi
Deo obsequij auferatur et votum non in
perfecte et sum parte vitae suae exequatur
in alijs votis non sit.

Dico 2do. Intra certum tempus quod nonnullis
si intra illud s. culpabiliter s. inculpabiliter
non impleatur eo elapso solvere omnino nullatenus
si tempus determinaverit et parte oti et tum
diuersa necessaria s. et alij loquuntur si quod nonnullis
tanquam ung diei, et si omnino diem
praefixerit et ultra illum executio voti non
differatur s. ad voti executionem se magis et
stringit non et tum obligandi restringendi
tenet voto et tunc elapso. Ergo. Advertunt
v. s. si nonnullis praecipuum fuerit et tunc
praefixo impedimento incubat tenetur cum ante
exequi. Ratio. Quia tempus ideo praefigitur
vel sit terminus ultra quem non differatur voti
executio, quod si eo tempore votum impleri non

juxta illud implere ne contra pro
missionem dilatio fiat ultra tempus praefixum.
Juxta hanc doctrinam multi deciduntur
casus. 1o. Vovisti pridie conceptionis
jejunare, peccasti nisi jejunando postea
ad nihil teneris. 2. Vovisti peregrinationem
14. sept. peccasti non eundo, obligationem tamen
solvendi adhuc non liberaris eo tempore non
solvendi teneris. 3. Vovisti peregrinationem
ad festum Germani 14. Nov. propter ad
lucrandas indulgentias Dedicationis Angelicae
non solvendo votum hoc tempore statuto peccasti
sed postea ad peregrinationem non teneris, ita
tempus determinasti ut postea obi [illegible] con
[illegible] [illegible]. 4to Vovisti quotidie
[illegible] [illegible] et ave et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] si hodie omittas teneris ad
[illegible] [illegible] [illegible] ad eleemosynam [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] intentio [illegible]
omittas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quoti
[illegible] [illegible] si [illegible] promisisset [illegible]
die per annum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] is peccasset m. eo die quo non
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ad p. m. Quod si per annum [illegible]
[illegible] quotidie [illegible] [illegible] et ave, nec
[illegible] per [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] peccavit m.

etiam quoque promisso collective sumptæ
gravis mat. tenent, eo quod sui Deum con
siderat hic totam relationem et qua tan
dem promissio obtinetur amplius sumpti seq.
in voto de stipe. Sotus l. 7. q. 1. a. 1.

Dico deinde quod Amonit se voto die au
diturum missam v. g. die sabbathi eodem die
sacro interest in eo... voti satisfacit
voto, modo praetendit minus habet ea
tamen ex facto, quod si expresse apponat dis
nolle se illo sacro satisfacere voto putat
Ap. tr. c. 15. q. 14. talem teneri ad au
diendum aliud sacrum. Idem et sicut
Alij negant et dicunt satis esse si postea
mentalis voluntas expressa apponatur non et nec
tenere post aliud sacrum audire et nec
habeat priorem conditionem, Vide de [illegible] Con
[illegible]. Sotus. Rigg. de Voto.

3tio Item votum promissum ob
Exigentiam personam, requiret ut ipsa solum
fieri per aliam personam non possit. Neque
Nota. Explicatur: votum personale vel
mixtum. personale est promissio Deo facta
alicuius actus functionis v. officij proprii
in persona v. g. capitulo serviendi, orandi,

Reale est promissio Deo facta alicuius vi
dendae l. expendendae à Vouente V. G. Ele
mosinae, Ecclesiae fundandae per Mixtum
quod ex utroque participat, ut si quis Deo pro
mittat non solum vel aliquam suam sed etiam
propriae personae officium V. G. se propriis
manibus templum aedificaturum, suis
viribus contra hostes fidei pugnaturum.
Dico igitur jo votum mere reale licite ac
valide executioni mandari, sed ipsius
vouentis officio tum alterius hominis mini
sterio parum non refert ad executionem voti
quod mere reale est. Utrum ipsemet vouens
suis manibus l. famuli ministerio ele
mosinam tribuat suis an aliorum manibus
Ecclesiam aedificet, ac proinde ipse vouens
votum exequi non possit, per alium tenebitur.
Dico 2do. Voti mixti executio quod talis
soli personae vouentis incumbit. Ratio quia in
voto mixto non solum vel aliquam suam sed etiam
propriae personae ministerium Deo promit
tit, quod quidem sit in propria persona votum
exequi tenebitur. Sed Dico est. An debeat
nihilominus exequi quod est reale voti si non
poit personale, V. G. an si nouissimus pre

grinationem et oblationem Lampadis; si iam peregrinari non possis, teneris saltem ad lampadem offerendam?

Ad 1o. si utrumque per se et in sensu diviso promisit tunc si postea peregrinari non possit, tenebitur saltem ad donum, quia hoc votum reale per se et sine dependentia personali edidit. Sanch.

Ad 2do. si v. utrumque per modum unius promisit, ita ut partes promissa collective et cum dependentia ad se invicem fuerint voto tunc si id quod personale est implere non possit vovens neque ad reale tenebitur. quia cuncta una parte cuncta est alia cum non fuerit intentio voventis observare unam partem sine altera.

Ad 3tio si de voventis intentione non satis constet nec utrumque per modum unius l. per modum plurium promiserit alterum erit quod in tali voto promissum sit principale et quod accessorie si n. quod personale est principale fuerit promissum reale ac accessorie tunc si vovens personale agere nequeat non tenebitur ad reale, secus si quod reale voti principale et personale secundario promissum sit.

Dub. 3tio. Votum mere personale solvi per
sonas heredes vel a. alios [illegible] ita
ut solvi [illegible] vel a. alij [illegible] sacrificio voto
[illegible] [illegible]. Resp. [illegible] voto et [illegible]
[illegible] propria voluntate [illegible]
[illegible] heredes [illegible]
[illegible] obligare [illegible] alio [illegible]
[illegible] Resp.

Sequitur 1o. Votis quae [illegible] liberis [illegible]
[illegible] liberis nulla obligatio
[illegible] obligantes [illegible]
[illegible] ratificando [illegible]
[illegible] promissio voti ita [illegible]
[illegible] obligare [illegible]
[illegible] liberi [illegible]
[illegible] ita [illegible] proprias
[illegible] promissis

Sequitur 2o. Si aliqua [illegible]
[illegible] [illegible] post [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] teneri [illegible] aliunq [illegible]
[illegible] legitima [illegible]
[illegible] teneri.

Sequitur 3o. Stabilitur votum personale teneri
per se ipsum implere neque liberari si per
alium impleat; hinc qui vovit se [illegible]

peregrinatorum, non satisfacit si alium rogat
ut pro se ieiunet peregrinetur, quia, ut sub
ponit proprium factum promisit, unde ad
personam obligatur.

Sequitur 4to si quis votum personale suum per
heredem implere non potest, non tenetur alium sub
stituere qui impleat, etsi per suam culpam
in hoc impossibile incidisset. Ita (quia quod actus
se non extendit ultra intentionem agentis, non
recentis a intentio fuit se oratum, ei
naturum, quod si ita praestare non potest non tenetur
per alium fere, nisi ad id se vel expressa l
tacita obligare intenderit ut si fuerit se in
firmum pedibus nihilominus vovisset peregri
nationem ne illusorium quod sit votum convenit id
interpretari aut voventis fuisse per alium
votum exequi.

Ex 4to Utrum haeres teneatur ad persolvendum
vota testatoris defuncti?

Brio jo. Haeres tenetur exequi omnia vota ea
lia defuncti. Ita vis. quia haeres voluntas de
cuncto haereditatem defuncti, sicuti in omnia ig
commoda et jura succedit. Ita etiam in omnia aliquam
onera et debita. Ubi tamen
Nob. jo. obligationem istam quis haeredem constringit
non esse ex vi ista religionis quae solum vovere

obligat sed ex certa iustitia ratione (accepta
hereditatis in qua facito quasi ~~[illegible]~~ sus
cepit omnes obligationes reales defuncti.
Not: 2do heredem non teneri vota l. legata
pia praestare ultra vires hereditatis (: et forte
neque cum diminutione legitimae necessariis he-
reditatis debitis) quare si vota realia exce-
dant vires hereditatis tunc eorum solutio
ab herede duntaxat praestanda est pro rata.
Not. 3tio votorum persolutionem antepone-
dam esse omnibus legatis piis quia potior est obligatio
votorum ut quae defunctum astringebat non v.
obligatio legatorum at v. debita iustitia pro-
ponenda esse tam votis quam legatis piis quia
vota solvenda sunt ex bonis defuncti talia a. cer-
senti ea quae supersunt deducto ~~[illegible]~~ alieno.
Dico 2. Vota mere personalia heres non teneri
exequi quia defuncti personam tantum repraesentat
in realibus commodis s. incommodis non a. in persona.
Ceteris privilegiis aut obligationibus in sponte etiam ad
personalia se obligasset aut sub ea conditione ad
hereditatem admissus fuisset.
Dico 3tio Vota mixta heres implere non debet nisi
quod in ipsis reale est, et independenter a personali obligatione
aut personali promissum fuit. Ut ex iam dd.

Ex 8to Quo sit obligatio voti
Poenalis? Votum poenale est, quando quis re
aliquam in poenam criminis vovet, sed in opus
aliquod quod sub voto l. absque voto, sive l.
omittere recurrit neglexerit l. commiserit et
hac propterea ut poena illius incurrenda timeo
retrahatur a crimine

Dico 1o. In voto personale sine quam vo
ves personalis spectabat fiat in publicis aut illi
ita corruet votum poenale seu accessorium,
ut si vovens l. vires te proximum auxilium
et si non facias 3. flor. pauperibus ero
gaturum nulla erit obligatio huius poenae fa
ciendae.

Dico 2do. Si obligatio personalis per dispensationem
sublata fuerit illius et sublata poena quia
illius non sit facta mentio in impetratione dispen
sationis, nam poena est transgressionem voti si
dispensatio facit ut nulla sit transgressio quia et
ut nulla sit poena: si tamen semel pronunciasset
votum tunc dispensato voto non statim reipsa est
dispensatum in poena quia unius solutio non trahit
secum solutionem alterius, quare in dispensationis
impetratione aperienda est incidentia ergo.

Dico 3tio Votum personale v.g. si in p

statuit missas et audire. Vovit autem pro
eleemosyna dabo ordinarie illis toties
quoties ipsis omissas fuerit. Quod ipse in
festis Dominicis plerumque eas solet in perpetuum
sibi videtur secundi facultas subpositiva pro
ea toties quoties. Et ipse habet facultatem in
Intentionis Domenticis tunc professum, quam Dominus
duplex votum addidit, scilicet de et omittendo missa
in die festo et de eleemosyna danda, quod fuerit
votum poenale de missa audienda, in usu diei
festos contrahit eorundem. Ista est votum poenale de
eleemosyna, si missa neglecta fuerit. Quod si
vigesies dominus hoc votum de poena solvenda edi-
gerit tunc si propositum de missa audienda et
fecerit quamvis et aliud nihil de Dominicis
intentione missas illi votum poenale de. Et
ipsa una transgressione et toties quoties. Et
ita accipiendus est Dd. Sotus ... ubi ait
Dominus se aliquid faciat si indignus sola poena
illius de ipsa ... non contradixisse ... quoties
peccasset.

Quaest. Quo est gratia sit obligans voti
conditionalis?

Dico 1o Votum conditionale esse ... obligat
subitam obligationem ... suspendi ... si conditio
conditione statim incipit obligare.

Cavere tn̄ debet qui facit votum conditionale
ne interim se inhabilem reddat ad executio-
nem, dum eveniat conditio. Ut qui vovit re-
ligionem si Pater ex India redierit is matrimonium
licite non contrahit donec de morte Pris-
ciae factus sit Navar. lib. 3. Consil.
de voto Consil. 15. Excipe nisi conditio
ex libera voluntate voventis pendeat, ut si quis
voveat se religionem ingressurum si intra
annum luserit is non expectata conditione lici-
te contrahere poterit.

Dico 2do si conditio voto apposita sit in
libera potestate voventis neque ulla lege pro-
cepta non peccabit vovens etiam si studio eam
conditionem evitet aut impediat ne eveniat
ob hanc solam causam ne obligationem voti con-
trahat v. g. vovisti dare elemosynam totiens
quoties te inebriaveris, juravisti ingredi re-
ligionem Capucinorum si Doctor evaseris non pec-
cabis contra votum etiam si te non inebriaveris
l. in studio non perseveris quia per tale votum te
non obligasti ad aliquem fundum nisi sub tali con-
ditione quae (: eo ipso quod a libera tua voluntate
pendeat :) libere omitti possit.

Dico 3tio si conditio apposita voto pen-
deat l. ex causis naturalibus l. ex libera voluntate
alterius non peccat vovens si conditionem impediat
nisi vi aut dolo id faciat Suar. c. ij. de voto

m. ib. V. G. vocisti. Religionem si Rex intra
annum valetudinem restituat non peccas contra
votum si comedendo l. bibendo exceedas et va-
letudinem laedas sed contra temperiam dum-
modo sine dolo et non ex industria fiat.
Item vocisti. Religionem si Rex consentiat
non peccas si voti poenam ductus, prece l. argentis
propositis agas ut Rex non consentiat secus si in
aut dolo quo vovens non censetur se obligare ad
promovendum l. nullo modo impediendum even-
tum conditionis modo vis et fraus absit.
Caeterum qui aliquid Reo vovit l. hoc promittit
sub conditione si Rex consenserit statim obligatur si
Rex consensum praebeat licet postea dissentiat
e contra statim obligatione liberatur si Rex dissen-
tiat et si postea consentiat. Quod si Rex
expresse dicat se nec suadere nec dissuadere
tunc conditio hoc ipso censetur impleta in alia
promittentis mens fuerit Sanch. Quia qui vo-
vit aliquid sub conditione consensus potestatis censetur
se obligare in Rex aegreferat et contradicat
l. saltem dissuadeat Juxta regulam Juris Pons.
qui tacet, non utique fatetur sed tamen verum est eum
non negare l. contradicere.
Dico dicitur qui per fraudem l. vim impedit
ne conditio eveniat obligatur voto perinde ac si
conditio impleta fuisset V. G. vocisti. Religionem

si spatio unius anni formicarius pctm excita-
veris si iam intra annum formineris ea inten-
tione ut voti obligationem subterfugias tn
obligaberis voto sanct. l. 4. c. 23. n. 47.
Ratio, quia hoc est contra fidelitatem et pactum tali
voto inclusum ut cuius est securior ht. Actio
nam sincere et pure illigando tale votum
et pactum in eo inclusum, intentio merito pu-
tatur fuisse bona fide agere et conari mo-
rali et ordinario modo ad vitandum pctm
absq. fraude et dolo nec voto abiti ad
malum. Contrariam tn sententiam hanc in praeterea
tenent Maior 4. dist. 38. q. 1. Suar. de
voto c. 17. n. 20.

Dubium 4tum

Quinam vovere possint?

Resp. Eos qui sunt sui iuris satisq. maturi in
Christo quam autem non sunt sui iuris sed subditi
tm quoad eam promissam. Ita filij puberes
subduntur parentibus servi Rnis. Uxores ma-
ritis. alij sunt subditi etiam quoad ipsam voltam
s. actum vovendi ut filij impuberes parentibus
tuteri, Curateri et Religiosi Praelato ac
summo Pont. non ita huic alij saeculares.
Atq. horum subditorum utriusq. generis vota
in 3bus conveniunt. Jo utriusq. sunt licite
vovere etiam sine consensu superiorum sub tantum

tn̄ l. expressa conditione si superior l. positive
consenserit l. re comperta non repugnaverit
qua conditione exclusa votum est irritum.
2do Neutrius votum est irritum quod semel licite
sub illa tacita conditione est editum prius a su-
periore irritari obligat n. sub conditione et tenetur
vovens provocare consensum superioris detecto
voto. Vol. q. 6. p. 6. alias licet superior
nescius voti facultatem deneget non erit reli-
giosus ab exequendo voto nec ad tempus quod
expectatus quis Navar. c. ipse contrarium putat.
3. Utrius votum a superiore non dum approbatum
est ab eodem efficaciter irritari ex quacunque
causa, ita ut subditus saltem quidem subditus ma-
net, non teneatur ad executionem voti. Sigl. v.
votum putat tamen solus venialiter saltem peccare
superiorem si absque rationabili causa subditi votum
irritet quod tamen alii negant. Si v. voventi necessaria
l. admodum utilis esset obligatio voti, l. si superior
votum se consentiente editum sine causa revoca-
ret. tunc utique venialiter saltem peccaret superior
quis revocatio valeret et subditum a voto
liberaret qui a semel votum irritavit, et si
postea mutata volunta approbet non ideo votum
vires recipit sed v. voti irritatio.
Rigi l. in quibus hoc vota conveniunt) nam
in seqq. discrepant jo. subditi quoad est tm

permissa potest multa vota de rebus suis ad
superiores non spectantibus sine eorum providentia
valida et absoluta emittere. Et hic in con-
trahendis, seu subditis, alterius potius quam
mei de rebus ipsius ius in praeceptis quae
sunt in specie praelati potest irritare sed tantum
suspendere eius consensu. Vel etiam parentes
puberis vota personalia sibi non praeiudicantia
ut et realia de bonis castrensibus irri-
tare nequeunt. Sponsa filius etc. et filia
vero annum egressi libere emittere religionis
[illegible] et alia quae parentes irri-
tare non possunt. Item Christi ... nunquam
ut moderatae castitas sine alterius consensu vovere
se potest nec alter eorum (scilicet matrimonii) sine
alterius consensu emittere potest se nequaquam
petiturum debitum nam hoc alteri praeiudi-
cat quod sine ipsius. Conjuges sine alterius con-
sensu emittere nequaquam se non sineret sine ipsius
petiturum debitum. Sic potest etiam vir uxoris
vota de rebus ad gubernationem domesticam
spectantibus irritare, non e contra mulier
viri. cum vir sit caput mulieris. i. Item
vota a [illegible] de rebus quarum hic potest
administrationem ut de dando eleemosyna
ex bonis paraphernalibus non potest vir irritare. Vota
2do potest vota religiosi a Praelato, et im-
puberis a parente irritari etiam non eorum con-

sensu facta atq. post semel concessam facultatem
expressi: At votum Coniugis de reddenda
sententia V. G. l. alterius subditi privati gratis
est de rebus pertinentibus ad superiorem semel ..
irritatum superioris auctoritate non potest ab eo amplius ratum
ratari, jus concessum vol. revocare.
3tio Votum religiosi l. impuberis semel
a superiore irritatum non reviviscit quia subditus
liberatur a potestate superioris sicut votum subditi
privati tantum gratis valent. ut illius ea volo
alius licito non quod ipso facto nullum fuerit,
tale n. nunquam reviviscit Cap. placuit. Ubi
votum religionis a coniuge sui conjugis licentia
eius illicite editum pariter irritum declaratur ita
ut ei mortuo, mortua coniuge, non tenetur religionem
nec ingredi obligatus tenetur ad non exigendum
debitum conjugale tantum quoad ad servandam castitatem
post mortem coniugis quia votum illud quoad
hoc duo erat sui iuris, nec praeiudicabat
alteri. Circa etiam filius pubes se vovens ab
... consensu factus sui iuris tenetur ad ea ...
... votum semel irritavit. Infra
...
Colliges 5o: Eos qui ratione officii publici
l. alio omnino ... l. privato obligati sunt
non posse vovere quae impediunt servitium aliis
debita officia quia solius alteri subsunt quod

Item nec debitor vovere eleemosinam
si redat in damnum creditorum nec Ep.
l. parochus vovere longam peregrinationem quam
ad residiam obligari, nec servus ob quam
debitum obsequium dno praestare non sit. Ad
Quaerunt religiosi vota post professionem
facta, a Praelato irritari posse licet de eius
ex praecepto necessitate emissa excepto voto tran-
sundi ad religionem arctiorem cap. licet de
religiosis. et Cess. Ahi a. vota novitiis
a Praelato irritari non possunt quia ipsi adhuc
sunt sui iuris sunt tamen quoad executionem
suspendi et differri si Sanctus comode tempore
novitiatus exequi possint et absint proba-
tionis. Ad 2. Ratio Pae regulares licite
quam vovere in quibus subsit suis Praelatis, quia
cum illigent tacite eam conditionem si Praelatus
consentiat aut non repugnet, quo casu vali-
dum est eorum votum, posita eiusmodi conditione.

Sed discernere oportet quando sufficiat Praelatum
non contradicere, quando v. opus sit positive consenti-
re, ut votum sit validum aut licite im-
pleatur de quo

Resp. si opus quod religiosus vovet sit quod de
re absolute bona talis tamen quod sine venia

superioris fieri non potest, ut expereginando, alia
magna ex illiq. in voto eius condio si superior
ex consentiat si v. sit de illis quae sunt veniae
sunt pt. vel Conuersiones vocales peculiares mortifi
cationes corporis mediocres et alia quae in
Regula non prohibentur illiq. condio in superior
contradicat. Sed iterum difficultas
est, si posterioris modi votum fuerit utrum sub
ficiat superiorem ignorare et ideo non contradicere
Nam in priori modo certum est non obligare votum
in ex certa scientia superior consenserit, certum est
et consensum illum debere si est in plurari saltem
explorari et votum insinuari à vocante etsi
quod quoad hoc posterius putent sufficere petere con
sensum rei sunda non detecto voto.

Ex tamen 2do. Quod in voto religiosi aut cuius
cunq. alterius subditi tamen illiq. condio in
superior contradicat statim obligare votum
et nil sciente superiore donec contradicat
quia cum ea mea nullo pacto sit interdicta
et sit bona et apta voto emittendo et ipsius
non interdicit et sita in vocantium potestate. Ita
Sanch. l. 4. mor. cap. 21. n. 6.

4to. Ubi vota filij familias irritare
poit pr et pupilli l. minorennis tutor aut
Curator n tn pt mater m forte absente pro
ut Ecce sua familia pleno iure praesit
l. eo defuncto sit tutrix Cass. l. 2. c. 40
d. 10. n. 78. Quidam putant idem pro
magis l. Aliud si pupillus et tutoribus ca
reat quia tunc est loco prius Cass. ibid.
5to Vota puberum quae edita sunt post
annum 14. à puero et post 12. à puella
n vel à parentibus irritari m quae disciplina
familia et prius stati obst. Atque votum
religionis sacrorum ordinum, precum, confessio
nis et similia vota personalia tunc amplius
irritari n pnt, seu de votis longarum
peregrinationum quae ad domesticam gubernationem
spectant. Realia et vota eorum irri
tari pnt, m ex bonis castrensibus essent fuda.

Dubium 5tum

Quibus modis votum elapsum.

Voti obligatio varijs modis extinguitur
1o. per voti superioris infirmantis
l. irritantis id quod Deo votum et promissum

es. Si de hoc dub. praeced. sed per
lapsum temporis, voto praefiniti, si in adjici
ati obligationis causa, restringenda, fini
enda. tunc n. tempore si culpabili sine cul
pabili elapso non obligat amplius votum
V.G. vovisti singulis diebus dare ele
mosynas usque dum felicioris spirent tempora
quibus pauperes se facile alant, tempore cari
tis elapso non teneberis voto. Dixi Rol.
si tempus adjiciatur causa obligationis finienda,
quia saepe eiusdem oblig. statuenda causa ad
jicit, nec sic. ultra illud executio voti
differatur. At tunc termino temporis quomodocumque
elapso adhuc obligat votum, ut si vovis
ses intra mensem te aleis et aleatoribus
valediturum. 3. Cessante causa
finali et principali cessat obligatio voti, V.G.
vovisti peregrinationem ut parens tuus è
proelio evertatur si is ante solutam peregri
nationem occidatur voto solveris. Dixi
cessante causa principali, quia si impulsiva
tantum cessaret non continuo cessaret votum

V.G. vocisti vocare salutandi parentes
peregrinaturus pro sanitate corporis recepta,
et mortuis parentibus tenebaris voto eo
quod votum hoc intrinsecum et obiectum finem
sive motivum suum adhuc retineat.

4to. Mutata materia voti cessat obli-
gatio voti. Ut si ex possibili fiat impossibilis
ex licita illicita ex bona indifferens
sumi ex illa rationi regula: obligatio ex-
tinguitur si in eum casum incidat a quo
incipere non potest. quod adeo verum est, ut si
votum conceptum de re impossibili vel illi-
cita fiat postmodum possibilis et licita non
obliget votum iuxta aliam regulam; quod
obiectio rationem est, non potest tractare tempus
convalescere. exempla passim sunt obvia.

V.G. vocisti ordinem sacerdotalem, sed
iam in praelio amisisti manum, vocisti
die veneris audire sacrum, at eo die
mysterii imperio iuberis custodire menia
civitatis. vocisti adire praelium pro reli-
gione, at nunc mutata causa belli pre-
liari non pro religione sed pro regione, solutus est

Voto. 5to Notabili mutatione sup-
veniente, aut speciali aliquo casu quem
novens ab initio expectare fuisset occurrente
cessat obligatio voti, v.g. novisti pere-
grinari ad iam viribus et viatico necessario
ita es exhaustus ut non sit difficillime
praestes promissum voto solutus censeris.
Verum h. Not. nam mutatio supveniens
sit temporalis vel perpetua non tollit obli-
gationem simpl. temporalis, tam suspendit. Hinc
sublata impossibile morali cessat vinculum
obligatio, quare si novens peregrinationem
ad meliorem fortunam venit voto tenetur
6to cessat obligatio voti per legitimam su-
perioris dispensationem. Differt dispensatio
ab irritatione jo. quia haec ut valida sit, re-
quirit nullam causam illa v. sine iusta causa
vel solum illicita sed etiam invalida sit. 2do
Quod in dispensatione requirit iurisdict. Tali-
ca, in irritatione opus sit alio iure in per-
sonas sibi obligatas iurisdictionem sic ius pater-
num, oeconomicum mariti in Ihesum, Herile
in servos.

Causa dispensandi sit multiplices, ex
plerumque vivunt l. ex imperfecta vo-
vendi, si in absque prudente deliberatione
in ira, metu, moerore, tenera aetate
conceptum sit votum. Item si error contige-
rit circa causam impulsivam voventis l.
ea via cessarit, l. certe vivunt ex mora
voti, si in ea magis ad minus voventis
quam ad speciale eius utilitatem disponat cuius
modi sunt vota caelibatus, non petendi debitum
in locis ad lapsum carnis proclivibus.
Vota multorum precum quibus se voventes aliqui
a melioribus impediunt aut scrupulorum
perplexitatibus involvunt. Vel vivunt ab
executionis eiusdem voti difficultate si in
voventi sit valde difficilis ut circumstantiis
et gravamina non non praecisa, quo casu
si difficultas sit valde gravis et mani-
festa, tunc etiam sine dispensatione desinit votum
si v. sit dubia dispensatione opus erit, l. dum
vivunt ex nocte l. utilitate magna publica
ut si votum caelibatus servari non potest, in cum
interitu magnae familiae, vel publ. valde
necessaria, si peregrinatio longa institutione,

quod sine notabili neglectu vel familiaris
aut boni cuiusque. Verum circa dictas causas
aliqua diligentia sit Not. Unum est, quod
ubi praestantius est votum, ut castitatis perpe-
tuae et religionis ibi maiores et egregi-
ae causae et saepe unam solam ex dictis V. G. fa-
cilitatem vocandi in tenera aetate non sufficere
ad dispensandum cum alia accedente quae exe-
cutionem voti impediat vel difficilem reddat.
Sanch. tamen lib. 4. c. 45. n. 8. id non requirit
modo cum dispensatione coniungatur aliqua
commutatio. Alterum est: si confessarius vel
alius dispensandi facultate praeditus videat
subesse quidem causam aliquam, dubitet tamen num
ea sit sufficiens, posse eum in mitiorem partem
declinando dispensare modo scandalum absit
et aliqua inde utilitas speretur. Tertium est
Etsi in dispensatione iusta causa concurrente
ita tollatur obligatio voti, ut per se loquendo
nil in vicem ipsius a dispensato expendendum
sit, quia tamen non semper iusta causa subest, vel
ea non ita liquet ideo sine efficiens et causae
propinquae confessariorum raro utendum pura
dispensatione seu relaxatione voti ita ut sine vi

vnere condonen. s. plerumq; vtendum cum
aõe quo dispensaõem admiptam habet, ita
vt saltem opus aliquo semel l. Lepius, sindum in
compensaõem sublati, voti imponat. 4tus
sufficere ad dispensaõem vt cum bona fide
adhibito congruo examine pro rei qualitate
ab Prælato et subdito putetur iusta l. le
gitima, tunc n. valebit dispensaõ etsi
forte postea deprehendatur non fuisse vio
sufficiens, Reg. n. ab hoc amplius non exigit q
vt faciat quod in se est, quo facto concedit
ei vsum authis et statis suae, quod etiam locum
habet in dispensaõe iuris impedti matrimonij
vnde Sanch. l. 8. de matr. d. 17. n. 8.

Potestas dispensandi alia est ordinaria dele
gata alia. Ordinariam habent soli Præ
lati exercentes Jurisd. Tuliciam in foro
externo qualis est jus in Pont. quoad vi
vota fidelium. 2. in Regis aut Jurisd.
quasi Regalem habentibus quoad vota suorum subdi
torum. 3. in Prælatis ordinum exempto
rum vsum suorum regularium. Item, mo
nitiorum. Sed quod tam Regi quam Prælati ordi
nario iure dispensant in vilibus votis soli

subditorum, superioris status, reservatis [illegible].
supra. quorum sunt numeranda in perpetua
castitatis, Religionis professio, peregrinationis
ad Limina Apostolorum, ad S. Jacobum et in
terram sanctam. In his potest Episcopus aut alius Jurisd
[illegible] [illegible] dispensare in aliis votis
non reservatis [illegible] [illegible] circumstantia
[illegible] aut [illegible] [illegible] promissa [illegible]
[illegible] [illegible] voti reservati. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in voto castitatis et perpetua
[illegible] 10. 15. 20. annorum [illegible] In voto per
fornicandi; non petendi debitum [illegible]
voto castitatis integrae [illegible] [illegible]. Item
[illegible] [illegible] [illegible] cum conjuges [illegible]
nec petere debitum nec reddere nec for
nicari. [illegible] [illegible] [illegible] voti integrae
castitatis, relinquitur [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] nuptiis [illegible] die [illegible] consummato ma
trimonio alter [illegible] alterius [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] petendi, [illegible] [illegible] [illegible] in
dubio [illegible] [illegible] 960, teste [illegible]. cap.
3. de Conversione Conjugatorum. [illegible]. c. 36. [illegible]
[illegible] voti integrae castitatis [illegible] [illegible]

possit ipse exigere neque reddendo. alias v. s.
vtô si coniuges inter viventes ex professione
pacto alterius coniugis vivi suo renun-
ciantis continentiae simpl. et in perpetuum vo-
veat, tunc nec habet votum servandi tenet ne-
servandum est; cum sit continentia integra
et perpetua, ideoque nulla ex parte ne-
ad debiti petitionem quas sunt ipsi dispen-
sanda cedit. Tertio dispen-
sat ordinarius vire [illegible] cum eo qui ante ma-
trimonium sibi votum consummatum vovit ca-
stitatem perpetuam dispensat n. ut quoad in
ipso voto sensu sit. Sed in ordine ad petendum de-
bitum, tum quia si post mutuum peccavit necesse
tempus ad [illegible] incontinentis motus conti-
ne tunc servare castitatem, eo quod dispensa-
tus nec sit integra, sed partis tantum id est, ad
certum tempus. Cum eo autem qui post contractum
matrimonium voto religionis se obstrinxit non
potest dispensare [illegible] neque ad petendum neque ad
reddendum si matrimonium nondum sit consummatum
Ita habetur apud Sanch. cit. Thom. et quod
qui non tenet post votum implere tenet [illegible]
a quo semel matrimonio consummato impedimentum

quam obstrictus tali voto sponsae, in tali
dispensando et per petitionem S. redditionem, illo
in sensu dispensando. Similiter et petere et red-
dere, si dispensando conjuge teneri illud red-
dere. [illegible] Ideo valet [illegible] dispensatio cum
gratia. [illegible] Laym. Lib. 4. tr. 4. c. 22. 4to
[illegible] quod dispensare Episcopus in voto et mutandi l.
dispensat in commutandi, [illegible] multum differt a voto
[illegible] per [illegible] et violet. [illegible]
[illegible] habet, [illegible] in [illegible] alterius
conjugis, l. commodo proprio [illegible] ab
eo in cujus favorem factum, Episcopus potest in
[illegible] dispensare cum alterius [illegible] consensu.
5to quod dispensare in voto [illegible]
ordinis, [illegible] castitatis, [illegible]
[illegible] cum [illegible] castitatis [illegible]
[illegible], quia ratio [illegible] dispensare [illegible] in
voto castitatis [illegible] permittenda [illegible]
[illegible] 6. [illegible] dispensare in [illegible]
[illegible] voto, quod [illegible]
[illegible]
[illegible] S. G. ad [illegible]
S. [illegible]
l. [illegible]

7°. Est dispensare in qualitibus his pere-
grinatibus adiunctis ut si quis vovisset
itarum pedes, l. mendicando vel in voto
religionis quoad moram et dilationem ingredi-
endi quia tunc non dispensatur in voto sed in cir-
cumstantia per accidens adiuncta. Sanch.

8. Est dispensare in voto ingrediendi reli-
gionem strictiorem ut sic transeat ad in-
ter strictam, quia hoc non est dispensare in
voto religionis quoad substantiam sed tantum quo-
ad aliquam eius circumstantiam etsi ipse Religio-
sus strictioris ordinis subditi sui in-
tera non poterit, sed tamen si exemptus sit in eadem
dispensare ut est communi notat Sotus.

9. Si Pont. votum sibi reservatum mutat
sed in aliud non reservatum v.g. votum re-
ligionis in preces privatas potest dein-
ceps etiam in hoc dispensare quia est novum vo-
tum per se non reservatum. Cass. lib. 2 de
iust.

10. Est dispensare tantum Sanch. in votis reser-
vatis quando expressus eius voventis ipsis ad so-
lam culpam ven. obligare se, aut ad solam

poenam, quae tunc valde à voti perfectione defici-
unt et levissima reputantur.

ii. potest etiam dispensare in voto virginitatis si
vovens nil aliud intenderit quam obligare
se precise ad integritatem carnis, tunc enim amissa
virginitate per jus peccatum extinguitur obligatio
voti, quia res est impossibilis. Verum contra non
sic illigatur sed ut involvit votum castitatis
unde et in dubio sic interpretandum Cass. citat
c. 18.

iii. potest dispensare in voto poenali quod sc.
quod vovet in poenam delicti v. g. si me amplius
inebriavero voveo in poenam huius peccati in
gressum religionis, sed in hoc inquam voto
non tamen ante sed etiam post admissam culpam dispen-
sare potest ipsius ut multi docent DD. apud
Sanch. de matr. l. 8. Ratio quia tale votum
non fit directe ex affectu illius boni pro
missi cum aliquis ab illo valde abhorreat,
sed solum in poenam ut illius metu caveat
à peccato, unde non videtur esse tali momenti
nec tam insolubile quod si spontaneo affectu
nuncupatum esset.

13. Sed dispensare in voto conditionali
de futuro conditione non dum impleta. V.g.
Voveo religionem si pestem evasero, pro Deo
quia votum tale pendente conditione est imper-
fectum. Sunt. a. non censetur reservatum nisi ab-
solutum et perfectum. Not. digi condi-
tione non dum impleta, nam post impletionem
incipit esse reservatum in quo sensu esse
pragin. Sic dispensare non solent. Prob. quia
votum tale factum est per modum contractus
onerosi, at Deus praestitit contractum ex sua
parte, unde in ipse est impleat, et ingratus
et iniquus in Deum. quare talis ex parte
videtur magis reprehensibilis quam si gratis
promisisset Religionem. Quare a. votum
conditionale impleta conditione dispensari non
potest, potest a. votum poenale est post ad-
missam culpam, nam haec est, quod in voto con-
ditionali assumptus tendat per se in re
promissam sub conditione. Ut bonam, et salu-
briter praestandam in honorem Dei, in voto
a. poenali nequaquam sed fertur tantum in eam
velut poenam quam malles vitare quam incur-
rere, quapropter si quis religionem voveat, non ut
poenam petit vindicativam sed ut medici

nales, potius ut sc. magis vitare possit for-
nicationem, tunc eigm. Votum post patratam
fornicationem erit reservatum Pont. cum non
proprie penale sed mere condionale sit.
Ita Suar. Do. 2. de Relig. Tr. de Voto.
lib. 6. c. 22. Less. ibi. d. 13. contra
Sanch. ibi qui tenet votum condionale
ea et impleta ab eo dispensari posse

14. Si votum castitatis religionis pro
sit metu emissum, licet non vero gravis
qui in virum constantem cadat (ita n.
per se est irritum) potest in eo dispensare Eps
Ita Angel. Navar. pro Chao. Quia cum eigm.
votum non adeo sit liberum ob imperfectionem
consensus iniuste extorti non videtur id summum
Pont. voluisse reservare, Adde quod et Gra-
vius authorum sententia sit, et votum so-
lemne quantumvis levi metu et ad extor-
quendum votum iniuste tamen expresso, emissum
in conscientia foro irritum esse.

15. In voto disiunctivo cuius altera
pars est reservata, altera non, v.g. vo-
veo castitatem vel ieiunium perpetuum di

sperhat Ep̄g. qa tale votum nō est determi-
nate de re reservata. Et quod si
pars nō reservata fiat voventi impossi-
bilis? Ad tum determinata quod
obligat ad reservatum. qa tn hoc potius
provenit ex accidenti, quam ex intentio-
ne voventis, ideo est tum probabilis di-
spensat Ep̄g, alicui dandum si ipsemet
voventis eligat partem Pont. reservatam
tunc n. nec Ep̄g dispensare nec voventis
facta semel electione votum mutare sed
iuxta Reg. 21. in 6. quod semel placuit
amplius displicere non sit.

Bnq sit Ep̄g dispensare in votis et pro
prie reservatis V. G. restitutis perpetuo
quod summus Pont. sit difficulter adiri et
gravis rectas cui istius medendum sit re-
currit. eigm. est V. G. si coniuges post
contractum matrimonium mutuo consensu
factam continuam vovissent cum perpetua
effectione iuris petendi debitum et tunc
grave periculum saltem alteri ingruat.
Item si idem periculum solutis ex dilatione
matrimonii inter ipsos usque ad responsum Pont.

impendeat, vel dnus alicui quoniam grave
scandalum l. damnum alicui ex mora ti
meat. Ita Sanch. l. 8. de Matr. D. 9.
n. 22. Ubi ponit exemplum in iuvene
voto Religionis astricto qui virginem gra
vidam fecit, quam ab eo ducta fuerit
infamabitur et periculum est in mora ne
l. à suis consanguineis arceatur l. eius voluntas
mutetur. Item si periculum sit ne interea
sponsus moriatur cum dispendio salutis et
prole non legitimata. Ratio horum sunt ex
rationabili praesumpta mente Pontificis nolle
si eum in hoc casu tam gravi ita ignorasse
plenam dispensandi sibi reservare sed potius eam
ad ipsos devolvere si ad eum facilis accessus
non fuerit. Verum hic D. Adverte. Sicut
hanc dispensationem non esse absolutam et simpli
citam sed solum ex parte et sensu quod ex
voti executione non vero tollit sed tantum su
spendit ad tempus quare mortua coniuge
redit vis voti et tenetur servare castitatem
peccaretque si aut extra matrimonium fornica
retur aut eo soluto ad 2. nuptias sine novo
Pont. indulto transirent.

7. Ratio Gratiae in tali casu nullis dispensare quantumvis Legatus pontificius in provincia sit, quia Jure communi Legatus est a latere et plus est in dispensationibus in sua provincia quam ordinarius in sua Diocesi, ergo liberum est vocanti in tali casu l. ad Gratiam l. Legatum confugere, quia si Legatus l. alius qui speciale dispensandi ita commissionem habet adesset, hanc probare est et tutiorem Nav. Cess. Sanch. suarez Gratiam est posset dispensare quia ipsius potestas est tantum ut ratione nullis hoc tamen ratio iam cessat si alius adsit qui speciale commissionem l. delegavit habet, eo quod Papa hanc speciem aliquibus concedere soleat, ut in nullo ad illos recurrat. Contrarium tamen, et tunc Episcopus posse dispensare cum Legatus l. alius privilegiatus adest, tenent Henriq. l. 3. de poenit. c. 10. Sicilia part. 2. de Censu. c. 7. B. 1. d. 6.

Delegatam statim dispensandi in Votis hanc hodie communis religiosi mendicantes et qui eorum privilegiis fruuntur et quorum Innoc. 8. concessit mendicantibus sa

ultra dispensandi in oibus votis in quibus
sunt Pri, quod tamen illigi debet de iis tamen
quae ordinario iure Epo competunt,
ideoque proprie Epalia sunt, non item de iis
qui per se Papales sunt et tamen per accidens
ob nigentem rectam et moralem impossibilitatem
adeundi Papam ad Epum devolvuntur, qua
re eigm. religiosi possunt dispensare in voto
non nubendi, non petendi debitum, non for
nicandi. In voto castitatis autem matrimonium
emisso ad petendum debitum, item in emis
so post matrimonium ab uno coniuge sine alte
rius licentia, l. cum licentia quae sit absque
cessione proprii iuris petendi. Item quando
ambo sine consensu alterius continentiam vo
verunt, l. quando uterque novit petita ab
altero simpli licentia non tamen per modum con
tractus, de cedendo utrinque iure petendi
Item in aliis casibus supra recensitis, a
n. s. usque ad is. inclusive eo quod vero illi
ordinario iure Epo competant. In reli
quis a. n. ult. expressis dispensare non possunt re
ligiosi quia ordinario iure ad Epum non spectant
sed per accidens tamen ratione rectis et difficultatis

adeundi Pont. ut iam à nobis dictum.

7 Mo. dnus non tollit quod sit transfert obligatio voti per commutationem.

Circa quam 3. quaerunt Jo. Cuius authe vota commutari possint?

Sed Jo. quilibet propria authe potest votum propria authe in manifeste melius commutare. Excipe vota reservata Pont. haec n. neque inter se, neque cum aliis praestantioribus sunt eius licentia commutari possunt cum in his non dispensationem tantum sed Ad commutationem sibi reservavit. Verum ex his iterum excipe votum editum in religione approbata in quo via tam realia quam personalia commutari possunt, ut habetur cap. scripturae. de voto. Vota a Novitiorum si cum operibus religionis incompatibilia sint interim suspendunt, alia a qua sunt compatibilia nihilominus à Confessario l. praelato in onera ordinaria religionis mutari possunt, testatur Sa. Miranda.

Sed 12. Commutatio voti in aliud aequale propria authe fieri non potest sed opus est plate sublimiori ordinaria l. delegata

Ex ao. Quia Rex in cursu consentire ut
quis a promisso sibi vultu recedat, sed vult
potius ut in determinata spe perseveret
in casu commutationis urgeat, quam cognoscere
ad superiorem spectat.

Ex 3. Qui statim dispensandi habet hac
ipso etiam habet commutandi qui non sit quod ma
ius est, sed utique etiam quod minus modo nullam
praeiudicium 3tio emergat quod tunc fieret
si alicui certo loco l. personae per ac
ceptationem ius acquisitum fuisset. Verum
in acceptationem cum nondum ius ad se
titio competat. Vota in aliis personis
l. loci pij commodum edita per dispensa
tionem l. commutationem tolli sunt.

Ex 2do quia est quoties causa requiritur
ad validam et licitam commutationem

Ex 1o. In commutatione voti in opus mini
festo melius nulla requiritur causa quia per se
notum talem mutationem Deo gratam esse.

Ex 2do. In commutatione voti in aliud opus
aequale requiritur aliqua causa, non tamen ut licite
sed etiam ut validè fiat. Ita Cois. quia in hac

commutatione Voventi aliquid remittitur dum
vid. Votum non in propria specie (ad quam
tamen ratione fidelitatis suae tenebatur) sed in alia
quapiam solvatur. notat tamen Suar. c. 20.
n. 7. si commutatio tamen iusta causa bona
tamen fide facta fuerit in ipsa aequale
illudque iam peractum sit credendum Deum
illud acceptasse ut vovens ad nil aliud
teneatur.

R. 3. In commutatione tamen huiusmodi non est
causa executioni obsistens sicut in di-
spensatione sed sufficit alia quaeque rationabilis tamen
cuiusmodi est si vovens commutationem istam
instanter petat, tunc n. sufficit causa ut
condescendatur fragilitati eius quo maiori cum
solatio debitum in alia materia, ad quam ma-
gis affectus est, exsolvat. Ratio quia in com-
mutatione voti obligatio non penitus relaxatur
sed in aliam tamen materiam transferatur, tamen aliquid
expedit et Deo honorificum est, ut haec com-
mutatio fiat. In dispensatione n. cum obligatio
voti absolute relaxetur non censetur haec
condonatio, expedire l. ad Dei honorem pe-
tinere nec aliquid obstet executioni. Item
dicendum si commutatio fiat in ipsa aliquanto minus

accedente aliqua dispensatione, tunc n[on] sufficit
c[ommutati]o [illegible] operationi voti n[on] obstat
et q[uo]d cui rogi reducit [illegible] l. q. mod.
c. [illegible]

Q. 3tio Quomodo haec commutatio votorum instituenda sit?

R[esp]o. Commutationem hanc fieri debere in re
æqualis boni, æqualitate n[on] morali quidem
[illegible] n[on] mathematica et scrupulosa, quare
[illegible] [illegible] æquale sit commutatio in
[illegible] bona [illegible] [illegible] ponitur n[on] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], ne [illegible] major [illegible]
vota perfectio grauiora [illegible] [illegible]
ab iis qui [illegible] dispensandi facultate pradit[i]
[illegible] [illegible] inconveniens sit ut vota rea
[illegible] in personalia, et personalia
[illegible] in personalia [illegible] [illegible] [illegible]
in personalia commutari [illegible] [illegible] personale et [illegible]
[illegible] reale [illegible] in personale et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] commutatio [illegible] [illegible] [illegible] physice [illegible]
morali [illegible] [illegible] ad Dei gloriam et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] Resp. Neg. [illegible] votum [illegible]
[illegible] quod absolutum et [illegible] [illegible].

sionem et contractam poenam in alium poenam
commutari. Sed 6. attendendum est non sola
obligatio voti an et poena iam contracta
a confessario commutetur utrumque n. [illegible]
qui potestatem commutandi habet. 12do qui
potestatem dispens. l. commut. delegatam tamen habet
non posse eandem alteri subdelegare delegatus
n. nunquam subdelegare potest si sit electa
industria persona ubi in proposito accidit.
3. post commutationem voti adhuc in arbi
trio vovente consistere votum suum l. id
in quod commutatum est votum exequi aut no
vam commutationem petere quia commutatio facta
est in favorem vovente quod a. potest favori
suo renunciare. 4to Votum per commut.
semel extinctum non amplius revivisse etiam si
opus in quo commutatum fuit fiat impossibile
Ipsi qui vovit peregrinationem ideoque votum in
religionis votum commutavit si postea e re
ligione eiiciatur non tenetur peregrinationem perficere
quia via vota simplicia commutationi in pro
fessione solemne consequenti ipsa extincta sunt
ut in propria materia non obligent. Rico (in
professione solemne) quia per vota simplicia
secretis priora in saeculo erita manent